

Riksdagens protokoll

2005/06:126

Torsdagen den 18 maj

Kl. 12.00 – 18.15

Protokoll
2005/06:126

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 12 maj.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:394

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:394 av Nina Lundström (fp)

Den sverigefinska nationella minoriteten

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 7 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är att det inte finns något tillfälle för interpellationssvaret i kammaren.

Stockholm den 15 maj 2006

Justitiedepartementet

Jens Orback

Interpellation 2005/06:396

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:396 av Bengt-Anders Johansson (m)

Höjt mål för virkesproduktionen

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 7 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren under maj månad för interpellationssvar.

Stockholm den 15 maj 2006

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:401 av Ana Maria Narti (fp)

Kris för det svenska civila samhället

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 7 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är att det inte finns något tillfälle för interpellationssvaret i kammaren.

Stockholm den 15 maj 2006

Justitiedepartementet

Jens Orback

3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM93 Tjänstedirektivet: Kommissionens reviderade förslag *KOM(2006)160* till näringsutskottet

2005/06:FPM94 En översyn av det medicintekniska regelverket *KOM(2005)681* till socialutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Skatteutskottets betänkanden 2005/06:SkU23, SkU27 och SkU28

Justitieutskottets betänkanden 2005/06:JuU33, JuU19 och JuU34

5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 maj

SfU10 Migration och asylpolitik

Punkt 1 (Migrationspolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, m, fp, c)

Votering:

165 för utskottet

135 för res. 1

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 23 v, 13 mp, 1 -

För res. 1: 47 m, 41 fp, 29 kd, 18 c

Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 3 (Barnets bästa)

1. utskottet
2. res. 4 (kd, fp, c, mp)

Votering:

195 för utskottet

105 för res. 4

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 44 m, 23 v

För res. 4: 3 m, 41 fp, 29 kd, 18 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 11 (Dublinärenden m.m.)

1. utskottet
2. res. 15 (kd, m, fp, c)
3. res. 16 (v, mp)

Förberedande votering:

136 för res. 15

37 för res. 16

127 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 15.

Huvudvotering:

129 för utskottet

135 för res. 15

36 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll res. 15.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 1 -

För res. 15: 47 m, 41 fp, 29 kd, 18 c

Avstod: 23 v, 13 mp

Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 14 (Synnerligen ömmande omständigheter)

1. utskottet
2. res. 19 (kd, fp, c)

Votering:

179 för utskottet

120 för res. 19

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 47 m, 3 v, 1 mp

För res. 19: 41 fp, 29 kd, 20 v, 18 c, 11 mp, 1 -

Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 5 mp, 1 -

Punkt 17 (EU:s flyktingpolitik)

1. utskottet

2. res. 23 (kd, m, fp, c)

Votering:

128 för utskottet

135 för res. 23

37 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll res. 23.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s

För res. 23: 47 m, 41 fp, 29 kd, 18 c

Avstod: 23 v, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 36 (Asylsökande och rätten till arbete)

1. utskottet

2. res. 51 (kd, m, fp, c)

Votering:

150 för utskottet

150 för res. 51

49 frånvarande

Tredje vice talmannen konstaterade att rösterna var lika delade och förklarade ärendet bordlagt enligt 5 kap. 7 § riksdagsordningen.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 23 v

För res. 51: 1 s, 47 m, 41 fp, 29 kd, 18 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 6 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

SfU14 Genomförande av EG-direktiven om överföring av passageraruppgifter och uppehållstillstånd för studier

Punkt 1 (Överföring av passageraruppgifter)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, c)

Votering:

216 för utskottet

47 för res. 1

37 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 47 m, 41 fp

För res. 1: 29 kd, 18 c

Avstod: 23 v, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

1. utskottet

2. res. 3 (kd, v, c, mp)

3. res. 4 (fp)

Förberedande votering:

81 för res. 3

41 för res. 4

178 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

173 för utskottet

84 för res. 3

42 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 45 m

För res. 3: 29 kd, 23 v, 18 c, 13 mp, 1 -

Avstod: 1 m, 41 fp

Frånvarande: 16 s, 9 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 3 (Upphållstillstånd för studier m.m.)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet

2. res. 6 (kd)

Votering:

261 för utskottet

30 för res. 6

8 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 39 m, 41 fp, 23 v, 18 c, 12 mp, 1 -

För res. 6: 1 m, 29 kd

Avstod: 1 s, 7 m

Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 5 mp, 1 -

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 5 (m)

Votering:

225 för utskottet

47 för res. 5

28 avstod

49 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 128 s, 41 fp, 1 kd, 23 v, 18 c, 13 mp, 1 -
För res. 5: 47 m
Avstod: 28 kd
Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU30 Nationell IT-strategi för vård och omsorg

Punkt 1 (Nationell styrning av IT i vården)

1. utskottet
2. res. 1 (kd, m, fp, c)

Votering:

166 för utskottet
134 för res. 1
49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 1 fp, 23 v, 13 mp, 1 -
För res. 1: 47 m, 40 fp, 29 kd, 18 c
Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 2 (IT ur ett patientperspektiv)

1. utskottet
2. res. 2 (kd, m, fp, c)

Votering:

165 för utskottet
135 för res. 2
49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 23 v, 13 mp, 1 -
För res. 2: 47 m, 41 fp, 29 kd, 18 c
Frånvarande: 16 s, 8 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Punkt 5 (Finansiering av den nationella IT-strategin)

1. utskottet
2. res. 5 (kd, m, fp, c)

Votering:

165 för utskottet
134 för res. 5
50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 23 v, 13 mp, 1 -
För res. 5: 46 m, 41 fp, 29 kd, 18 c
Frånvarande: 16 s, 9 m, 7 fp, 4 kd, 5 v, 4 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AU8
Tidsbegränsade anställningar och förstärkt skydd för föräldralediga
(prop. 2005/06:185).

*Tidsbegränsade
anställningar och
förstärkt skydd för
föräldralediga*

Anf. 1 PATRIK NORINDER (m):

Fru talman! Jag vill passa på att hälsa statsrådet välkommen till den här debatten. Det är alltid trevligt när statsråd vill delta i debatter här i kammaren.

Fru talman! Jag inleder med att yrka bifall till reservation 1 under punkt 1, och jag står naturligtvis bakom även reservation 2.

Fru talman! Ogillar Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet kollektivavtal? Varför vill regeringen försvåra för unga, invandrare och landsbygdsbor att få säsongarbete? Frågorna är synnerligen berättigade efter regeringens förslag till ny detaljerad lagstiftning i LAS om fri visstidsanställning.

Regeringspartierna brukar se sig som de främsta försvararna av kollektivavtal och tar ofta avstånd från utländska modeller där arbetsmarknaden regleras med lagstiftning. Vad gör de då själva? År ut och år in går socialistiska regeringar in och detaljstyr arbetsmarknaden med lagar. Friheten att avtala mellan arbetsmarknadens parter beskärs mer och mer. Dagens nya lagstiftning i LAS är ett gott exempel på klåfingrighet och intrång i avtalsskapande på arbetsmarknaden.

Efter att ha haft en mängd olika regler för skilda typer av visstidsanställningar inser nu tydligen regeringen att det har blivit alltför krångligt så att man nu tvingas att rensa i djungeln, vilket jag kan sympatisera med. Åtta av de nuvarande elva tidsbegränsade anställningsformerna avskaffas, däribland säsonganställningar.

Bort tas tillfällig anställning för viss tid, viss säsong, visst arbete, praktikarbete, feriearbete, tillfällig arbetsanhopning, samband med totalförsvarspåbud och överenskommen visstidsanställning – en hel flora av olika typer av anställningar. Kvar blir fri visstidsanställning, vikariat, provanställning och när arbetstagare har fyllt 67 år.

Regeringen skulle ha kunnat göra något riktigt bra av insikten att det blivit för mycket av regelverk. I stället för att skärpa upp villkoren för de arbetsgivare som är beroende av visstidsanställningar skulle man ha kunnat ge arbetsmarknadens parter, genom att sluta kollektivavtal, utrymme för branschpassning. Det skulle ha underlättat för ungdomar, invandrare och andra som i dag har ett utanförskap på arbetsmarknaden att få ett fäste på arbetsmarknaden. Småföretag och andra arbetsgivare som är beroende av tidsbegränsade anställningar, inte minst säsonganställningar, skulle också känna att man vågade anställa och utvidga sina verksamheter.

Att regeringen helt tycks ha brist på kunskap om de små och medelstora företagens situation är fullständigt uppenbart. Hade man haft en aning om hur det är att vara småföretagare och arbetsgivare skulle detta förslag aldrig ha lagts fram. Det är ett förslag som ytterligare kommer att

leda till att intresset för att starta och driva företag minskar. Hur kan jag påstå det här?

Arbetsmarknaden består inte av likformiga förutsättningar. En större industri, till exempel Volvo, har inte samma förutsättningar som ett fjällhotell, en skidlift, en skärgårdsföretagare, en fruktodlare, en jordbrukare, en handelsträdgård, en biltestanläggning i Norrland eller en asfaltläggare.

Många företag bygger sin produktion på kvalificerad och årligen återkommande personal. De har varierande anställningstider beroende på klimat eller tillgång på jobb.

Hur gärna en arbetsgivare än skulle vilja ha tillsvidareanställda styr dock ekonomin villkoren för verksamheten. I dagens konkurrenssituation finns det inga ekonomiska möjligheter att anställa en personalstyrka som är större än vad som motsvarar det faktiska arbetskraftsbehovet.

Förslaget kommer alltså att ge den effekten att det blir både mindre drivkraft att anställa, vilket leder till färre jobb, och att grupper som har en svag ställning på arbetsmarknaden stängs ute. Sysselsättningen kommer säkert att förvärras speciellt på landsbygden, där beroendet av tidsbegränsade anställningar är särskilt stort.

Fru talman! Dagens förslag innehåller en mängd detaljer som alla kommer att leda till en dramatisk förändring av arbetssituationen för säsongarbete och visstidsarbete. Kvalifikationstiden för rätt till återanställning förkortas till exempel från tolv månader till sex månader. Och den tid som avtal får träffas för fri visstidsanställning begränsas till korta 14 månader under en femårsperiod. Vad innebär då detta praktiskt?

En arbetsgivare som anställer en medarbetare för en säsonganställning under sommarhalvåret på sex månader ska ge företrädesrätt till återanställning för denne även nästa säsong. Denne har då tolv månaders anställning under två år och har fortfarande en företrädesrätt som gäller i nio månader från det att anställningen upphörde.

Nästa säsong behövs kanske en anställning på fem månader. Då slår den nya lagstiftningen till med full kraft. Den anställde kräver jobbet i kraft av företrädesparagrafen, och eftersom 14 månader har passerat övergår säsonganställningen till ett helårs tillsvidareanställning. Visserligen finns det inga arbetsuppgifter att utföra efter säsongens slut, men arbetsgivaren tvingas ändå att tillsvidareanställa.

Vän av ordning kan då påpeka att det går att träffa ett enskilt avtal, där den anställde endast behöver stå till förfogande under exempelvis april till september. Han är dock tillsvidareanställd hela året. Har han eller hon tur kan det dyka upp ett nytt arbete som kan tas under denna tid trots att han eller hon redan är tillsvidareanställd.

Men vad händer om det inte finns något arbete under vintermånaderna? Personen kan, som jag ser det, inte få a-kassa under denna tid då hon eller han är tillsvidareanställd. Vem ska betala? Arbetsgivaren varken kan eller behöver göra det. Här, statsrådet, vore jag tacksam för ett klargörande av hur statsrådet har tänkt.

Vad händer när statsrådet Hans Karlsson lägger fram nästa proposition, om rätt till heltid? Kommer då rätten till tillsvidareanställning att innebära att man har rätt till anställning även om det inte finns jobb? Lösningen blir i så fall att säga upp den anställde på grund av arbetsbrist, med därmed ingående ekonomiska förpliktelser, och sedan anställa denna ånyo nästa säsong genom företrädesrätten.

Vad är över huvud taget vitsen med att införa en lag om tillsvidareanställning? Genom företrädesrätten har den anställda ändå rätt till säsongsjobbet. Som jag kan se det blir konsekvensen huvudsakligen att beröva henne eller honom rätten till a-kassa.

Sammanfattningsvis kommer konsekvensen av detta förslag att bli, om man anställer någon med fri visstidsanställning över sex månader, att en säsongsberoende småföretagare kan tvingas till helårsanställning även om det inte finns arbete. För den anställda kan det innebära att denna inte kan uppbära a-kassa eller får svårighet att finna någon annan ersättning under en lång period.

Fru talman! Utskottet uppvaktades av ett flertal företrädare för säsongsberoende branscher. De var minst sagt upprörda över regeringens förslag och gav värtaligt och klargörande exempel på hur hårt förslaget kommer att slå mot deras verksamhetsområde och mot arbetssökande som har svårt att få fäste på arbetsmarknaden.

Några exempel för att ytterligare klarlägga hur genomgripande detta förslag slår:

Furuviksparken hemma i mitt län, Gävleborg, är inne på sin 106:e säsong. Parken har 17 årsanställda och närmare 200 säsongsanställda. Redan efter två säsonger är sexmånadersgränsen passerad, och de 200 säsongsanställda har sedan rätt till heltids tillsvidareanställning, som uppkommer efter 14 månader. Det finns inte arbete utanför säsongen för de 200 personerna, trots att de är tillsvidareanställda. Deras alternativ är antingen att finna ett annat tillfälligt arbete, vilket inte alltid är så lätt i ett landsbygds-län, eller att stå där utan a-kassa. Vad säger statsrådet till dem?

Ytterligare ett alternativ är att säga upp de anställda med därmed förändrade kostnader. Vad kommer detta att innebära för Furuviksparken och dess säsongsanställda? Och vad har man vunnit med den nya lagen om rätt till tillsvidareanställning? Vilka råd har statsrådet till Furuviksparkens ägare?

Kläppens skidsportanläggning i Transtrand har 25 anställda under lågsäsong och 160 under högsäsong. Hur ska de klara det nya lagförslaget?

Fjäderholmarna håller öppet maj–september. Verksamheten vilar på vintern. Fråga Lena Karmann vad hon tycker om förslaget. Men statsrådet! Håll gärna luren en bit ifrån! Det kan komma svavelångor.

Vilket råd ger statsrådet Lotta Welander på Park Inn Hotell i Haninge för att lugna hennes upprörda känslor?

Fråga Carmen Löf på Grisslehamn Gård som driver en glassbod och en uteservering under sommarsäsongen vad hon tycker.

Lena Ramn i Stockholm har två anställda men behöver då och då projektanställa någon för ett visst krävande projekt. Ett idiotiskt och oegentänkt förslag, var hennes reaktion.

Så här skulle jag kunna ge exempel på företag efter företag.

Jag förmodar att statsrådet inser att de förslag i propositionen där man hänvisar till att det går att träffa lokala kollektivavtal med godkännande av central arbetstagarorganisation innebär såväl kostsamma åtaganden som mycket krångel för arbetsgivaren. Jag tänker då särskilt på en mindre företagare som varken har en stark ekonomi eller djupgående erfarenhet av fackliga förhandlingar.

*Tidsbegränsade
anställningar och
förstärkt skydd för
föräldralediga*

Propositionen har satt ribban högt att förhandla ifrån, och redan har förnöjsamma kommentarer kommit från Kommunal, som förhandlar med de gröna näringarna.

Fru talman! Man behöver inte ha alltför stor fantasi för att inse att småföretagare och andra arbetsgivare kommer att akta sig för att anställa någon mer än fem och en halv månad. Många kommer säkert också att försöka finna vägar runt lagstiftningen. Denna nya lag är ett radikalt nytänkande, och vi kommer snabbt att bli varse de negativa konsekvenserna för visstidsanställningar och branscher som är beroende av bland annat säsongsarbete om olyckan nu skulle vara framme att det blir fortsatt vänsterregering.

Alliansen kommer att riva upp regeringens och stödpartiernas usla förslag efter ett maktövertagande. Vårt förslag ger en bättre balans och större möjligheter att bedriva företagande med anställningar på viss tid. Framför allt lyfter vi ut säsongsarbete från det fria visstidsförslaget. Dagens regler kommer då att gälla.

Avslutningsvis vill jag dock inte sticka under stol med att jag helst hade sett att arbetsmarknadens parter själva hade klarat frågor av detta slag i kollektivavtal. Min åsikt är att den lagstiftande församlingen i minsta mån ska lägga sig i arbetsmarknadsfrågor som kan lösas branschvis genom kollektivavtal. Nu är dock situationen inte sådan, utan det bästa vore om majoriteten drog tillbaka hela sitt förslag eller åtminstone skademinimerade det genom att lyfta ur säsongsarbete från förslaget om fria visstidsanställningar. Ni har chansen. Ta den, Ulf Holm, Miljöpartiet!

Anf. 2 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag ska i likhet med Patrik Norinder avge ett vallöfte: Vi fyra allianspartier kommer, om vi vinner valet, att riva upp den socialdemokratiska regeringens, Miljöpartiets och Vänsterpartiets huvudlösa stopp för säsongsanställningar.

Om alliansen vinner valet kommer det även i fortsättningen att vara möjligt att vara anställd och för företag att anställa människor som säsongsanställda i turistnäringen, restauranger, skogs- och trädgårdsodling, byggen och så vidare.

Vi i alliansen tror inte att politiker kan bestämma att årstidsväxlingarna upphör eller att säsongerna upphör.

Vi i alliansen tror inte att politiker kan bestämma att vädret alltid ska vara detsamma.

Vi tror inte heller att man kan odla grönt utomhus i januari eller att det går bra att driva skidliftar på sommaren. Man måste anpassa det ekonomiska livet till verklighetens krav.

Därför menar vi att säsongsanställningar behövs även i fortsättningen, att säsongsanställningar är en naturnödvändighet.

Socialdemokraternas och stödpartiernas beslut att stoppa regelverket för säsongsanställningar blir otvivelaktigt ett hårt slag mot småföretag inom turism- och besöksnäring, marinor, byggindustri och jord- och skogsbruk.

Beslutet blir också ett stort hinder för ungdomar och invandrare, som får svårare att komma in på arbetsmarknaden; en dörr stängs för dem.

Efter tolv år med Socialdemokraterna vid makten är ungdomsarbetslösheten i Sverige, Hans Karlsson, 12, 13 eller 14 %, och över 100 000 ungdomar är arbetslösa. Hur kan man då lägga fram ett sådant här förslag i en situation när ungdomsarbetslösheten är så omfattande? Det har ju en udd mot dem som vill komma in på arbetsmarknaden. Att säsongsjobba är en gammal väg in på arbetsmarknaden för ungdomar.

I detta läge avskaffar regeringen och stödpartierna en anställningsform som många ungdomar har provat på. Det är då inte konstigt att det är så hög ungdomsarbetslöshet och total arbetslöshet i Sverige om man efter tolv år vid makten fortsätter på den här traditionella vägen och lägger förslag som försvårar för nya anställningar för ungdomar och driver småföretag till nedläggning, eller åtminstone till sämre lönsamhet.

Det här förslaget, om man ser det i småföretagarperspektiv, är en förödande, effektiv dementi av allt som Socialdemokraterna säger i högtidstalen om värdet av småföretagsamhet.

Beslutet här i dag kommer att gynna ökade svartjobb.

En företagare skriver: Förslaget skulle vara en katastrof för vår bransch som har 20 % vintertid och 80 % sommartid! Det gagnar bara dem som använder svart arbetskraft; för dem spelar det här förslaget ingen roll.

Ja, så är det.

I den här regionen, Storstockholm, drabbas framför allt restauranger men också annat företagande som äger rum i Stockholms skärgård – en glesbygd faktiskt.

Så här skriver Wik-Inn Marina AB: Eftersom varvsverksamheten till stor del är koncentrerad två hektiska perioder, vår och höst, påverkas alla marinor negativt av den här förändringen. Dessutom kan säsongsanställningen ligga till grund för en kommande heltidstjänst så det påverkar även den arbetssökande negativt.

En annan marina skriver: Vi ger jobb till studerande ungdomar under säsongen som tacksamt jobbar med oss under sommarmånaderna. Många återkommer år efter år.

De bygger upp en kompetens. Det blir en kompetensförlust med det här beslutet, som Patrik Norinder påpekade tidigare.

Enligt min mening är vänsterkartellen både destruktiv och hårdnackad i sitt beslut i dag. Det är inte bara det att de driver företag till nedläggning eller minskad produktion därför att det blir mindre lönsamt att driva produktion, utan det kommer också att öka importen av produkter och tjänster som inte längre produceras här i landet.

Vänsterkartellen är inåtvänd. Det är så otroligt tydligt när man läser det här lagförslaget. Arbetsrättare är inåtvända. De har inte uppfattat att Sverige är en liten, öppen ekonomi, att vi är en del av världen, en del av Europa, en del av Norden.

Försämras företagsklimatet för säsongarbete, som det här förslaget innebär, kommer säsongarbetet naturligtvis inte alltid att upphöra, men det kommer i många fall att i stället drivas utomlands.

Jordgubbar och annat grönt kan importeras, och det importeras redan i dag. Men varför öka den importen? Turism kan erbjudas av andra än svenska orter och svenska företag, och så sker redan i dag. Men varför driva denna linje hårdare? Biltestning kan komma att flytta från Norrland till Finland. Plantskoleverksamhet kan komma att flytta till Baltikum.

Min fråga till Hans Karlsson är den här: Varför vill Socialdemokraterna diskriminera just *svenska* säsongsberoende företag, *svenskt* säsongarbete, *svensk* turism och *svenska* odlingar? Varför vill ni driva säsongsberoende verksamhet ur landet?

I en tid när nästan en miljon människor står utanför den svenska reguljära arbetsmarknaden måste allt fokus, enligt min och Folkpartiets mening, ligga på att öka möjligheten för företag att besluta om att anställa fler så att fler människor kan komma in på arbetsmarknaden.

Självklart, som Patrik Norinder var inne på, ska anställda ha goda villkor och ska ambitionen vara att sanera bland de olika anställningsformerna. Det är en bra ambition. Men nu görs den i ett fyrkantigt, LO-fackligt uppifrånperspektiv, och utan större hänsyn till branschspecifika omständigheter.

Nu hänvisar vänsterkartellen som försvar för denna lagstiftning till att alla problem kan lösas genom att man med kollektivavtal avtalar bort lagen. Det är principiellt ett oerhört märkligt resonemang att när man inför en ny lag säga att syftet med lagen omedelbart kan förhandlas bort. Man uppmanar till detta; så fort det är problem, överge lagen. Varför inför man då lagen över huvud taget?

Dessutom har inte alla småföretag och familjeföretag med säsongsanställda kollektivavtal.

Vänsterkartellens strategi är att tvinga företag att skriva på med LO-kniven på strupen och LO-pistolen mot tinningen. Hellre tvång med kollektivavtal än fler jobb på sommaren. Hellre tvång med kollektivavtal än fler jobb på vintern. Hellre tvång med kollektivavtal än fler ungdomsjobb. Hellre tvång med kollektivavtal än fler jobb i de gröna näringarna.

Den bistra sanningen är att vänsterkartellen menar att det är bättre att vara arbetslös med kollektivavtal än att vara sysselsatt med säsongsanställning.

Så drivs svensk turism, marinor, gröna näringar, restauranger, campingar, biltestanläggningar, skidliftägare och så vidare mer eller mindre ned i diket. Där ligger snart också de som kommer att bli arbetslösa på grund av ett annat lagförslag från Hans Karlsson och regeringen, nämligen det om rätt till heltid på de deltidsarbetandes jobs bekostnad.

Måtte vårt arma land få en ny regering den 17 september för jobbens, småföretagens och de arbetssökandes skull.

Fru talman! Jag yrkar bifall inte bara till ett regeringsskifte utan även till reservation 1.

Anf. 3 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Jag kan instämma i Carl B Hamiltons yrkanden, både när det gäller reservationen och regeringsskiftet.

Vi har en god konjunktur i dag. Exportintäkterna stiger, exportindustrin går för högvarv. Det är goda yttre omständigheter. I det klimatet har vi rekordhög arbetslöshet. Vi har rekordmånga i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

De öppet arbetslösa, de som är i olika åtgärder och de som i alla länder utom Sverige räknas som öppet arbetslösa, det vill säga de studerande som söker arbete är ungefär 10–11 % av arbetskraften. Det är över en halv miljon människor. Lägg till det de deltidarbetslösa, de långtidssjukskrivna, de förtidspensionerade – av vilka många vill ha arbete – så är vi uppe i 1–1½ miljon människor.

I det här läget måste vi ställa oss frågan: Ska vi föra en politik som skapar fler jobb eller färre jobb? Kristdemokraternas svar är självklart: Vi måste göra allt för att skapa fler jobb. Det är något som är fundamentalt sjukt i vår ekonomi när vi inte skapar fler jobb i så goda yttre omständigheter.

När vi har ett högkonjunkturår skapar vi kanske det som vi måste skapa i tio år framåt år efter år oberoende av konjunkturläge. Vi behöver kanske 300 000 nya jobb. Vi kanske åstadkommer detta endast när vi har bästa möjliga omständigheter i omvärlden.

Frågan till Socialdemokraterna och Hans Karlsson är: Kommer vi med det här förslaget att skapa fler jobb? Blir det lättare eller svårare att anställa?

Det finns många bra saker i lagförslaget, vill jag säga. Det är skyddet för föräldralediga som vi från riksdagen har begärt och som det har funnits ett enigt utskott kring. Det har tagit alldeles för lång tid, enligt vår uppfattning, men det kommer nu. Det finns också en vällovlig ambition att sanera i antalet anställningsformer. Jag vill gärna säga det. Det är de goda sidorna av det som har kommit.

Det finns två förslag som talar för att det här är en politik i fel riktning.

Tidsgränsen för visstidsanställning är för snålt satt, enligt vår uppfattning: 14 månader i stället för vårt förslag 24 månader under en femårsperiod. Det kanske allvarligaste problemet, som har tagits upp av flera, är att formen säsongsanställning försvinner.

Det är så många speciella villkor i turism, byggbransch, restaurangbransch, gröna näringar och liknande att den här anställningsformen behövs. Den har fungerat väl fram till i dag, och nu ska den bort.

Notera att regeringens egna utredare och de departementspromemorior som har utarbetats har haft förslaget att ha kvar säsongsanställning. Det är regeringen som i överläggningar med Miljöpartiet och Vänsterpartiet har kommit på att det här ska bort. Ansvaret faller alltså helt och hållet på de tre partierna.

Varför är det då ett så huvudlöst förslag att ta bort säsongsanställningarna?

Jag ska ge några exempel.

Gröna Lund har högsäsong maj till september. Man har 75 fast tillsvidareanställda och 1 400 säsonganställda. På tre säsonger kommer man inte att kunna ha kvar dessa människor som kommer tillbaka säsong efter säsong. Efter tre säsonger är de fast anställda och man tar på sig hela arbetsgivaransvaret. För att undvika detta tvingas man att byta folk snabbare än vad man annars skulle ha gjort. Alternativet är att dra på sig kostnader som man inte har intäkter för.

Hur skapar det bättre förutsättningar för Gröna Lund att bedriva en bra verksamhet? Det ökar deras kostnader i form av pengar eller i form av att de förlorar kompetens och kontinuitet. Därmed kostar det mer.

Trädgårdsodlaren i Ombergs plantskola i Västra Götaland har 16 årsarbetare. Det är 2 i januari, 17 i april, 26 i juni, 12 i september och 7 i december. Så ser verkligheten ut för en plantskola i Västra Götaland. Hur ska denne plantskoleägare bedriva sin verksamhet?

Socialdemokraterna säger att man får förhandla med kollektivavtalet. Förr i tiden hette Ombergs plantskolas motpart Lantarbetareförbundet. Det finns inte kvar. Det är nu Kommunalarbetareförbundet med en halv miljon medlemmar. Vad tror ni att deras centrala ombudsmän vet om plantskolans och blomodlingens förutsättningar när man kommer och ska göra en snabb förhandling?

Det här ska träda i kraft 1 juli 2007. Kommunal har sagt att man inte ska medge undantag från lagen. Vilken osäkerhet skapar inte det för Ombergs plantskola från i dag till den 1 juli 2007?

Är poängen att man ska avtala bort den nya lagen skulle jag, om jag var facklig företrädare, inte vara så korkad att jag förhandlade bort en lag utan att få någon motprestation. Om man lyckas väl i förhandlingen blir det alltså någon typ av kostnad för Ombergs plantskola som har 16 årsarbetare fördelade oerhört olika över säsongen.

Varför tvingar man in Ombergs plantskola i detta problem? Varför låter man inte en anställningsform som har fungerat väl finnas kvar?

Det är inte här som jag har uppfattat socialdemokratins kritik mot för många tillfälliga anställningar. Det har varit inom värden, som ofta haft en kommun eller ett landsting som arbetsgivare. Varför fattar inte Hans Karlsson på den socialdemokratiska partistyrelsen ett beslut om att genomföra förändringar där man tar bort visstidsanställningar från kommuner och landsting? Det räcker med ett klubbslag på den socialdemokratiska partistyrelsen.

Varför gå via lagstiftningen? Varför inte lita på kollektivavtal och förhandlingar för att komma till rätta med problemen där det system som vi har i dag missbrukas? Varför slå mot Gröna Lund i Stockholm, Ombergs plantskola och en rad andra exempel som har nämnts i debatten?

Den fråga som Laila Bjurling och Hans Karlsson måste ställa är: I det här klimatet, med så många människor utanför den reguljära arbetsmarknaden, leder det här förslaget till fler eller färre anställda i Sverige?

Kan ni med trovärdighet stå i riksdagens talarstol och säga att detta kommer att innebära att fler får arbete? Om ni kan säga det med trovärdighet kan jag åtminstone tycka att ni är konsekventa i ert beteende. Jag tror inte att ni ärligt kan säga det.

Sverige behöver nu åtgärder som skapar fler jobb och bättre förutsättningar.

Socialdemokraterna säger att vi ska ha färre regler för småföretag. Man säger att det pågår ett arbete. Det har lett till vissa regelförändringar, men när en regel har försvunnit har tre nya kommit till. I dag fattar vi beslut om att krångla till det ytterligare, inte minst för små företag.

Om ett tag ska vi få en lagrådsremiss om rätt till heltid. Det är också en fyrkantig lagstiftning uppifrån där småföretagen ska lära sig 14 sidor ny lagtext. Och så krånglar man till tillvaron ytterligare i stället för att lägga all energi på att skapa nya jobb, mer livskraftiga företag, företag som vågar anställa och som vågar expandera. Men i stället gör man tvärtom. Varför? Jag blir inte klok på er politik.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 4 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Det går bra för Sverige. Jobben kommer.

Hur många gånger har vi inte hört dessa ord från olika regeringsföreträdare under det senaste halvåret? Ja, jobben kommer kanske, men jobben försvinner också.

Nu debatterar vi ett förslag som kommer att innebära ett dråpslag för många jobb, nämligen förslaget som handlar om säsongarbete.

Vi är många som undrar: Har inte regeringen eller dess rådgivare insett att det finns många företag som bedriver säsongbetonad verksamhet och som inte kan bedrivas under hela året? Är det kanske så att regeringen tror att anställning i regeringen är tillsvidareanställning? Vi får hoppas att det blir en ändring i september, så att ministrarna bättre förstår situationen för arbetsgivare och säsonganställda.

Låt mig få lyfta fram ett exempel som ligger nära mig. Jag är i mitt yrke som kyrkoherde ansvarig för att våra kyrkogårdar sköts på ett värdigt sätt. Och det kostar mycket att hålla dem i gott skick. Från april till en bit in på hösten behövs det många goda krafter till olika gröjobb på kyrkogårdarna. Sedan kommer senhösten och vintern, och det är då inte så mycket att göra på kyrkogården. Säsongjobb har kunnat erbjudas till studerande, lantbrukare och andra som har kunnat hjälpa oss när det är säsong. Men vad skulle kyrkan kunna erbjuda för arbete under vintertid?

Ett annat exempel är Rolf Östinge som driver ett trädgårdsanläggningsföretag i Arlov i Skåne. Han har nio anställda. När det är mild skånsk vinter har han ganska lång säsong. Om han skulle tvingas att alltid garantera tillsvidareanställning för sin arbetsstyrka i stället för säsongjobb skulle han enligt egen uppgift tvingas halvera antalet anställda.

När över en miljon människor står utanför den vanliga arbetsmarknaden, då tycker vi från Centerpartiet att alla goda krafter ska verka för att få människor i arbete i stället för att odsla kraft och tid på att begränsa möjligheterna.

Har regeringen inte förstått att 170 000 arbetslösa ungdomar just genom säsonganställningar åtminstone kan få en viss kontakt med arbetslivet – sommarjobb och ett första jobb?

När Göran Persson säger att ungdomsarbetslösheten inte är ett stort problem och att det nog kommer att lösas, då tycker jag att övriga ministrar, inklusive Hans Karlsson, borde resa sig och uttrycka sin oro för att många av dagens unga riskerar att missa det som var naturligt för ministrarnas generation, nämligen att ha tillgång till ett arbete, att känna sig behövd och uppskattad och att uppleva gemenskapen på en arbetsplats.

Fru talman! Vi hörde för några veckor sedan slagorden: Alla ska med! Det påminner lite grann om kampanjen 1987, tror jag att det var, då man sade: Hela Sverige ska leva! Det fanns en affisch med alla partiernas företrädare, och texten löd: Vi sitter alla i samma båt. Vi vet hur det gick. Några hoppade av båten, och landsbygdsfrågorna dammas bara av i samband med valrörelsen.

I dag behandlar vi en fråga som är viktig för landsbygdens överlevnad. Att kraftigt försvåra säsonganställningar är förödande för svensk landsbygd.

Jag vill ställa en fråga till vänsterkartellen: Har ni glömt bort alla dem som genom företagande hjälper oss att få en levande landsbygd? Vår jordbruksminister brukar tala om hur viktigt det är med betande mular och öppna landskap. På vintern ser vi inte de betande mularna och de öppna landskapen. På våren ser vi dem igen. Lika självklart borde det vara med säsongsanställd personal. Vi ser dem under säsongen. Och när det inte längre finns arbetsuppgifter så gör de någonting annat. Vi vet att många väljer att studera, resa eller ta ett annat arbete i väntan på att säsongen ska börja igen. Sunt förnuft talar för att vi ska behålla möjligheterna till säsongsanställning.

Sverige har missat mycket inom turistbranschen. Från Centerpartiet vill vi att turistbranschen ska utvecklas, och vi undrar om inte ministerns förslag snarare verkar i en riktning mot avveckling.

Innan jag fortsätter med invändningar mot dagens betänkande vill jag ändå lyfta fram ett positivt inslag i texten. Jag tänker då på avsnittet om förstärkt skydd för föräldralediga. För oss i Centerpartiet är det viktigt att värna om möjligheterna att kombinera familjeliv med arbete och att föräldrar ska kunna vara delaktiga i barnens uppväxt utan att missgynnas som arbetstagare eller arbetssökande. Och rätten till föräldraledighet är väl grundad i vårt land. Och genom det som vi nu ska fatta beslut om befästs den ytterligare.

Men åter till besynnerligheten i betänkandet, och då menar jag förslaget om att tiden för att tjäna in så kallad företrädesrätt till återanställning ska förkortas från tolv till sex månader. Det är ett förslag som slår mot dem som står utanför arbetsmarknaden. Den längre prövotiden innan företrädesrätten inträder skulle innebära en chans för många att komma in på arbetsmarknaden. Jag ska ge ett exempel.

Hussein kommer från forna Jugoslavien. Han har varit i Sverige i tio år, gått olika kurser och haft olika praktikjobb. Nu kan han äntligen via en kompis få ett jobb. Det är ett företag som tillverkar möbler som han har fått tips om. Men företagaren tvekar. Han inser att Hussein har goda kvalifikationer och kan vara användbar på olika platser i företaget. Men samtidigt vet han att sex månader är en kort tid. En längre prövotid på tolv månader skulle gynna båda parter. Allians för Sverige anser att ett regelverk som gör att arbetsgivare vågar göra långsiktiga åtaganden i förhållande till sina anställda skulle gynna ungdomar, personer som Hussein med invandrarbakgrund, sjukskrivna och andra med ingen eller svag bakgrund på arbetsmarknaden. De skulle lättare få jobb och arbetslivserfarenhet.

Fru talman! Vi som debatterar här i dag är privilegierade. Vi har alla ett arbete att gå till. Och om vi inte blir omvalda i höst har de flesta av oss ett arbete att återvända till eller förmåner som pension och inkomstgaranti. Men för den skull får inte vi genom våra beslut försvåra för arbetssökande och arbetsgivare att tillsammans finna vägar till arbete.

Att vara arbetslös innebär en svår situation. Men att som företagare inte våga anställa på grund av ett orimligt regelverk är också mycket frustrerande.

I dag har vi ett utmärkt tillfälle att lyssna på det sunda förnuftet, från arbetslösa och från företagare. Vi från Centerpartiet och vi från alliansen har sett och lyssnat. Och frågan är nu om vänsteralliansen ser och lyssnar eller fortfarande har skyggglapparna och hörselskydden på.

Anf. 5 LAILA BJURLING (s):

Fru talman! Hela den här veckan är en riktig höjdarvecka för blivande föräldrar. I går tog riksdagen beslut om att höja taket i föräldraförsäkringen, det vill säga att vi höjer inkomstgränsen så att många fler verkliga får 80 % ersättning vid föräldraledighet. Det firade bland annat TCO i tisdags med fika och ballonger här på Mynttorget.

I dag ska vi ta beslut om att arbetsgivare inte får missgynna föräldralediga när det gäller lönehöjningar, befordringar, kompetensutveckling och andra anställningsvillkor.

Riksdagen ska också ta beslut om att föräldraledigheten inte får användas som uppsägningstid. Om en arbetsgivare behöver säga upp en föräldraledig kvinna eller man börjar uppsägningstiden räknas först när den föräldralediga återkommer till sitt arbete.

Vi ska också ta bort den bestämmelse som säger att man måste ha varit anställd i sex månader för att ha rätt till föräldraledighet.

Vi socialdemokrater vill underlätta och förbättra för både kvinnor och män när det gäller att kunna kombinera sitt föräldraskap med sitt yrkesliv. Det är skillnad jämfört med Moderaternas förslag om att försämra för föräldrar genom att ta bort fyra månader av ledigheten och dessutom sänka till 75 % ersättning.

Den mer kontroversiella delen av betänkandet handlar om förstärkningar och förenklingar i lagen om anställningsskydd, framför allt när det gäller visstidsanställningarna. I dag har vi många olika former av visstidsanställningar med olika regelsystem och olika tidsgränser. Det är inte lätt vare sig för småföretagare eller för löntagare att hålla reda på alla former. Därför säger vi socialdemokrater tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i vårt förslag att det ska bli lättare att visstidsanställa.

Arbetsgivaren får rätt att utan motivering visstidsanställa en och samma individ i 14 månader inom en femårsperiod. Att vi fastnat för gränsen 14 månader beror på att vi räknat med att de allra flesta legitima behov av visstidsanställningar ryms inom den ramen.

Att det ska bli lättare att visstidsanställa måste naturligtvis kombineras med ett förstärkt skydd för den som blir visstidsanställd. Därför föreslår vi att visstidsanställningen efter de 14 månaderna inom en femårsperiod går över till en tillsvidareanställning. Tanken med det är att det inte ska vara möjligt att en och samma arbetsgivare långa tider anställer en och samma individ på den ena visstidsanställningen efter den andra.

I dag förekommer tyvärr en hel del missbruk av möjligheten att visstidsanställa. Många journalister kan vittna om att en vanlig anställningsform är visstidsanställning under elva månader. Sedan är det slut. En annan journalist får jobb i elva månader, så där fortsätter det. Att anställningstiden bara är elva månader beror på att man med dagens regelverk har förtur till en anställning efter tolv månader. Vi vill ändra på det och sätta gränsen vid sex månader.

När det gäller provanställningar som i grunden ska leda till en tillsvidareanställning och dagens säsongsanställningar räcker det i allmänhet med sex månader för att kunna bedöma om individen är rätt person för jobbet eller inte. Det finns ingen anledning att ha en längre tid för att testa en visstidsanställd person. Sex månader borde räcka för att bedöma

*Tidsbegränsade
anställningar och
förstärkt skydd för
föräldralediga*

om individen passar för jobbet eller inte vare sig det gäller provanställning eller det gäller visstidsanställning.

Vi vet att de allra flesta arbetsgivare är mycket seriösa och vill behandla sina anställda väl. Dessvärre finns det de som utnyttjar lagstiftningen till bristningsgränsen, som i exemplet med journalister. Med förtur till en ny anställning redan efter sex månader tror vi att missbruket kan stävjas. I teorin skulle anställningarna i stället för elva månader i dag kunna bli fyra eller fem månader i fortsättningen, men det tror jag inte. Kostnaderna för rekrytering och inskolning skulle bli alldeles för höga i det fallet.

Fru talman! De här förändringarna i lagen om anställningsskydd har väckt en hel del oro bland de företag som i dag använder sig av säsongsanställningar. Jag förstår att många företag blir oroliga när de tror att det i fortsättningen blir förbjudet att säsongsanställa, men så är emellertid inte fallet. Lagen är dispositiv, så det går alldeles utmärkt att träffa kollektivavtal om avvikelser från lagen. Dagens lag definierar över huvud taget inte vad en säsongsanställning är. Det kan vara vad som helst, från att plocka jordgubbar under några veckor på sommaren till att ha bortemot tio månaders visstidsanställning år efter år.

Svenskt Näringsliv tycks ha bestämt sig för att skrämma upp sina medlemmar. Så sent som i tisdags hörde vi att LO reagerade på att Svenskt Näringsliv felaktigt skrämt sina medlemmar med turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd. De har också drivit en kampanj mot dagens lagförslag och skrämt upp många företag. De har nogsnamt informerat oss i riksdagen om många olika företags uppfattning om behovet av säsongsanställningar.

Vi har hört borgerliga företrädare här räkna upp en hel del exempel. Bland annat nämndes Ombergs Plantskola som frågar om det är bättre med arbetslöshet än med säsongsanställningar. De skriver att det är viktigt att kunna ha säsongsanställda som kommer tillbaka år efter år – detta för att säkra företagets långsiktiga kompetens. De oroar sig för att behöva förhandla med ”det gigantiska Kommunalarbetareförbundet vars intresse av speciella lösningar för den ’gröna näringen’ inte känns helt givet”.

Södra Skog, som är Sveriges största skogsägarförening med 35 000 medlemmar skriver å andra sidan: ”Närmast till hands ligger att komma överens om undantag från lagstiftningen genom lokala kollektivavtal. Våra fackliga motparter är väl medvetna om de ekonomiska betingelserna för vår verksamhet, varför jag utgår ifrån att de tar sitt ansvar och medverkar till rimliga avtal.”

Så olika kan två företag se på fackens medverkan. Jag är, precis som Södra Skog, helt övertygad om att de fackliga organisationerna när det gäller de branscher som har behov av säsongsanställningar är precis lika medvetna som arbetsgivarna om de villkor som gäller.

Enligt min och Socialdemokraternas uppfattning är det väl i högsta grad rimligt att arbetsmarknadens parter i kollektivavtal tillsammans kommer överens om vilka villkor som ska gälla dels för att löntagarna ska få rimliga arbetsvillkor, dels för att företagen ska förvissa sig om att de får tillgång till den kompetens de behöver.

Sammanfattningsvis vill vi socialdemokrater

- stärka skyddet för visstidsanställda efter 14 månader inom en femårsperiod i stället för att, som Centerpartiet föreslår, försämra anställningsskyddet för unga människor,
- stärka företrädesrätten för visstidsanställda från tolv månader till sex månader, och det ska gälla alla arbeten inte bara andra ”visstider” som Patrik Norinder vill, och
- stärka föräldraledigas ställning på arbetsmarknaden, inte ta bort fyra månaders föräldraledighet och inte sänka föräldrapenningen som Moderaterna vill.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 6 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Först vill jag säga några ord om detta med förstärkt skydd för föräldralediga. Den utredning som lagt fram det här förslaget kom ju år 2002. Ett enigt utskott hade också begärt förslag i den här riktningen. Det är nu fyra år sedan dess. Jag vill gärna att det står i protokollet att det alltså inte är någon beundransvärd handlingskraft som präglar regeringen eller utskottsmajoriteten här.

Jag går tillbaka till det som vi inte är eniga om utan som är kontroversiellt här, bland annat säsongsanställningarna.

Mia som förestår Ombergs Plantskola och som jag berättade om i mitt anförande är, som sagt, lite rädd för att det stora Kommunal med 500 000 medlemmar inte riktigt förstår Ombergs Plantskolas speciella förutsättningar. Och framför allt: Vad kommer ett avtal att kosta där man återgår till nuläget? Det är vad Mia vill. Hon vill ha det som i dag, och det är något som också hennes personal trivs med.

Laila Bjurling säger att det finns andra företag som ser mera positivt på facketts möjligheter att avtala. Ja, det kanske är så att olika företag har lite olika synsätt men också att fackliga organisationer och fackliga företrädare är lite olika.

Lagen sätter alltså ribban högre upp. Sedan ska man försöka återgå till nuläget från ett förhandlingsläge som är helt annorlunda.

Det är klart att det skapar oro och krånglar till det. Det bygger på en inställning hos de fackliga företrädarna att det som var före lagen är bättre än det som är efter lagen. Vad är vitsen med lagen då?

Min fråga till Laila Bjurling tidigare i mitt anförande var: Blir det fler eller färre jobb med det förslag som ligger på riksdagens bord i dag? Svara på den frågan: Blir det fler eller färre jobb?

Anf. 7 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Det är fullständigt självklart att det här är en skyddslagstiftning för dem som har osäkra anställningsvillkor på arbetsmarknaden. Det är ingenting som vi sticker under stol med. Vi underlättar för arbetsgivaren att göra visstidsanställningar under en så lång tid som 14 månader, men då måste vi också skärpa skyddslagstiftningen för dem som blir visstidsanställda så här länge. Det är inget lagförslag som syftar till att underlätta för en plantskola eller till att försvåra för en plantskola. Det är en skyddslagstiftning för dem som är visstidsanställda. Vi har ingen som helst tro på att det ger fler jobb, men vi tror att det blir tryggare jobb. Det

*Tidsbegränsade
anställningar och
förstärkt skydd för
föräldralediga*

blir tryggare tillvaro för de människor som tvingas leva i visstidsanställningar, något tryggare kan det bli.

Det finns i dag, som jag sade i mitt anförande, arbetsgivare som faktiskt sätter i system att använda dagens lagstiftning till bristningsgränsen. Människor får gå på den ena visstidsanställningen efter den andra under långa tider, med den otrygghet som följer av det för den anställde när det gäller till exempel hyreskontrakt, telefonabonnemang, banklån eller vad som helst utanför arbetslivet. Men det gäller också inom arbetslivet, såsom mycket sämre kompetensutveckling, mycket sämre förutsättningar för delaktighet och så vidare. Det här, Stefan Attefall, är en skyddslagstiftning.

Jag skulle vilja fråga Stefan Attefall när nu högeralliansen gillar kollektivavtal så mycket: Vari ligger faran när parterna kommer överens om vilka villkor som ska gälla i en säsongsanställning?

Anf. 8 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Det ska jag svara på. Jag tror på kollektivavtalet. Jag tror, liksom många LO-företrädare i det danska exemplet, på att hitta lösningar på arbetsmarknaden per bransch och per företag, inte genom att lagstifta i detalj och sedan öppna för eventuella undantag som kräver speciella förhandlingar. Jag vill att man ska ha former som passar olika branscher. Där har Danmark varit föregångare i att hitta en balans mellan skyldigheter och rättigheter, mellan säkerhet och flexibilitet. Ta gärna till vara de erfarenheterna i det här sammanhanget!

Jag frågade om det blir fler eller färre jobb. Laila Bjurling svarade sanningsenligt att det inte blir några fler jobb. Alltså, i detta läge med denna arbetsmarknad med stora bekymmer lägger inte Laila Bjurling fram förslag i riksdagen som ger fler jobb.

Sedan säger Laila Bjurling att den här lagstiftningen inte är någonting för Ombergs Plantskola. Nej, det är det som är problemet. Problemet är att lagstiftningen inte tar hänsyn till de olika förutsättningar som finns inom olika branscher vid olika årstider i olika delar av Sverige. Det är det som är problemet med den här typen av fyrkantig uppifrånlagstiftning. Det tar hänsyn till något slags genomsnitt. Står jag med den ena foten i kylskåpet och en annan på en platta är genomsnittet ganska behagligt. Men jag glömmer att verkligheten faktiskt är olika på olika ställen. Ombergs Plantskola har speciella förutsättningar. Varför vill du skapa sämre förutsättningar för Ombergs Plantskola och en del andra näringar som vi har pratat om i dag? Blir det verkligen inte bara neutralt utan färre jobb på grund av detta? Vad säger Laila Bjurling till alla dem som står utanför arbetsmarknaden och som Laila Bjurling gör det svårare för? Jag förstår inte vart arbetarpartiet Socialdemokraterna har tagit vägen.

Anf. 9 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Högeralliansens olika företrädare har här räknat upp massor med olika exempel på hur det kan se ut bland de företag som har säsongsanställningar. Det är väl skäl nog för att det inte ska regleras i lag hur en säsongsanställning ska se ut. Det går helt enkelt inte att reglera det i lag, och det är inte i dag heller reglerat i lag hur en säsongsanställning ska se ut. Därför har vi valt den här öppna visstidsanställningen som får

vara i 14 månader. Har man behov av mer visstidsanställning kommer man överens om de villkor som ska gälla.

Det är inte för att vi vill försvåra för Ombergs Plantskola, och det är inte för att underlätta bara för Ombergs Plantskola. Det är för att förstärka rätten och skyddet för de anställda men också för att man ska kunna ha den flexibilitet som till exempel Danmark har eller som vi har här i Sverige. Det är en flexibilitet som innebär att parterna är helt fria att teckna avtal med de villkor som ska gälla för Ombergs Plantskola och för Södra Skog. Dessutom kan jag för kammarens kännedom tala om att Kommunalarbetarförbundet har en väldig massa ombudsmän och förtroendevalda som mycket väl kan den gröna näringen och som är mycket väl insatta i de villkor som gäller för den.

Anf. 10 ANDERS WIKLUND (v):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag. Sedan tänkte jag inleda med att säga några ord om kollektivavtalsspåret, som har trampats upp rejält i debatten.

Diskussionen och kritiken från alliansen blir lite obegripliga. Den nuvarande lagstiftningen är avsevärt mycket mera detaljerad i fråga om vad som ska gälla för viss tid på arbetsmarknaden än enligt det förslag som vi lägger fram nu. I praktiken flyttar vi oss ifrån detaljerad lagstiftning till mera av uppgörelser i avtal. Det är det som det här förslaget egentligen innebär.

Jag tycker att önskemålen borde vara tillgodosedda. Jag delar helt och fullt alliansens uppslutning bakom kollektivavtalen. Det är klart att vi ska sträva efter att försöka hitta lösningar där parterna kommer överens i avtal så mycket som möjligt. Det är naturligtvis helt ogörligt att försöka att i lagstiftning detaljreglera hur lösningarna ska se ut i olika näringar, branscher och yrken. Det faller på sin egen orimlighet.

Därför vill vi vidta de här förändringarna, och det är därför vi vill göra lagstiftningen helt och fullt avtalsdispositiv just för att arbetsgivare och facket tillsammans ska kunna göra de branschanpassningar och de undantag som är nödvändiga. Är inte det ganska bra?

Jag ska säga några ord också om det förslag som vi lägger fram i övrigt. Lite upprepningar blir det. Jag har inte så jättemycket tid på mig, men jag ska försöka snabba på.

Bakgrunden är ändå viktig att känna till. Under de senaste tio åren har de tillfälliga anställningarna ökat, inte generellt men för vissa grupper på arbetsmarknaden. Det gäller olika grupper av invandrare och ungdomar. Det är kanske i första hand LO-an slutna unga kvinnor som drabbas.

Utan tvekan har vi fått ett ökat bruk av icke-avsedda tillfälliga anställningar på arbetsmarknaden. Det är egentligen det som är problemet, plus att det nuvarande regelsystemet är både krångligt och svåröverskådligt. Egentligen är bakgrunden den att vi har blivit allt sämre på att klara uppgiften att hävda tillsvidareanställningen som norm och huvudregel på arbetsmarknaden. Det finns därför många goda skäl för den här omregleringen och för förslaget.

Vad är det vi föreslår? Jo, vi ersätter nuvarande mångfald av olika typer av anställningsformer för viss tid med i huvudsak två olika anställningsformer. Förutom vikariatsanställningar, som föreslås förbli i oförändrat skick, tillför vi en ny visstidsanställning som ger arbetsgivaren rätt

att anställa på viss tid utan några skäl för det. Den byggs upp på ungefär samma sätt som vikariatsanställning, det vill säga med en begränsning i tiden.

Vad innebär detta? Jo, det innebär att vi med det nya förslaget och med den nya fria visstidsanställningen helt enkelt ökar flexibiliteten och gör det enklare för arbetsgivaren att anställa på viss tid. För att vi ska ha balans på arbetsmarknaden och balansera den ökade flexibiliteten mot arbetstagarnas behov av säkrare och tryggare anställningar föreslår vi att företrädesrätten till nya anställningar förstärks, att kvalifikationstiden sänks från tolv månader till sex månader och att ramtiden blir två år i stället för tre. Vi strävar efter att hitta en balans mellan å ena sidan att öka flexibiliteten och göra det lättare för arbetsgivaren att anställa på viss tid och å andra sidan arbetstagarnas behov.

Arbetslivets villkor och verksamheternas krav varierar starkt mellan olika branscher, näringar, företag och yrken. Det är som jag sade tidigare, nämligen att det är ogörligt att försöka täcka in alla legitima behov av tillfälliga kontrakt i lagstiftningen. Därför måste den vara avtalsdispositiv så att parterna får möjligheten att göra anpassningarna och undantagen som vi alla vet är helt nödvändiga. Det är det vi föreslår.

Vår förhoppning är att det inte längre blir möjligt att stapla och kombinera tillfälliga kontrakt på varandra i all oändlig tid. Därmed förhindrar vi att tillfälliga anställningar kommer till bruk när arbetskraftsbehovet egentligen är tills vidare, vilket faktiskt är fallet i många situationer i dag.

Vi reducerar visstidsanställningsformerna i lagstiftningen till två och bygger upp dem på ungefär samma sätt, det vill säga med samma grundkonstruktion. Det blir avsevärt mycket enklare att hantera för arbetsgivare. Jag tycker att tillsvidareanställningar därmed hävdas bättre, samtidigt som möjligheten att anställa på viss tid när behovet är tillfälligt bibehålls – med hjälp av lagstiftningens dispositivitet.

Fru talman! Det här är ett välbalanserat förslag. Därför blir jag lite bekymrad när jag lyssnar på näringslivets företrädare och även alliansens företrädare här i kammaren. Jag hör bara eländesbeskrivningar. Man pratar mycket om minskad flexibilitet och ökade svårigheter för företagen. Man går till och med så långt att man hävdar att företagets hela existens står på spel. Diskuterar vi verkligen samma förslag?

Hur går det egentligen med Gröna Lund i Stockholm och skidanläggningarna i Sälen? Är det död och pina som väntar dessa arbetsgivare om vi genomför förslaget? Är utskottsmajoriteten beredd att med berätt mod stänga av skidliftarna i Sälen och stänga ned karusellerna på Gröna Lund?

Så är det om man ska tro Svenskt Näringsliv och även om man lyssnar på alliansen.

Varför i hela friden skulle vi vilja göra det? På vilka grunder drar man denna halsbrytande slutsats? Finns det någon som helst substans i den kritiken och de skräckbilder man målar upp?

Jag tror att alla i den här församlingen är helt överens om att säsongsanställningar kommer att behövas också i framtiden. Ingen har väl påstått något annat. Vi i utskottsmajoriteten säger att vi låter parterna avgöra hur det ska se ut. Det kommer de också att göra. Parterna är både kloka och ansvarsfulla. De har tagit ansvar hur länge som helst historiskt, och de kommer att göra det i framtiden också. Vi ger dem bara nya förutsätt-

ningar. De kommer att greja detta. Det som framförs från alliansen är absurd. Varför skulle facken börja agera som om det vore snö året om när man pratar om Sälen eller sommar året om när man pratar om Gröna Lund? Jag förstår inte tanken. Vilket intresse har facken av att sätta medlemmar utan arbete och slå undan benen för de stackars företagen? Det är hjärnsnöken som utmanar löjet. Det är inte seriöst, alliansen!

Då kommer vi till fler frågor. Blir det inte väldigt dyrt för företagen? Kommer inte det här förslaget och de fackliga organisationerna att kräva rejält betalt? För vad? Det undrar i alla fall jag. För att godkänna en ordning som de redan har godkänt eller tillåta säsongsanställningar i Sälen och på Gröna Lund, det vill säga låta företagen bedriva verksamheten på ungefär samma sätt som i dag? Skulle det vara saklig grund för att kräva mer betalt? Om inte, varför ska företagen betala? Jo, det antyds att det är därför att företagen försätts i en utpressningssituation där skrupelfria fackliga organisationer tvingar företagen att köpa sig rätten att bedriva samma verksamhet på samma villkor som de alltid har gjort tidigare. Inte heller det stämmer vid närmare granskning. Det finns över huvud taget inget reellt utpressningsläge som dessa skrupelfria fackliga organisationer, om de hade funnits, skulle kunna utnyttja. Varför finns inte det? Jo, därför att företagen alltid kan anställa tills vidare – utan problem.

När arbetsuppgifterna smälter bort med snön i Sälen smälter också behovet av arbetskraft samman. Då uppstår något som kallas för arbetsbrist. När arbetsbrist uppstår kan företagen säga upp personal. Det är saklig grund för uppsägning. Med snön som smälter i Sälen smälter också utpressningshotet samman till ingenting.

Fru talman! När eländesskildringarna utsätts för en någorlunda saklig och kritisk prövning faller de samman som ett korthus. Kvar finns däremot det förslag som utskottsmajoriteten lägger på riksdagens bord och som vi senare ska fatta beslut om. Jag hävdar fortfarande att det är ett välbalanserat förslag. Det kommer att öka anställningstryggheten samtidigt som det gör det enklare att anställa på viss tid.

Anf. 11 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Det är en hedervärd argumentation som Anders Wiklund försöker sig på. Han försöker förklara att självklart har ingen facklig organisation någon ambition att stänga Ombergs Plantskola, liftarna i Sälen eller Gröna Lund. Det tror inte jag heller.

Om det nu inte blir någon skillnad mot i dag, vad var poängen med att ta bort säsongsanställningsformen? Det ska inte bli någon skillnad säger Anders Wiklund, men ändå ska en anställningsform som fungerar bra i dag tas bort.

Anders Wiklund har beskrivit många av fördelarna. Jag sade i mitt anförande att det är klokt att försöka sammanföra många anställningsformer till färre. Det finns många goda sidor i detta. Det har funnits en bred konsensus om detta i riksdagen. Det är ingenting konstigt.

Det vi diskuterar är det som vi tycker är korkat. Säsongsanställningen är det mest utmärkande.

Problemet ligger inte i detta, utan problemet är följande: För att undvika att hamna i ett läge där man tillsvidareanställer folk måste man byta folk oftare. Kontinuiteten i Sälenliften, där samma person kommer tillbaka och kör tre fyra månader varje år, går inte längre att ha. Om man

tillsvidareanställer folk blir det regler om uppsägningstider. De absolut flesta arbetsgivarna tycker att det är jobbigt att säga upp folk. Det är fråga om att förhandla om uppsägningar, att tala om att någon måste sluta på grund av arbetsbrist och så vidare. Det är en känslomässig process.

Det finns många saker som Anders Wiklund glömmer bort därför att Anders Wiklund ser det i ett fackligt uppifrånperspektiv. Men se den enskilde företagarens verklighet! Då kommer Anders Wiklund fram till ett annat perspektiv. Men då skulle Anders Wiklund inte heller vara vänsterpartist.

Anf. 12 ANDERS WIKLUND (v) replik:

Fru talman! Jag försökte resonera om huruvida det finns ett reellt utpressningshot eller inte. Det gör det inte så länge som alternativet tillsvidareanställning finns och är praktiskt användbart i de här fallen. Vi pratar om säsongsanställningar och säsongsnäringar.

Det här är för att illustrera ett problem som inte finns. Jag utgår från – självklart kommer det att bli så – att facken och arbetsgivarna sätter sig ned och träffar överenskommelser i avtal om vad som ska gälla i de olika näringarna för till exempel säsongsanställningar. Det är det som kommer att hända.

Snöa inte in på spåret att argumentera för att det inte finns ett utpressningshot. Vi ska inte inbilla oss att tillsvidareanställningar kommer att ersätta säsongsanställningar.

Det kommer att se ut ungefär på samma sätt som i dag. Det kan jag nästan slå vad med Attefall om. Låt oss föra ned diskussionen på ett sakligt plan och granska förslagen sakligt och seriöst. Jag vet att det är valår i år, och svansföringen är hög på många. Adrenalin pumpar runt i blodet. Men låt oss ändå för en stund här i kammaren diskutera detta förslag sakligt och seriöst. Då tror jag att också Attefall kommer fram till att det förslag som vi nu ska fatta beslut om inte kommer att slå undan benen på de företag vi har talat om.

Fack och företag kommer att träffa avtal. Liftägarna i Sälen och ägarerna på Gröna Lund kan vara helt lugna. De kommer att kunna fortsätta köra sina skidliftar och karuseller också i framtiden.

Anf. 13 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jag tror också att man kommer att fortsätta köra karuseller på Gröna Lund. Men de kanske kommer att köras lite annorlunda, till högre kostnader och med större osäkerhet som gör att det blir färre säsongsanställda. Det kanske inte blir 1 400 säsongsanställda i framtiden. Det kanske blir några fler fast anställda på grund av detta, men ett par hundra säsongsanställda försvinner, och samtidigt får färre ungdomar chansen att få ett sommarjobb som de kan komma tillbaka till år efter år. Problemet finns hos de mindre företagen.

Problemet är att vänsterpartister ofta ser företagaren som en potentiell bov, som gärna gör fel om han bara får chansen och som försöker sko sig själv gentemot löntagaren. En facklig företrädare, däremot, kan aldrig göra fel. En facklig företrädare kan aldrig ”glömma bort” en specifik situation för ett småföretag.

Jag har själv mött många företagare som har upplevt sig misshandlade av fackliga funktionärer. Det innebär inte att jag vill avskaffa kollektivavtal och fack för den sakens skull. Det finns ofullkomliga människor överallt.

Här skapar Anders Wiklund ett regelverk som gör att man blir helt beroende av att få undantag från den lag som nu ska stiftas för att ens företag ska överleva. Dessutom skapar man merkostnader. Man krånglar till det och tvingar företagen till andra åtgärder, och företagaren måste tänka på att passa olika tidsgränser för att inte tvingas till fast anställning, för då drar man på sig en massa andra kostnader och så vidare. Till exempel träder avtalsförsäkringar in när man har fast anställda men inte när man har tillsvidareanställda ibland. Det är massor med saker som man måste ha koll på som företagare. Det blir krångligare, och det blir färre människor som arbetar i Sverige.

När vi mitt i högkonjunkturen har så många arbetslösa – varför för Anders Wiklund en politik för fler arbetslösa när vi behöver en politik för att få fler i arbete?

Anf. 14 ANDERS WIKLUND (v) replik:

Fru talman! Stefan, det här förslaget – jag tror att Laila var inne på detta också – syftar ju till att stärka anställningsskyddet för dem som har tillfälliga anställningar.

Det finns ett syfte till: Vi vill med den lagstiftning som vi har utformat lägga en ram för detta så att det inte ska bli möjligt att använda visstidsanställningar i stället för tillsvidareanställningar. Förhoppningen och syftet med det är att det ska bli fler som får tillsvidareanställningar i stället för tillfälliga anställningar. Om det totalt sett blir fler eller färre jobb av det vågar jag inte uttala mig om. Det vet jag inte, men jag tror att förslaget kommer att leda till att fler får tillsvidareanställningar. Det är faktiskt det som är syftet med förslaget.

Låt oss hålla oss till det som debatten handlar om och det som är problemet. Jag hoppas verkligen att Stefan delar min ambition att försöka förhindra att ungdomar fastnar i visstidsanställningar. Vi måste ha som mål att fler kommer in i fasta, riktiga jobb. Värdera förslaget utifrån den utgångspunkten, Stefan, och jag är övertygad om att du kommer till en annan slutsats än att vi är på väg att ta strypgrepp på vissa företag.

Anf. 15 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det här betänkandet om tidsbegränsade anställningar och förstärkt skydd för föräldralediga bygger på en proposition som den rödgröna majoriteten här i riksdagen har tagit fram. Jag vill därför börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och därmed avslag på de två reservationerna.

Jag tror att man måste göra klart vilken bakgrunden till förslaget är. Det är givetvis för att skapa trygga anställningar och ett regelsystem som både arbetsgivare och arbetstagare kan begripa. Det är också en av de största jämställdhetspolitiska reformer som vi har lagt fram under den här mandatperioden. Det ska man inte glömma.

Det är också en reform för trygga anställningar för ungdomar. Vi har sett en utveckling där allt fler människor på den svenska arbetsmarknaden har väldigt otrygga, tillfälliga anställningar. Med detta lagförslag kommer vi att sätta stopp för att framför allt kvinnor och ungdomar fastnar i återkommande tillfälliga anställningar.

Sedan 1990-talets kris har andelen visstidsanställningar ökat kontinuerligt år från år. I dag är det över en halv miljon människor i Sverige, eller 18 % av arbetskraften, som är tillfälligt anställda. Det finns en rik flora av anställningsformer som arbetsgivaren kan utnyttja: projekt, säsong, arbetstopp, övning och så vidare.

Visst, det kan säkert funka bra med en visstidsanställning samtidigt som man pluggar eller om man vill jobba i Åre över vintern för att få tillfälle att åka mycket skidor. Men för alla dem som år efter år åker in och ut och aldrig säkert vet vad de ska göra nästa dag, nästa vecka eller nästa månad blir dessa otrygga anställningar till sist ett helvete! Ursäkta att jag svor, fru talman, men det passade i det här sammanhanget.

Det är inte sjyst. Det innebär en otrygghet när det gäller att planera sitt liv. Den dag man ska fixa en bostad visar det sig att det är omöjligt att få ett banklån för att man inte kan bevisa att man har ett fast jobb. Hur roligt är det, Stefan Attefall? Hur roligt är det när man ska bilda familj att inte kunna känna säkerhet om vilket jobb man har nästa vecka? Eller hur blir det när man ska vidareutbilda sig? Då kommer problemen, och då är det inte så skoj att inte kunna veta om man har jobb nästa vecka eller inte. Därför måste vi göra något.

Det finns givetvis mycket legitima behov inom vissa branscher av att kunna ha säsonganställningar eller visstidsanställningar för särskilda situationer. Naturligtvis är det så. Och de ska också få fortsätta att finnas. Men det är ett problem att en del arbetsgivare tyvärr har börjat utnyttja systemet och tricksa med anställningsformerna för att undvika att ta ansvar. Men jag är övertygad om att de allra flesta – kanske 99 % av dem – arbetsgivarna är sjysta. Därför måste vi komma till rätta med okynnesanvändningen av visstidsanställningar.

Förslaget innebär att det blir enklare. Man behöver inte som arbetsgivare hitta på någon av alla de varianter som finns i dag – praktik, säsong och så vidare – utan man får fritt att under 14 månader anställa en person utan att ange skäl. Men vi sätter stopp för att samma arbetsgivare ska kunna dra nytta av situationen och använda samma person alltför lång tid. Det sätter vi stopp för.

Jag tror att det finns många arbetsgivare som tycker att det är bra med en frihet som arbetsgivare att under till exempel tio månader pröva och se om en arbetstopp är tillfällig eller om det handlar om att man utvecklar företaget för framtiden. Då kan man pröva det. Om det går bra är det ju inget problem att skapa en fast anställning. Det finns inga problem. Men det är en gräns på fem år. 14 månader under en femårsperiod har vi satt som gräns.

Jag har lyssnat mycket på viss lobbying som har förekommit på sista tiden, framför allt från den gröna sektorn och turistnäringen. Jag vet inte var alla idéer kommer ifrån. Det står faktiskt ingenting i det här förslaget om att vi vill att en säsonganställning ska göras om till en anställning året runt. Säg att man har en säsonganställning fyra månader varje vinter eller sommar. Då är det någon som får för sig att om det har gått ett antal

månader blir det sedan året runt. Nej, det finns ingenting i lagstiftningen om detta. Det är det som är så bra. Vi säger bara att det kan bli en fast anställning om det övergår 14 månader på fem år. Det är det viktiga.

Det står heller ingenting i det här förslaget om att det med automatik blir heltid. Det är ett helt annat lagförslag som vi ska behandla senare. Jag tror att det var Stefan Attefall som sade att det inte ens har kommit en lagrådsremiss om det. Det är en helt annan fråga. Det har inte med den här saken att göra, tvärtom. Det här handlar om att ta till vara de möjligheter som finns.

Jag tror också att det är viktigt för framtiden, inte minst i ett EU-perspektiv, att vi värnar den svenska modellen med kollektivavtal. Jag ser därför ingen nackdel med att det här förslaget faktiskt stärker kollektivavtalens ställning på den svenska arbetsmarknaden. Jag är helt övertygad om att det finns förutsättningar, på lokal och regional nivå i olika branscher och så vidare, att göra överenskommelser mellan fack och arbetsgivare om anställningsformer som passar just den branschen eller just de lokala förutsättningarna – detta för att man ska hitta den bästa mixen av alla.

Det finns givetvis inget syfte att vi ska försöka lägga ned verksamhet. Stefan Attefall säger att vi ska lägga ned Gröna Lund, låter det som. Jag begriper mig inte på den argumentationen. Argumentationen från flera här går ut på att man, om man har haft en säsongsanställd, blir tvungen att säga upp personen. Men om personen har kommit tillbaka tre år till samma arbetsplats på Gröna Lund måste ju grabben eller tjejen ha gjort ett jäkla bra jobb. Då ska väl den personen ha en fast anställning. Man ska inte säga upp en person som sköter sig. Det är sådant struntprat. Har personen skött sig tre år, fyra månader per sommar, på Gröna Lund ska väl personen för tusan få ett fast jobb och inte hålla på med någon säsongsanställning till. Vad är faran? Jag förstår inte den.

I det här lagförslaget har vi ju fortfarande kvar rätten att provanställa, och det är en helt annan sak. Men utnyttja inte det här lagförslaget till att försöka skapa någon oro för att folk ska sägas upp. Det är tvärtom. De som sköter sig, både arbetstagare och arbetsgivare på den svenska arbetsmarknaden, är de som kommer att gynnas av det här lagförslaget. De som inte sköter sig kommer att drabbas. Framför allt gäller det arbetsgivare.

Jag vill också lyfta upp frågan om förstärkt skydd för föräldralediga. Det är en oerhörd framgång. Tyvärr har det tagit väldigt lång tid, men äntligen kan vi enas om det. Det tycks som att vi kan få ett enhälligt beslut här i kammaren också. Det handlar om att ett brett förbud mot missgynnande av föräldralediga införs. Det handlar om borttagen kvalifikationstid när det gäller rätt att vara ledig. Det handlar om omvänd bevisbörda. Arbetsgivaren ska vid en domstolsförhandling visa att den föräldralediga inte har missgynnats den tid som personen har varit föräldraledig. Den här lagen träder i kraft den 1 juli i år. Det tror jag är väldigt bra.

Fru talman! Ursäkta två svordomar, men de passade i sammanhanget. Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i sin helhet i det här betänkandet.

Anf. 16 PATRIK NORINDER (m) replik:

Fru talman! Svag argumentation, hög rösten! Ulf Holm! Låt oss titta på förslagen lite mera tekniskt, på vad det hela rör sig om.

Det förslag som nu ligger innebär att man efter sex månader har företrädesrätt till nästa säsong eller nästa arbetstillfälle. Efter 14 månader har man rätt till tillsvidareanställning, och en tillsvidareanställning är en helårsanställning. Visserligen går det att förhandla bort den, men man har kvar tillsvidareanställningen. Vad händer då om det inte finns jobb? Vad händer om det inte finns säsongsjobb på en skidanläggning eller någonstans inom de gröna näringarna? Man är tillsvidareanställd. Redan efter 14 månader blir man det; det går fort. Då är man helårsanställd.

Jag undrar, som jag frågade tidigare: Vad händer med a-kassan under den tiden? Kan personen lyfta a-kassa när han är tillsvidareanställd? Mitt svar är nej, med nuvarande lagstiftning.

Det är behjärtansvärt att ha tillsvidareanställningar. Jag tycker också det, och arbetsgivare vill gärna ha det. Men det finns olika branscher där det här inte går. Var finns tryggheten i förslaget då? Vad är det som ger mer trygghet? Ulf Holm talade högljutt och engagerat om detta. Men vad gör man om det inte finns arbetsuppgifter?

Är det inte bättre att de här personerna kan återkomma säsong efter säsong i stället för att få en tillsvidareanställning som man inte kan leva upp till och där de inte kan få a-kassa eller där man tvingas att avskeda? Och tvingas man avskeda ligger företrädesrätten kvar, också nästa år. Vad är vitsen med förslaget? Var ligger vitsen med att få en tillsvidareanställning? Redan efter sex månader har du i princip den rätten.

Anf. 17 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Ja, jag måste nog tillstå att den svåraste biten i det här lagförslaget gäller företrädesrätten. Där kan jag se att det kan upplevas som ett hinder för en del företagare när det gäller att våga anställa en längre period. Samtidigt måste jag säga – jag tror att det var Laila Bjurling som var inne på det – att jag inte heller tror att arbetsgivare är så pigga på att anställa fem månader och sedan sparka av den enkla anledningen att det är en företagsekonomisk katastrof att ha en så stor omsättning på anställda. Jag tror därför att man väljer att ha fortsatt anställning. Men jag erkänner att just den biten egentligen är den som är svårast när det gäller företrädesrätten, att den går in efter sex månader i stället för dagens tolv månader. Men jag tror också att förutsättningarna finns för att vi ska kunna klara detta.

Sedan förstår jag inte en sak i argumentationen. Det är varför alla som i dag är säsongsanställda ska ha a-kassa. De flesta som jag känner som jobbar i någon sorts säsongsanställningar pluggar till exempel under våren och hösten. Sedan jobbar de på sommaren. Jag förstår inte varför alla säsongsanställda plötsligt har a-kassa. Jag tror inte att det är så. Det finns givetvis en mindre grupp som har det på det sättet, och då måste vi naturligtvis försöka se över dessa regler. Men hela tanken med det här är ju att skapa trygga anställningar och därmed också skapa fler arbetstillfällen. Det måste vara utgångspunkten.

Anf. 18 PATRIK NORINDER (m) replik:

Fru talman! Jag tog exemplet Furuviksparken. Det är 200 säsongsarbetare. Deras trygghet är att ha det här arbetet. Många återkommer. De flesta återkommer. De vet nästan att de kan få arbete. Många söker sedan jobb på andra ställen, men många får inte jobb. Så är det speciellt i ett län som har den högsta arbetslösheten i hela Sverige, där det inte finns jobb att få. Då finns en trygghet i a-kassan för de människorna. Den tryggheten vill Ulf Holm ta bort.

För att klara deras situation borde man bibehålla nuvarande regelverk. Det här har fungerat bra. Det har fungerat under alla år. Varför ta bort tryggheten för de anställda på Furuviksparken till exempel?

Det här förslaget löser inga sådana problem som Ulf Holm är ute efter, och gör att människor ska få en trygghet i anställningar. Finns det inte arbetsuppgifter, som vi har påpekat så många gånger, kan man inte heller ha anställda kvar.

Ulf Holm brukar värna om de små företagen. Det är just de små företagen som har de stora problemen här. De små företagen är inte vana att förhandla med facket. De små företagen är mycket ekonomiskt riskabla. De har inte någon stark ekonomi.

Här kan man slå bort arbetstillfällena. Småföretagarna kommer när man lägger på lagar på det här viset att vara mindre benägna att starta företag och anställa. Det är konsekvensen av Ulf Holms och regeringens förslag.

Värnar inte Ulf Holm om de mindre företagen?

Anf. 19 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! För det första: Lagstiftningen blir enklare för småföretagen. I stället för en flora av olika lagstiftningar med svårbegriplig lagtext har vi infört ett system som ersätter sju lagar i dag. Det borde väl vara enklare att begripa för såväl arbetstagare som arbetsgivare?

Sedan kan man vända på argumentationen. Du säger att jag skapar otrygghet för de 200 anställda vid Furuviksparken som år efter år har kommit tillbaka dit för att jobba på sommaren. Skillnaden med detta är bara att de får en fast anställning.

För det andra: Om de kommer tillbaka år efter år antar jag att arbetsgivaren tycker att de gör ett bra jobb. Då är det väl en trygghet att de kan få en fast anställning utifrån en period som kanske är fyra månader per år. Det finns ingenting som säger motsatsen i lagförslaget.

För det tredje: Du bortser helt och hållet från det faktum att i varje fall 600 000–700 000 personer i dag har otrygga anställningar. Det är framför allt kvinnor, ungdomar och personer med utländsk bakgrund.

Det är de vi ska skapa en bättre trygghet för. Då går du in och argumenterar för att det blir otryggt. Nej, det blir inte otryggt. Det blir tryggt för hundratusentals fler svenskar, framför allt kvinnor.

Jag vet att jämställdhetsfrågan kanske inte är Moderaternas starka sida. Men ni kan väl i varje fall erkänna att bakgrunden till lagändringen är en situation på arbetsmarknaden som egentligen ingen av oss vill ha.

Det förslag vi nu har lagt fram är ett steg framåt. Det är möjligt att det kanske inte är perfekt. Men det får vi veta först den 1 juli nästa år, eftersom kollektivavtalen ska slutas. Fram till dess har arbetstagare och arbetsgivare möjlighet att lösa frågan med lokala kollektivavtal.

Fixar de det inte till det datumet får man kanske titta på frågan igen. Svårare än så är det inte. Men vi har nu gett dem ett år till att se över sina kollektivavtal. Den chansen ska de få. Jag är också helt övertygad om att de lyckas med detta.

Anf. 20 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Det är ofta vi hör miljöpartister plädера för att de små företagen ska ha det bättre. Det är självklart. Miljöpartiet talar gärna om en levande landsbygd. Det är bra att människor ska kunna bo och verka på landsbygden.

Ett annat kärt ämne för Miljöpartiet är ekologisk odling, om jag förstått saken rätt. Ulf Holm kommer precis som jag från Skåne. Han har säkert stor förståelse för att vi där har många fruktodlare som vill ha säsongsanställd personal.

Därför borde det ändå vara av intresse för Miljöpartiet att bevara nuvarande möjligheter till säsongsanställningar. Har vi dem finns det möjligheter för ungdomar och studerande att få jobba med just fruktodlingar och i andra branscher som har säsong.

Är det inte så tvingas företagen anställa året om, och även på tider när det inte finns något att göra. Då är risken helt uppenbar att de måste avstå från att säsonganställa för att inte riskera att de ska gå omkull.

Däriigenom blir många arbeten utförda samtidigt som alltför många människor går utan arbete. Det som nu Ulf Holm säger kommer att öka tryggheten för de säsongsanställda kommer i stället att bli ett hinder för arbete över huvud taget.

Anf. 21 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Det finns inget förslag om att ta bort säsongsanställningar. Det är fritt fram där de lokala förutsättningarna finns att fack och arbetsgivare kommer överens om att man fortsätter med detta på något sätt.

Jag vet inte hur många gånger vi ska behöva repetera detta. Miljöpartiet vill inte stänga Gröna Lund. Miljöpartiet vill inte lägga ned den ekologiska odlingen i Skåne. Det gör vi inte heller med detta förslag. Det vore totalt kontraproduktivt.

Det vi gör är att skapa tryggare anställningar för dem som ska jobba. Vi ger förutsättningar för – i och med att lagstiftningen är dispositiv – att man kan göra avvikelser i kollektivavtalen.

Vi inser att vi inte kan ha en generell lagstiftning på detta område. Sverige ser olika ut, och vi har väldigt många olika branscher. Då måste vi kunna lita på att fack och arbetsgivare gör upp om detta lokalt, regionalt eller på central nivå. Jag är övertygad om detta.

Det blir en ökad trygghet för kvinnor, ungdomar och personer med utländsk bakgrund. Jag vet att det går tvärsamt Centerns förslag om ungdomsavtal, där ni i stället vill ta bort arbetsrätten för ungdomar. Där är skillnaden mellan Centern och Miljöpartiet.

Vi vill också skapa trygga anställningar. Vi vill gynna kvinnor och ungdomar, och vi vill ha kvar många småföretag.

Anf. 22 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Ulf Holm är ordinarie ledamot i arbetsmarknadsutskottet. Då antar jag att han är medveten om att inte alla småföretag och familjeföretag med säsonganställda omfattas av just kollektivavtal. Det är lite principiellt märkligt att syftet med en ny lag skulle vara att förhandla bort denna.

När det gäller Centerpartiets förslag till ungdomsavtal tror vi att det är en god väg för ungdomar att få in en fot på arbetsmarknaden. Det tror också arbetsgivarna. Nio av tio arbetsgivare välkomnar ett förslag till ungdomsavtal, och 75 % av ungdomar i åldrarna 16–26 år välkomnar också förslaget till ungdomsavtal.

Anf. 23 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Frågan gällde småföretagarna och arbetsmarknadsutskottet. Vi vill naturligtvis, vilket vi diskuterade i arbetsmarknadsutskottet för två år sedan, skapa ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden.

Då var utgångspunkten att det fanns många problem inom byggsektorn, där det fanns mycket svart arbetskraft. Det fanns många som inte hade någon trygghet alls. Det är precis vad vi vill komma åt med detta förslag.

De arbetsgivare som vi har talat om i dag är ju alla sjysta arbetsgivare. Det är naturligtvis så. Men det finns också svart arbetskraft och svarta arbetsgivare som utnyttjar systemet för att skapa otrygga anställningar.

Jag ser ingen nackdel med att en effekt av lagförslaget blir att vi kan försöka få bort svartarbetet i Sverige. Jag ser ingen nackdel med den bieffekten.

(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.58 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

7 § Frågestund

Anf. 24 TALMANNEN:

Nu följer veckans frågestund. Från regeringen deltar vice statsminister Bosse Ringholm, statsrådet Ulrica Messing, socialminister Berit Andnor, statsrådet Carin Jämtin och statsrådet Jens Orback. Hjärtligt välkomna!

Anf. 25 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Det är ingen överdrift att påstå att oron över spelberoendet griper omkring sig i Sverige och att det även gäller våra ledamöter i riksdagen, inte minst sedan det nu har blivit inte bara Svenska Spel utan även utländska företag som erbjuder poker på Internet.

Jag skulle vilja fråga vice statsministern, som ju fortfarande har viss beröring med spelfrågor och har haft det ännu mer tidigare, om regeringen är beredd att överväga de tekniska möjligheter som finns att blockera betalningsuppdrag till utländska spelsajter. Det kan man göra oavsett om man anser att Svenska Spel ska ha monopol eller om man anser att vi ska ha en reglerad marknad där också utländska företag kan få tillstånd. Då har ju Sverige möjlighet att ställa villkor i sådana lägen. Det vore intressant att höra om regeringen är beredd på detta.

Anf. 26 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det är som Gabriel Romanus säger – de utländska spelbolagen har under en mycket lång tid drivit Internetspel och Internetpoker. Sedan en tid tillbaka har också Svenska Spel fått den möjligheten lagligt, i motsats till alla de utländska spelbolagen.

Det finns skäl, vilket också regeringen redovisade i sitt beslut i höstas, att noggrant följa utvecklingen på alla sätt och vis och se vart den tar vägen. För några dagar sedan såg jag exempelvis att ett av de utländska spelbolagen erbjöd nya kunder och nya spelare 100 dollar som ett slags friplåt och ingång till det här. Det är naturligtvis ett oerhört högt belopp som det internationella spelbolaget använder sig av.

Den idé som Gabriel Romanus nämner och som har testats bland annat i Holland – att man skulle försöka blockera betalningsströmmarna till de utländska spelbolagen – tycker jag är intressant. Jag vet att Svenska Spel också har studerat idén. I samband med att regeringen nu får in remissvaren från Lotteriutredningens betänkande, som lämnades i höstas, finns det anledning att också studera den här typen av förslag. Jag vet att man har jobbat med detta länge i Holland. Det är en intressant idé, detta att försöka blockera betalningsströmmarna.

Anf. 27 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Vi hade en föredragning från Svenska Spel i socialutskottet häromdagen, då vi fick höra talas om detta. Vi har också tagit del av en utredning som har gjorts på Svenska Spels uppdrag av en ansedd advokatbyrå. Jag hoppas att man går vidare.

Till exempel USA, som för en del framstår som frihetens stamort på jorden, har en sådan lagstiftning. Jag skulle vilja veta vad regeringen har för tidsplan. Det här är någonting som nu rasar på väldigt snabbt. Spelberoendet ökar snabbt. Det kan ödelägga många familjers ekonomi. Det finns inte tid att vänta alltför länge.

Anf. 28 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag delar Gabriel Romanus oro på området. Jag tycker också att det är viktigt att det snabbt sker någonting. Det som händer

närmast är att regeringen nu samlar in de remissvar som kommer på Lotteriutredningens betänkande. Det är min kollega Sven-Erik Österberg som skyndsamt kommer att hantera frågan inklusive idén om att försöka blockera betalningsströmmarna.

Jag vill gärna säga att det också pågår ett arbete inom EU på området, som är intressant. Det finns många EU-länder som gärna vill följa den här vägen. När det gäller regeringen hoppas jag att vi så snabbt som möjligt kan hantera de här frågeställningarna.

Båtregister

Anf. 29 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Herr talman! Under den innevarande mandatperioden har Miljöpartiet ställt ultimatum som har gjort att Socialdemokraterna har känt sig tvingade att bryta givna löften.

Biltullarna, som numera heter trängselskatterna, i Stockholm och löftet för några månader sedan att se över tamhundarnas rovdjursskydd är bara två exempel där regeringen inför hoten har givit efter för Miljöpartiet.

Statsrådet Messing har lovat att det föreslagna båtregistret inte ska användas för införande av båtskatt. På vilket sätt kan då statsrådet garantera ägarna av fritidsbåtar att ett liknande hot från Miljöpartiet, eller för den delen Vänsterpartiet, inte får Socialdemokraterna att bryta det löftet?

Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Det är enkelt för mig att lova det. Jag kan göra det eftersom vi har samarbetat med Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet i den transportpolitiska proposition som regeringen har lämnat till riksdagen. Det är i den propositionen som jag, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna nu söker ett stöd för att kunna gå fram med ett förslag som innebär att vi ska registrera större och tyngre båtar.

Det starkaste skälet för att göra det är att hjälpa enskilda båtägare så att de ska få nytta av sin försäkring. Genom försäkringen och ett register ska man kunna spåra båten om den olyckligtvis råkar bli stulen. Vi hittar väldigt få av de stulna båtar som anmäls varje år. Det är oerhört få om man jämför med de stulna bilar som finns, för där har vi ett register. Det är ingen båtskatt som vi föreslår utan det är ett register för att hjälpa enskilda båtägare.

Anf. 31 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Herr talman! Jag noterar att det inte finns någon garanti för att registret inte ska kunna användas för båtskatt. Det kanske ligger frestande nära för Miljöpartiet eller Vänsterpartiet att kräva det eftersom det finns ett socialdemokratiskt kongressbeslut från Västerås, tror jag att det var, 2001 att införa just båtskatt.

Anf. 32 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Carl-Erik Skårman har rätt; det finns ingen garanti därför att en eventuell borgerlig regering kan ju införa det om den vill. Men en socialdemokratisk regering, som kanske kommer att samarbeta med

Antalet försäkringskass kontor

Anf. 33 MONA JÖNSSON (mp):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till socialminister Berit Andnor. Numera är Försäkringskassan en samlad myndighet. Tidigare fanns det 21 lokala kassor.

Vi vet att myndigheter ska arbeta självständigt och att vi inte ska utöva myndighetsutövning, som det heter. Jag vill i alla fall fråga Berit Andnor vad hon tycker om att man håller på att minska antalet kontor ute i landet.

Anf. 34 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Den 1 januari 2005 genomförde vi den största förvaltningspolitiska reformen på väldigt länge i och med att vi skapade den nya myndigheten Försäkringskassan. 21 myndigheter blev tillsammans en myndighet. Vi gjorde det för att stärka rättssäkerheten för enskilda personer och för att förbättra kvaliteten och servicen och likformigheten i behandlingen av våra medborgare.

Hittills har arbetet gått väldigt väl, och jag är förvissad om att vi också i framtiden ska ha en god service och ett bra bemötande av våra medborgare. Det ska naturligtvis finnas i lämplig omfattning ute i alla län.

Jag är av uppfattningen att det också är viktigt att man även i framtiden ska kunna ha det personliga mötet med personalen på Försäkringskassan.

Anf. 35 MONA JÖNSSON (mp):

Herr talman! I Norge håller man på att införa en ny lag där man sätter brukaren i centrum. För att motverka långvariga sjukskrivningar arbetar försäkringskassa, arbetsförmedling och sociala myndigheter tillsammans.

Här i Sverige ska Försäkringskassan och arbetsförmedlingen arbeta mer tillsammans. På vissa ställen, till exempel i Strömstad, arbetar man även med socialtjänsten på samma sätt som i Norge.

Om man nu inte har lokala kontor ute i kommunerna minskas möjligheten till tillgänglighet och till översikt över den lokala arbetsmarknaden. Jag undrar om inte vi motverkar samarbetet i och med att vi drar ned på antalet lokala kontor.

Anf. 36 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Att samarbeta och samverka mellan myndigheter, Försäkringskassan och arbetsförmedlingen, men också att samverka med kommunerna och hälso- och sjukvården är naturligtvis oerhört viktigt för enskilda personer. Den enskilda personen ska sättas i centrum. Regeringen är mycket tydlig på denna punkt. För att kunna uppnå goda resultat är det viktigt att man samverkar.

Det är mycket möjligt att det också kräver en närhet när det gäller kontor ute i våra kommuner, men det är ingen självklarhet. Det viktiga är

att man samverkar mellan de olika myndigheterna och gör det utifrån den enskilda personen så att ingen hamnar mellan stolarna. Det är det som är det viktiga.

Jag är av den uppfattningen att Försäkringskassan och arbetsförmedlingen genom sitt sätt att organisera sig arbetar för att uppnå de målsättningar som regeringen har lagt fast.

Prot. 2005/06:126
18 maj

Frågestund

Bistånd till palestinier

Anf. 37 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till biträdande utrikesminister Jämtin. Frågan är: Hur ska man kunna försäkra sig om att det humanitära biståndet som EU har beslutat att ge till behövande palestinier under en tremånadersperiod inte ska hamna hos eller gynna terrorstämplade Hamas eller Hamasregeringens verksamhet?

Anf. 38 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Herr talman! Den så kallade kvartetten beslöt den 9 maj att försöka ta fram den så kallade mekanism som Holger Gustafsson refererade till. Kvartetten består av EU, USA, FN och Ryssland. Man vill gemensamt hitta en mekanism – man skulle egentligen hellre använda det svenska ordet kontrollfunktion – för att kanalisera medel för att möta de enorma humanitära behov som finns i de palestinska områdena. Vi får ständigt, varje dag faktiskt, rapporter om en försämrad humanitär situation i de palestinska områdena.

EU har fått i uppdrag av kvartetten att ta fram den här mekanismen. EU:s kommissionär Ferrero-Waldner har sagt att fram mot slutet av juni ska funktionen, mekanismen, finnas på plats. Syftet är just det som Holger Gustafsson sade, att kunna kanalisera humanitära medel utan att de hamnar i organisationen Hamas fickor utan när de syften som de är avsedda för. Exakt hur den ska se ut måste vi dock återkomma till.

Anf. 39 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Samma bistånd är begränsat till en tremånadersperiod. Jag utgår ifrån att syftet med det är att sätta ytterligare påtryckningar på Hamas att exempelvis erkänna Israel. Hur kommer den tremånadersperioden att vara? Är det bestämt någonting om vad som ska ske efteråt, till exempel att man gör en uppföljning efter tre månader och ser vad som har hänt, om biståndet ska fortsätta eller ej? Hur ser tjuvningen ut efter den perioden?

Anf. 40 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Herr talman! Nej, det är faktiskt inte bestämt. Syftet är precis det som Holger Gustafsson sade, att sätta press på Hamas men samtidigt möta de humanitära behoven så att folk inte dör i sjuksängar för att det inte finns medicin och så att folk inte svälter ihjäl. Vi är snart i det läget i de palestinska områdena. Syftet är att sätta press på Hamas men också kontrollera att mekanismen verkligen fungerar. Därför sätter man en begränsad tidsperiod för den här processen. Det kommer att ske uppföljning konti-

nuerligt. Det kommer att ske kontroll kontinuerligt. Och det gäller inte bara att pengar går dit de ska utan att mekanismen också är tillräcklig.

Ett av syftena med att ta fram mekanismen är faktiskt också att möjliggöra för Israel att betala ut de skatt- och tullmedel som man i dag har hållit inne genom att använda sig av den här mekanismen. Jag hoppas att vi kan komma även dit.

Industrins transporter

Anf. 41 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! På förmiddagen i dag fick jag ett e-brev av Lennart Eriksson. Han är vd på ett företag som heter Gävle Galvan AB. Hans brev börjar med en retorisk fråga: Ska inte industrins transporter gå på järnväg?

Gävle Galvan är bara ett av många små företag med eget industrispår som nu funderar på att flytta över sina godstransporter från järnväg till väg därför att det inte är ekonomiskt rimligt längre att köra godstransporterna på järnvägen. Bakgrunden är att Banverket på regeringens uppdrag har utrett bland annat stickspår till industrier, och nu kommer man med förslag som innebär väldigt höga nya kostnader för de företag som vill köra på järnväg.

Jag undrar helt enkelt hur infrastrukturminister Ulrica Messing ser på det. Delar hon Centerpartiets uppfattning att vi långsiktigt ska sträva efter att få över mer godstransporter på järnväg och sjöfart och bort från vägarna? Vilka åtgärder vill infrastrukturministern i så fall vidta för att förhindra att vi får en sådan här suboptimering, om jag får använda det ordet, där man på grund av regelverk och annat flyttar över från järnväg till väg?

Anf. 42 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Fokus i den transportpolitiska proposition som vi ska debattera här i riksdagen om bara några dagar är just regeringens vilja att få rätt gods på rätt transportslag. Jämfört med många andra länder är vi duktiga på att frakta gods på järnvägen, men vi är inte tillräckligt duktiga. Vi vill föra över mer tungt gods till järnvägen. Det är bland annat därför vi kraftsamlar i bygget av kombiterminaler. Det är därför vi pekar ut en strategi för de hamnar som finns i Sverige. Det handlar om att knyta ihop transportslagen.

Jag tycker att den fråga som Sven Bergström ställer är viktig. Jag har inte själv tagit del av det här brevet. Jag är beredd att titta på det. Utgångspunkten är naturligtvis att de statliga myndigheterna och verken ska ta betalt för de tjänster som de utför och de kostnader som det medför. Men de ska också arbeta mot de övergripande mål som regeringen har, och det är ingen tvekan om att vi vill fortsätta att utveckla järnvägstrafiken.

Anf. 43 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Det var i grunden ett sympatiskt svar från Ulrica Messing, men det brinner ju lite grann i knutarna. Det här är ju på väg fram. Jag utgår ifrån att det kan hanteras skyndsamt. Frågan aktualiseras ju

särskilt eftersom vi i dag i tidningarna kunde läsa hur Sika, regeringens eget organ, rapporterar att koldioxidutsläppen från vägtrafiken ökar igen. Koldioxidutsläppen har ökat med 11 % från 1990, och det beror särskilt på lastbilstrafiken. Då är det synnerligen angeläget att vi kan föra över de långväga transporter till transportslag som passar bättre, och därför är det bra med kombiterminaler och andra åtgärder för detta.

Jag utgår ifrån att regeringen hanterar det här mycket skyndsamt så att Lennart Eriksson på Gävle Galvan kan få behålla sina godstransporter på järnvägen.

Tandsköterskors arbetsskador

Anf. 44 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till jämställdhetsministern. Det har återigen uppmärksammats att ett ganska stort antal tandsköterskor fått hälsoproblem där man inte kan utesluta att det kan finnas ett samband mellan kvicksilverexponering och deras ohälsa. Under den senaste tiden efter ett tv-program, Uppdrag granskning, har 620 tandsköterskor anmält sig och sin historia till olika fackförbund och till Tandvårdsskadeförbundet. Många tandsköterskor uppger att de inte har tagits på allvar. Deras sjukdomsbild har inte tagits på allvar. Bara i undantagsfall har de fått arbetsskadeersättning.

Min fråga till jämställdhetsministern är: Kan detta vara ytterligare ett exempel på att kvinnor i vissa fall diskrimineras i vården? Är ministern i så fall beredd att titta på detta?

Anf. 45 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Herr talman! Till att börja med vill jag säga att den fråga som Anita Brodén tar upp är viktig. Jag har inte ett uttömmande svar på den. Därför skulle vilja återkomma till den frågan efter att ha konsulterat hälso- och sjukvårdsminister Ylva Johansson.

Men jag skulle ändå vilja göra en kort kommentar här. Jag besökte nyligen Centrum för Genusmedicin som är knutet till Karolinska Institutet. Där gör man ett väldigt viktigt arbete och får också ett stöd för att just titta på hälsokonsekvenser för kvinnor och män och för att utforma medicin och behandlingsmetoder utifrån ett genusperspektiv så att man ser att den behandling som ges är tillämplig för både män och kvinnor. I det specifika fallet när det gäller kvicksilver ber jag att få återkomma efter att ha konsulterat hälso- och sjukvårdsministern.

Passagerare i veteranbilar

Anf. 46 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag har en fråga till infrastrukturminister Ulrica Mesing. Den gäller fordonshobbyn. Den är väldigt stor, och många plockar nu fram sina veteranbilar runtomkring i landet för att köra till veteranbilsträffar med mera.

Det finns en viss oro bland fordonsägare nu eftersom man ser en fråga i trafiksäkerhetshänseende. Man får inte ta fler passagerare än vad

bilen är registrerad för. Veteranbilar är ju väldigt stora och har ofta långa breda säten. Många kan följa med. Vi har hört att alla ska med.

Nu känns en viss oro bland veteranbilsägare. Får man inte ta med sig passagerare längre även om man kör försiktigt och en väldigt kort sträcka?

Anf. 47 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jo, det får man. De förändringar vi har gjort i lagstiftningen nu handlar naturligtvis om att arbeta mot målet med nollvisionen och att på område efter område se till att trafiken och de fordon som är ute på våra vägar är säkra. Ett sätt att göra dem säkra är att man inte ska vara fler i en bil än vad fordonet är godkänt för. Men i förordningen finns också möjlighet att göra undantag. Det kan man göra för veteranbilar. De åker inte lika fort, åker inte lika långt och åker framför allt oftast vid särskilda evenemang och tillställningar. Om man är aktiv i en veteranbilsförening kan man själv eller gemensamt söka dispens hos Vägverket. Det utgår jag från att man kommer att göra så att alla får följa med, också den här sommaren.

Anf. 48 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Det finns undersökningar som visar att veteranbilar i genomsnitt bara kör åtta mil per år, så det är väldigt kort sträcka. Ägarna är både försiktiga med sina bilar och med passagerarna. Så jag välkomnar beskedet.

Utrustningen från trängselskatteförsöket

Anf. 49 KARIN THORBORG (v):

Herr talman! Jag har också en fråga till Ulrica Messing. Det gäller försöket med trängselskatt. Vägverket här i region Stockholm har tolkat sitt uppdrag som att de ska montera ned väsentliga delar av den tekniska utrustningen efter att försöket avslutats den 31 juli. Jag anser att det vore väldigt olyckligt. Möjligheten att fortsätta mäta trafikflöden och se hur de förändras efter det att man har slutat ta in skatt försämras. Det är en faktor att ta ställning till vid omröstningen som då alltså försvinner. Om utrustningen monteras ned stiger kostnaden i onödan för en eventuell fortsatt användning, vilket också skulle förstärka argumenten för ett nej.

Så jag undrar: Vad gäller i frågan? Ska utrustningen monteras ned eller inte den 31 juli?

Anf. 50 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Utrustningen ska inte monteras ned. Visserligen har Vägverket mycket pengar till sitt förfogande, men jag vill att de pengarna ska användas effektivt. De ska räcka till många saker. Det vore ineffektivt att först montera ned en utrustning och sedan eventuellt sätta upp den. Så utrustningen får stå kvar. Det kan finnas ett värde i att mäta hur trafiken förändras och hur trafikströmmarna går utan att ta betalt. Det är det man nu får göra. Så tills folket har sagt sitt bland dem som får rösta står utrustningen där den står.

Anf. 51 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga till socialministern om föräldrautbildning. Föräldraskapet är ju inte alltid så enkelt. I samband med ett seminarium i början på året här i riksdagen berättade Sven Bremberg på Folkhälsoinstitutet om en rapport som han framtagit om nya verktyg för föräldrar. Den hade enligt uppgift överlämnats till regeringen för behandling.

Min enkla fråga är om socialministern har några besked att ge om vad som har hänt vidare vad gäller möjlighet till stöd för föräldrautbildning.

Anf. 52 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Precis som Margareta Israelsson säger har Folkhälsoinstitutet på regeringens uppdrag tagit fram ett material kring hur man kan stödja föräldrarna i deras föräldraroll. Det handlar om hur man kan ta vara på metoder som har utvecklats för föräldrastödet och hur man praktiskt ska kunna gå till väga när det handlar om samspelet mellan föräldrar och barn, naturligtvis utifrån en anpassning efter barns ålder.

Kommunerna är ansvariga både för föräldrautbildning och för föräldrastöd. Men det är också angeläget att vi från nationell nivå stöder det här arbetet på olika sätt. Då handlar det naturligtvis om att både samla och sprida erfarenheter. Vi har därför uppdragit till Folkhälsoinstitutet att ta fram ett material som kan användas lokalt i kommunerna just i samband med att man erbjuder föräldrarna att delta i både föräldrautbildning och föräldrastöd. Jag ser fram emot detta. Det är efterfrågat och kan vara ett mycket användbart instrument för föräldrarna i att känna sig trygga i sin roll.

Anf. 53 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Jag har en kort följdfråga. Vet socialministern någonting om tidsperspektivet, när det här materialet kan förväntas finnas ute för att kunna användas?

Anf. 54 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Uppdraget gavs till Folkhälsoinstitutet för bara någon månad sedan, och de har lite tid på sig att ta fram detta. Min och regeringens ambition är att det ska vara möjligt för kommunerna att under nästkommande år ta del av det här materialet så att man kan utveckla föräldrastödet på lokal nivå och att man också kan anpassa det till de olika åldrar som barn har. Det är viktigt att se att föräldrar kan behöva stöd i sin roll inte bara när barnen är små utan också när de blir lite äldre. Nu finns det goda erfarenheter, bra och väl utvecklade metoder som är användbara och som vi vet också efterfrågas. Under nästkommande år är det min förhoppning att detta ska kunna genomföras i de kommuner som så önskar.

Frågestund

Anf. 55 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Jag har en fråga av det dystrare slaget till biståndsministern. Varje dag dör 8 000 människor i aids, 12 000 insjuknar i hiv. En rapport som kom i veckan från biståndsorganisationen Christian Aid sade att 180 miljoner afrikaner riskerar att dö till följd av växthuseffektens härjningar. Mänskligheten står inför ganska stora katastrofer. Enda sättet att möta dem är att låta de fattiga länderna bygga upp sin infrastruktur och sina hälsosystem för att kunna både vårda och möta naturkatastrofer.

Därför är det bra att Miljöpartiet ihop med biståndsministern och stora delar av socialdemokratin tvingat upp biståndet till 1 %, och det är bra att solidaritetsrörelsen har arbetat fram ett första steg i en skuldavskrivning. Men de åtgärderna kortsluts om Internationella valutafonden och det globala handelssystemet tvingar fattiga länder att inte ändå dra upp sina kostnader för till exempel sjukvårdssystem. Så ser det ut i dag. Därför har ett par länder, Norge, Storbritannien till exempel, valt att säga att de inte kommer att gå med på några nya IMF-lån om de inte är fria för länderna att använda till vad de vill. Kommer Sverige att göra något liknande?

Anf. 56 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Herr talman! Det är precis som Gustav Fridolin säger. Allt hänger ihop. Vi fick för två månader sedan en rapport från ambassaderna i Östafrika som beskrev torksituationen och att tanzaniska energiförsörjningen till 0 % kom från vatten. Ett vanligt år skulle den ha kommit till 63 % från vattenkraften. Allt hänger ihop.

Enprocentsnivån ska vi vara gemensamt stolta över. Den socialdemokratiska partikongressen i Västerås, som det talades om tidigare, beslöt att vi skulle verka för den. Så det ska vi vara stolta över att ha nått. Vi ska jobba vidare med det.

Skuldavskrivningar ska vi också jobba vidare med. När det gäller konditionaliteten, som frågan handlade om, på IMF och Världsbankens sida har det skett mycket på det området de senaste åren. Världsbankens policydokument kring villkor för långivning har förändrats väldigt mycket. I dag är det ett problem på landnivån där enskilda världsbanks- och IMF-handläggare eller snarare chefer på landkontor bedömer policyn på olika sätt.

Anf. 57 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Trots utmaningarna är jag ingen dysterkvist. Vi har lyckats med biståndet, vi har lyckats ett första steg med skuldavskrivningar. Men det förutsätter nu att de fattiga länderna faktiskt kan använda de pengarna till att bygga upp sin sjukvård och sin infrastruktur. Där stoppas man i flera fall, precis som biståndsministern säger, av Valutafonden och de globala handelsorganen. Därför krävs det att progressiva länder som Sverige följer Norges och Storbritanniens exempel och säger att vi inte accepterar konditionaliteten. Kommer biståndsministern att ge ett sådant besked i kammaren?

Anf. 58 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Herr talman! Vad gäller konditionalitet på långivningen från både Världsbanken och IMF är regeringens linje tydlig och klar. Ländernas eget sätt att organisera sig måste stå i förgrunden. Om man väljer att privatisera sjukvården så måste det vara den tanzaniska regeringens frihet att göra det – eller för den delen driva den offentligt. Vi har ingen dogmatisk inställning varken mot eller för privatisering eller offentlig drift.

Problemet är att Sverige har en väldigt liten röst i Världsbanken. Vi driver de här frågorna gemensamt med Norge, Storbritannien och ytterligare några länder, och vi kommer att fortsätta göra det. I dag är verkligheten i Världsbankens och IMF:s agerande i fattiga länder lite mer så att säga grå än vad den var förut eftersom många policyer är ändrade, men nu måste vi jobba vidare på landnivå.

Utvecklingsarbetet i Zimbabwe

Anf. 59 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Jag skulle vilja hålla mig kvar vid biståndet. Biståndsminister Jämtin ska få svara på en fråga angående Zimbabwe.

Jag och några ledamotskolleger hade för något år sedan möjlighet att besöka landet och träffade då både människor och hjälporganisationer och fick insyn i deras liv och leverne. Landet har stora möjligheter men lämnar också mycket övrigt att önska vad gäller både mänskliga rättigheter, demokrati och folkhälsa. Vad gäller folkhälsa krävs, på grund av hiv/aids-situationen även i övriga Afrika, otroligt stora informationsinsatser till bland annat ensamstående kvinnor och till barn som mist båda sina föräldrar, och det här kräver stort engagemang vad gäller uppsökande verksamhet och bistånd utifrån. Det har varit ganska tyst kring det här landet efter vad jag har kunnat upptäcka i medierna och den politiska debatten.

Min fråga till biståndsministern är: Hur är regeringens och Sveriges förhållningssätt i dag just till utvecklingsarbetet i Zimbabwe?

Anf. 60 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Herr talman! Regeringen har i dag beslutat att ge Sida i uppdrag att ta fram ett nytt förhållningssätt gentemot Zimbabwe mot precis den bakgrund som Göran Persson beskriver.

Inflationen i Zimbabwe är frysiffrig. Minst 2 miljoner människor lever som flyktingar i Sydafrika eller i Moçambique. 700 000 fördrevs förra året från sina hem. Man kan fortsätta uppräknningen. Grunderna för regeringens förhållningssätt är två. Den ena är att möta de humanitära behoven, och den andra är att stödja grupper, grupperingar, organisationer och individer för att stärka de demokratiska frön som finns i Zimbabwe och den opposition som faktiskt finns och vill verka i Zimbabwe.

Anf. 61 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Tack för det, Carin Jämtin! Jag har en kort följdfråga. För att kunna påverka demokratins förutsättningar måste vi verka tillsammans, speciellt i EU men också troligtvis tillsammans med Sydafrika, som har kämpat sida vid sida med Zimbabwe – en lång historia. Frågan

är: Kan vi nå dithän att vi tillsammans med EU även kan trycka på Sydafrika om att man ställer hårdare krav på Zimbabwe och dess nuvarande regering under ledning av Mugabe?

Anf. 62 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Herr talman! EU satte för några år sedan upp så kallade *benchmarks* eller riktmärken för en gemensam politik gentemot Zimbabwe. Det innebär reserestriktioner för ett antal människor, det innebär frysning av tillgångar och så vidare. Det råder en stor enighet om detta på EU-nivå, och det är en styrka. Det är också så att grannländernas agerande mot Zimbabwe kommer att vara det som till slut så att säga puttar Zimbabwe i en demokratisk riktning och gör det till det mycket rika land att leva i som det borde vara.

Vi har en nära dialog, inte bara med Sydafrika utan också med Moçambique, Zambia, Namibia med flera om situationen i Zimbabwe, och vi gör olika insatser gemensamt som jag tror skulle kunna vara en viktig insats i förändringen i Zimbabwe.

Definitionen av miljöbil

Anf. 63 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Statsrådet Messing och jag diskuterade definitionen av miljöbilar i en interpellationsdebatt den 17 januari i år. Då lovade Ulrica Messing att med Sveriges Kommuner och Landsting ta upp frågan om hur tillämpningen kan bli mer lika över landet.

Tre månader senare undrade jag i en skriftlig fråga hur det har gått med det samtalet och fick svaret: Jodå, avsikten är ett möte under våren!

Jag tror att det är viktigt med en miljöbilsdefinition som gäller i hela landet. Eftersom jag är en envis rackare och eftersom våren börjar smyga sig över mot sommar är jag naturligtvis nyfiken på om Ulrica Messing har lyckats klämma in något möte med Sveriges Kommuner och Landsting och vad man i så fall kom fram till – kort sagt hur arbetet går vidare.

Anf. 64 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Vi har haft ett förmöte på tjänstemannanivå mellan representanter från departementet och Sveriges Kommuner och Landsting. Så sent som i början av den här veckan hade vi ett möte under min ledning i det som vi kallar för Nationell samling, som jag vet att Sven Gunnar Persson också känner till, där vi på olika områden diskuterade just trafiksäkerhet och trafikens utveckling. Nästa möte, som jag kommer att leda, i de här frågorna är just på politisk nivå. Då ska vi sätta oss ned och hitta en gemensam definition av miljöbilar. Det pågår full aktivitet med förberedelserna inför det mötet, och det kommer också att äga rum inom kort.

Anf. 65 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Det gläder mig, statsrådet, att det händer saker så att vi, i gemensam ambition om att öka antalet miljöbilar och att förenkla för människor att använda sådana i hela landet, kan stimulera en mer miljö- mässigt riktig utveckling av Sveriges transport- och trafiksystem.

Anf. 66 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag vill bara mycket kort bekräfta den positiva bilden. På mötet med Nationell samling var representanter för svensk fordonsindustri närvarande, och då kunde till exempel representanterna från Saab berätta att 80 % av de nytillverkade bilar som i år lämnar Saabs fabriker i Sverige är just miljöbilar. Så visst – här pågår en fantastisk positiv utveckling, och det är viktigt och på tiden att vi hittar en gemensam definition av vad som är miljöbilar.

Körkortsutbildningen

Anf. 67 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag har en fråga till minister Messing. Centerpartiet vill att alla som vill och kan ska kunna ta körkort till rimliga kostnader och av god kvalitet. I dag börjar detta brista. Allt färre tar allt dyrare körkort. Andelen 18–24-åringar med körkort är bara 57 %, och nästan hälften av alla misslyckas i sina teoriprov. Det kostar också allt oftare 15 000–20 000 kr att ta körkort.

Körkort och rätt att utnyttja vårt gemensamma vägnät får inte vara något som alltmer förbehålls dem som har god studievana och goda ekonomiska resurser. Det här börjar bli en klassfråga, Ulrica Messing. Det handlar kanske inte om hela ungdomsklassen, men delar av den.

Jag tror att det behövs en översyn av dagens regelverk i syfte att med god kvalitet ändå hitta bättre möjligheter för att unga människor och andra kan ta körkort, till exempel genom bättre utbildning i skolan. Är ministern inne på samma linje?

Anf. 68 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag kommer strax efter sommaren att komma till riksdagen med önskan om stöd för att få göra om delar av körkortsutbildningen, bland annat för att jag vill uppnå det som Staffan Danielsson pekar på. Jag vill pressa priset, och jag vill erbjuda möjligheten att ta körkort till fler unga. Ett sätt att göra det är till exempel att se över hur man kan genomföra utbildningen. Jag kommer i det uppdraget att ha fokus på riskutbildningen. I dag har vi en riskutbildning som bara fokuserar på mörker och kyla medan andra risker som till exempel hastighet och alkohol inte alls nämns. Jag vill bygga ut den riskutbildningen till att bli obligatorisk utan att göra den dyrare.

Ett sätt för mig att också hjälpa alla de unga killar och tjejer som kör privat är ju det som vi nu har genomfört med en obligatorisk handledarutbildning. Jag har stor respekt för att många försöker ta körkort på privat väg. Den här handledarutbildningen, som kostar ungefär 300 kr för några timmar, är ett bra stöd för alla vuxna som ska vara handledare. De får veta vad man måste lära ut och vad man måste kunna lära sig för att sedan köra upp. De som kör privat är nämligen överrepresenterade bland de unga som inte klarar sig vid första uppkörningen.

Anf. 69 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Det kommer goda förslag nu om att bygga ut utbildningen med olika moment som jag tror kan vara bra, till exempel alkohol

och *ecodriving*. Samtidigt blir kunskapsmassan ännu större. Det gäller att lotsa in unga människor i det här.

Jag tror att det behövs en djupare översyn, och jag kommer att återkomma med en interpellation i denna fråga.

Skolan är jätteviktig liksom certifiering av trafikskolor för att kanske kunna klara av delar av körkortsproven. En idé är också mentorer, där jag tror att handledarutbildningen är bra. Jag återkommer till detta.

Jag har ytterligare en kort fråga. EU:s körkortsdirektiv är nu glädjande nog antaget. Hur pass snabbt kan det bli implementerat, infört, i Sverige? Det finns till exempel en regel om att kunna bogsera släpvagnar med våra svenska dragbilar. I dag är det väldigt knöligt med gränser som jag vet att vi är överens om borde undanröjas. När tror ministern att det nya direktivet kan införas så att folk kan få dra hästsläp och annat med sina Volvobilar?

Anf. 70 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Först ska jag säga någonting kort om trafikskolorna. Jag vill att den kartläggning och granskning som Vägverket i dag gör av alla Sveriges trafikskolor, där man slumpmässigt tittar på vilket pris de tar, hur många elever som har klagat på trafikskolan och hur många elever som har kuggats kontra klarat sig vid uppkörningen, blir offentlig. Jag tycker att det är ren konsumentinformation för dem som ska ta körkort och för de föräldrar som ska betala detta. Det är också ett steg för att pressa trafikskolorna att medvetet försöka hålla nere sina priser.

När det gäller EU:s körkortsdirektiv kommer vi att arbeta parallellt. Jag har bitt mina myndigheter att titta på om det är möjligt för oss att införliva EU:s körkortsdirektiv samtidigt som EU nu arbetar med sitt förslag till gemensam lagstiftning. Om det är möjligt är jag beredd att gå fram senare under detta år eller nästa år med förslag till sådan lagstiftning. Är det inte möjligt får vi vänta till nästa år innan jag kan gå till riksdagen med de förslag som då kommer gemensamt från EU.

Detta är dock en prioriterad fråga, och jag hoppas att vi kan gå fram före.

Utbyggnaden av E 18

Anf. 71 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till infrastrukturminister Ulrica Messing.

Behovet av att bygga ut E 18 mellan Enköping och länsgränsen mot Västmanland är akut. De senaste åren har denna undermåliga vägsträcka kostat nio människor livet och 13 personer mycket allvarliga skador. Här i kammaren har infrastrukturministern tidigare sagt att planen står fast och att bygget ska komma i gång 2006 eller 2007, och ännu har ingenting hänt. Vägverket har däremot gått ut och sagt att med tillgängliga medel kan detta ske tidigast 2013.

Jag undrar hur det känns för infrastrukturministern att ha lovat detta och sedan tvingas dra tillbaka ett sådant här löfte som betyder så oändligt mycket för så många människor. Det är en oerhört allvarlig situation som föreligger. I dag kan man i Enköpings-Posten se att fem socialdemokratiska kommunalråd kräver att byggstarten av E 18 inte får försenas.

Anf. 72 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! E 18 är en av de vägar som i dag ligger högst upp på Vägverkets prioriteringslista, inte bara därför att regeringen har pekat ut den i den nationella planen utan också därför att när vi nu medvetet bygger bort de hundra farligaste vägavsnitten eller vägarna – och där har vi kommit en bra bit på väg – vet vi att ett av de farligaste avsnitt som finns kvar är just den sträcka på E 18 som Cecilia Wikström pekar på.

Mitt besked är detsamma till Cecilia Wikström som till Ulla Persson och andra kommunpolitiker jag har samtalat med: Planen står fast. Det regeringen har beslutat att Vägverket ska bygga ska också genomföras. Detta är fokus i det budgetarbete som regeringen just nu har påbörjat.

Jag är medveten om att planerna i dagsläget är underfinansierade, till viss del därför att vi har gjort omprioriteringar efter stormen Gudrun. Det är mitt och regeringens ansvar att se till att vi också kan genomföra det som regeringen har tagit beslut om, och planerna ligger kvar.

Anf. 73 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Då skulle jag vilja få ett förtydligande: När ska bygget sätta i gång? Det är mitt uppdrag att till mina väljare i Uppsala län framföra detta, och det vore fint att få ett datum fastlagt.

Anf. 74 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Något datum vågar jag inte säga. I planerna står dock att starten på bygget ska ske under 2006–2007, och det gäller fortfarande.

Gruv- och mineralnäringen

Anf. 75 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Eftersom jag också ska vända mig till statsrådet Messing konstaterar jag att hon i dag får göra rätt för lönen.

Under mina åtta år här i riksdagen har jag flera gånger lyft upp frågan om tillväxt utifrån naturtillgången malm och mineral. Ibland har jag varit ensam, har jag tyckt. Nu kan vi konstatera att vi har sett en utveckling från en tid för inte alltför länge sedan då man sade: ”Gruvor, finns de?” till en tid då nästan alla älskar en verksamhet som tjänar massor med pengar. Vi upplever en veritabel boom och en investeringsvilja av sällan skådat slag.

Som ett led har regeringen tagit fram branschprogram. Ett handlar om metallurgi. Jag tycker personligen att de är bra. Där finns en massa åtgärder, bland annat för att främja ytterligare utveckling av dessa branscher. Man kan konstatera att det finns en lång rad aktörer.

En punkt rör effektiv tillgång till prospekteringsintressant information. Jag tror mig veta att det handlar om att digitalisera en del material. Min första fråga till statsrådet Messing är: Hur går det med det jobbet?

Anf. 76 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Här har jag ett intresse inte bara som ansvarig för gruv- och mineralnäringen utan också som ansvarig för IT-politiken. I dag ligger hela vårt samlade nationella arkiv i Malå – det vi vet om berggrunden, det vi har forskat fram och det vi har utvecklat. Detta skulle vi

behöva digitalisera för att vara säkra på att kunskapen finns kvar och för att göra den tillgänglig för så många som möjligt.

I fortsättningen på branschsamtalet, som precis som Lennart Gustavsson säger är oerhört viktiga, kommer jag att driva den frågan. Det är en prioriterad fråga för mig, och jag vet att SGU och Bergsstaten också tycker att den är prioriterad. Det känns lite omodernt att ha all denna historik på papper. Framför allt känns det oerhört skört. Vi ser alltså framför oss en digitalisering av det arkivet.

Anf. 77 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Det lät ju positivt. Det ska jag ta med mig hem till Malå.

Sedan trodde jag att Ulrica Messing skulle säga att hon var glad inte bara som IT-ansvarig utan även som ansvarig för regionalpolitiken. Vi kan ju konstatera att malmrikedomarna ligger i glesa regioner. Som väl är, måste jag väl säga, är de också svåra att omlokalisera.

Sedan finns de i områden där det finns en mängd andra intressen. Vi har intressen från friluftsliv och från rennäring. Vi har miljöintresset, som är oerhört viktigt i de här områdena.

Jag tänkte egentligen också fråga hur jobbet går med en annan punkt. Det finns en punkt om utarbetande av en vägledning om prospektering i Natura 2000-områden. Hur ska vi kunna kombinera olika intressen, som ibland är motstående, för att ändå skapa en positiv utveckling?

Anf. 78 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag *är* glad i ett regionalpolitiskt perspektiv. Det är en fantastisk utveckling vi ser. Och som Lennart Gustavsson säger flyttar detta inte heller på sig.

Det är inte bara när det gäller gruvnäringen som vi ibland ska ta hänsyn till många olika intressen. I till exempel fjällvärlden ska vi å ena sidan bevara utsatta arter och å andra sidan utveckla en turistnäring. Jag är alltid generellt positiv till våra möjligheter att kunna ta till vara alla de här intressena. Med kunskap och ny teknik vore det märkligt, tycker jag, om ett av världens ledande IT-länder inte skulle kunna både utveckla och värna viktiga delar.

Det grundläggande för att lyckas med detta tror jag är att man pratar med varandra. Här spelar också branschsamtalet en oerhört viktig roll – att fånga in allas intressen, problem och svårigheter och hitta balansen mellan det önskvärda och det möjliga. Det kommer vi att klara också när det gäller gruvnäringen.

Partifinansiering i valrörelsen

Anf. 79 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Min fråga riktar sig till Bosse Ringholm.

År 2004 lades det fram en utredning som handlade om finansieringen av de politiska partierna och valrörelserna. Det hände ingenting med denna utredning. Sverige är ju unikt i den meningen att vi är det enda land i hela Europa och den industrialiserade världen, förutom Liechtenstein och kanske något annat, som inte har en rättslig reglering av

partifinansiering för att motverka korruption och andra oönskade inslag i det politiska livet.

Anledningen till att detta har aktualiserats är att TV 4 i går rapporterade att regeringspartiet finansierar en del av sin valrörelse med hjälp av ett spelbolag. I och för sig är det konstigt att regeringspartiet tycker att det är attraktivt att finansiera sina valrörelser med hjälp av människor som kommer i spelberoende, men bortsett från det handlar detta om ett internationellt spelbolag som med lobbyverksamhet motarbetar regeringens egen linje att behålla monopolet.

Jag undrar: Är inte detta ett uttryck för hyckleri? Eller är valfinansiering ett så övergripande mål för regeringspartiet och regeringen att det står över allt annat?

Anf. 80 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Finansieringen av partierna är en viktig fråga. Det är riktigt att vi hade en statlig utredning för några år sedan som hade i uppdrag att undersöka, belysa och lägga fram förslag på hur man kan få mesta möjliga offentlighet, mesta möjliga insyn i partiernas finansiering. Utredningen föreslog också att vi ska ha en lagstiftning på området.

Jag har haft diskussioner med företrädare för alla partier kring detta och kunde tyvärr konstatera att ett par av Carl B Hamiltons allierade, det vill säga ett par partier som ingår i Carl B Hamiltons borgerliga allians, inte var intresserade av den här typen av lagstiftning. Det gick inte att få någon form av samstämmighet eller konsensus hos partierna kring det.

Jag kan bara till sist säga att för Socialdemokraternas del har vi sedan mycket länge tagit initiativet till en överenskommelse med övriga partier om största möjliga insyn i partiernas finansiering. Men vi är naturligtvis beredda att gå ett steg längre och ser gärna att vi får alla partier med bakom en sådan önskan.

Anf. 81 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Det är utmärkt att den ambitionen finns, för jag har faktiskt varit tveksam till regeringens avsikt på denna punkt. Men då är det ett bra besked som vi har fått av Bosse Ringholm här, att Socialdemokraterna i Sverige är positiva till förslaget att vi skulle ha samma lagstiftning som i Danmark och Norge. Det skulle innebära en väsentligt ökad öppenhet och kunskap om finansieringen.

Då undrar jag, apropå det fall som rapporterades i TV 4 i går, om det samarbete som jag tog upp. Jag tycker att vi måste få veta vad Socialdemokraterna faktiskt tycker om den här formen av samarbete med det spelbolag som jag nämnde som driver en annan linje än regeringen men som också leds av två personer som är fällda för ekonomisk brottslighet i Finland. Får valfinansiering ha en överordnad roll? Är det inte lite obehagligt och olustigt att finansiera valrörelser på detta sätt, Bosse Ringholm?

Anf. 82 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Nu diskuterar vi ju inte enskilda frågor. Det är inte heller det som frågorna ska handla om, och jag utgår från att Carl B Hamilton är beredd att respektera de regler vi har för frågestunden.

Jag kan inte ge mig in på någon diskussion om ett fall som jag inte alls känner till. Jag kan bara konstatera att regeringen är intresserad av att öka den offentliga insynen i partiernas finansiering. Vi har stött på patrull i första hand hos Carl B Hamiltons allierade i den borgerliga alliansen, som inte vill ha den typen av ökad insyn. Carl B Hamilton får gärna en hemuppgift till nästa gång att försöka övertyga sådana partier, exempelvis Moderata samlingspartiet, att vara mer positiva till insyn på området. För Socialdemokraternas del tror jag att han kan vara trygg.

Tågtrafiken i Mälardalen

Anf. 83 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Många människor av olika slag är beroende av tåget för att kunna ta sig till jobb och studier, för familjeliv och fritidssysselsättningar. Det gäller inte minst i vår del av Sverige, i Mälardalen. Här betyder tåget mycket för att människor i Stockholm, Västerås, Enköping för den delen, Köping och Arboga ska kunna färdas dit de behöver.

Jag har under den här mandatperioden flera gånger diskuterat med olika ministrar om problemen med tågsträckan i Mälardalen, de bekymmer som är med vagnbrist, personalbrist, brist på spår och höga priser. Det är unikt dyrt att resa till exempel sträckan Västerås–Köping eller Västerås–Stockholm jämfört med andra sträckor i Sverige. Trots det låter regeringen SJ ha monopol på de här sträckorna. Problemen förvärras näst intill dag för dag för dag.

Min fråga nu är till infrastrukturministern om regeringen har några som helst planer på att ingripa och se till att tågen fungerar i Mälardalen, så att människor kan ta sig dit de behöver.

Anf. 84 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Torsten Lindström och jag har debatterat den här frågan tidigare, och så sent som i dag fick jag en ny interpellation från Torsten Lindström på precis samma tema.

En del av de frågor som Torsten Lindström pekar på känner jag inte att regeringen har ett direkt ansvar för, nämligen bristen på personal på tågen. Jag utgår från att operatörerna tar ett ansvar för att den service som man ska leverera på tågen fungerar och att operatörerna kan svara på frågan varför det inte fungerar, om det inte gör det.

Jag känner ett stort ansvar för en annan del av det som Torsten Lindström pekar på, nämligen bristen på spår. Det är korrekt att vi har sett en utveckling när det gäller tågtrafiken de senaste åren som faktiskt innebär att det är trångt på spåren. Det vet alla vi som pendlar. Ett av skälen till att jag känner ansvar för det är det beslut som vi nu har fattat, att bygga bort den trängseln i och omkring Mälardalen.

Just nu pågår ett intensivt arbete med den citybana som är så efterlängtat. Aktörerna har skrivit under en överenskommelse. Vi räknar med att igångsättandet av byggandet av banan ska ske så fort som möjligt, därför att om vi inte ökar antalet spår och kapaciteten på dem kommer det fortfarande att vara många irriterade resenärer därför att tidtabellen blir svår att hålla.

Anf. 85 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag lever på hoppet, så det stämmer att ministern har fått en interpellation till. Jag hoppas nämligen att de här problemen så småningom ska kunna redas ut och lösas.

Det handlar om ett ansvarstagande här. Bekymren har funnits under många år. För att spä på den här problematiken är det fortfarande väldigt dyrt att resa just i Mälardalen jämfört med i andra delar av Sverige. Samtidigt tillåter staten, regeringen, Socialdemokraterna SJ att ha ensamrätt på att köra den här trafiken, vilket innebär att priserna inte pressas nedåt utan tvärtom. Det är en lönsam sträcka för SJ men inte för resenärerna, som i synnerhet blir strandsatta när tågen ställs in.

Min följdfråga till ministern, som jag hoppas att hon kan svara på i dag, är: Har regeringen någon som helst tanke på att låta fler vara med, att låta fler få komma in och köra den här trafiken, så att resenärerna, kunderna, kan bli nöjda? Det handlar både om människor som ska kunna ta sig till jobb och om familjer som ska kunna ta sig till sina fritidsintressen, men det handlar också företagsklimat och tillväxt i vår del av Sverige.

Anf. 86 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Vi har aldrig haft så många regionala tågaktörer som vi har i dag via länstrafikhuvudmännen, som kör tåg inom sitt län och mellan olika län. Det har inneburit en fantastisk möjlighet för många kvinnor och män i vårt land att pendla mellan orter, mellan arbete och bostad. Jag vill fortsätta att bejaka den utvecklingen. Men det är ju inte så att den enda lösningen är fler tåg, för om de tågen fortfarande inte har fler rälsar att köra på blir resenärerna inte gladare.

Nu fokuserar jag på att bygga bort de flaskhalsar och de smala och dåliga spår som finns. Vi investerar väldigt mycket i järnvägen just nu i Mälardalen, på västkusten, längs Norrlandskusten och upp mot Östersund. Jag är glad över det. Bristen på spår är ett problem men ändå ett angenämt problem. Jag vill bejaka utvecklingen att fler åker tåg.

Mötesplatser för integration

Anf. 87 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Jens Orback. Den handlar om mötesplatser för integration.

Vi har ju ett problem med segregation. Det innebär att folk bor uppdelade. Utrikesfödda bor ofta i egna bostadsområden och har egna arbetsplatser, och många är helt utestängda från arbetsmarknaden. Även i privatlivet, det sociala livet, träffar man oftast människor inom den egna gruppen. Uppdelningen gäller utrikesfödda men även inrikesfödda.

Vi måste naturligtvis arbeta med att motverka boendesegregationen och öka integrationen på arbetsplatserna. Men i väntan på detta kan vi faktiskt skapa naturliga mötesplatser där man träffas över gränserna. Det är bra för att bryta ned fördomar och öka kunskapen. Det är bra för att lära sig språk, komma in i samhället, få nya kontakter och nya vänner.

Jag vill fråga om regeringen satsar på att skapa fler mötesplatser där man kan mötas över gränserna.

Anf. 88 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Herr talman! Inte minst i vår senaste vårproposition, där vi föreslår nya åtgärder för integration, satsar vi just på mötesplatser. Det handlar om ömsesidigt mentorskap. Det handlar om att i ökad utsträckning använda det civila samhället.

De viktigaste mötesplatserna tror jag är våra skolor. Jag bejakar skolor där man möts oberoende av vilken gud man tror på, oberoende av om mamma och pappa kommer från ett visst område eller vilken inkomst man har. Därför är den regering som jag sitter i orolig över till exempel religiösa friskolor.

Under den senaste veckan har jag besökt väldigt många olika områden. I förrgår var jag i Botkyrka och i Täby med någon timmes mellanrum. Då blev jag också orolig över hur kommuner tar emot människor från andra länder. Jag kan se att i till exempel kommunen Täby bygger man en osynlig mur som gör att många flyktingar inte har möjlighet att ta sig till den kommunen.

SJ:s prispolitik

Anf. 89 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Jag håller mig kvar vid Ulrica Messing och tågen, för många Gävleborgare reagerar på att det är väldigt dyrt att åka tåg sträckan mellan Gävle och Stockholm.

Ulrica Messing uttalade för något år sedan att hon är kritisk till SJ:s prispolitik. Det har visat sig att priserna på tågresor har ökat väldigt mycket mer än konsumentprisindex de senaste åren när det gäller sträckor där SJ fortfarande har ensamställning. Däremot har kostnaderna minskat där det finns konkurrens. Det finns alltså en förklaring till de höga biljettpriserna på tåg mellan Gävle och Stockholm.

Därför undrar jag om Ulrica Messing avser att vidta åtgärder som innebär att sträckan mellan Gävle och Stockholm kan konkurrensutsättas. Den är enligt uppgifter dyrast i hela Europa.

Anf. 90 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag är ansvarig för transportpolitiken och infrastrukturen, och jag tror att Hans Backman vet att det är Thomas Östros som är ansvarig minister för SJ som statligt bolag. Det är möjligt att Thomas hade kunnat svara mer specifikt på frågan.

Mitt generella svar är att SJ ensamt har ansvaret för att sätta de priser som de tycker är rimliga på de olika banorna. Det ska sedan prövas utifrån ett konkurrensperspektiv, om någon tycker att de är orimliga.

Jag känner en oro, utifrån ett regionalt perspektiv, för att prissättningen på en del sträckor är väldigt hög. Det är naturligtvis någonting som försvårar för människor att pendla över längre sträckor. Som ansvarig för bland annat regionalpolitiken har jag haft möten med SJ där jag har påpekat just det.

Vi har inte för avsikt att öka konkurrensen när det gäller persontrafiken ytterligare. När jag går till riksdagen för att debattera den transportpolitiska propositionen söker jag stöd för att fortsätta att avreglera natttågstrafiken och chartertrafiken, men där sätter jag stopp.

Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag tackar alla närvarande och även dem som inte har fått ordet.

8 § (forts. från 6 §) Tidsbegränsade anställningar och förstärkt skydd för föräldralediga (forts. AU8)

*Tidsbegränsade
anställningar och
förstärkt skydd för
föräldralediga*

Anf. 92 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Trots att vi lever i världens mest jämställda land har vi fortfarande ett arbetsliv som erbjuder många kvinnor en sämre löneutveckling, lägre sjuk- och arbetslöshetsersättning och, när den dagen kommer, lägre pension. Detta är inte värdigt. Det är resultatet av att nästan hälften av kvinnorna under 25 år är visstidsanställda. Det är inte värdigt ett modernt arbetsliv, vare sig för unga tjejer eller för unga killar, att i början av sitt yrkesliv fastna i en karusell med olika korta, otrygga anställningar som staplas på varandra, år ut och år in.

Utan en fast anställning är det svårt att få trygghet i livet, att utvecklas i arbetet, att ha inflytande och att kunna påverka. Det är det som visstidsanställda själva berättar. De säger också att de har sämre stöd från chefer, vågar inte ställa krav på sjysta arbetsvillkor eller påpeka brister i arbetsmiljön.

Trenden mot fler visstidsanställningar, där främst unga kvinnor är de stora förlorarna, är en starkt bidragande orsak till att orättvisor mellan kvinnor och män består.

Vi vill nu, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, riva några av de hinder som bidrar till att kvinnor har det sämsta fästet i arbetslivet, som begränsar kvinnors självklara rätt till trygga och utvecklande arbeten.

Därför förstärker vi nu anställningstryggheten för visstidsanställda.

Herr talman! När jag lyssnade på högeralliansens företrädare tidigare på eftermiddagen var det ingen av dem som över huvud taget berörde det som är det problem som vi vill lösa med de förslag vi nu debatterar. De pratade om allting annat.

I den skräckpropaganda som högeralliansen, och för den delen också Svenskt Näringsliv, just nu sprider för att stoppa det här förslaget målas bilder upp om att katastrofen står för dörren. Turistnäringen får klappa igen, Gröna Lund och Furuviik får stänga, Vasaloppet ställs in och jordgubbsodlingar och skidliftar läggs ned, om vi ska tro på vad den politiska högern säger. Jag hör ju vad ni säger, och jag har läst vad ni skriver. Det är detta ni säger. Det är detta ni tycker.

När jag lyssnar på er kommer jag att tänka på vad mina barnbarn säger när jag far ut i groteska överdrifter. Då säger de så här: Är du dum, eller? Det kan man inte säga här i kammaren – här ska man vara mer polerad. Men det är rätt avvärjande, och man skärper sig.

Att på det här sättet sprida skräck och fasa är inte bara larvigt. Det är intellektuellt ohederligt. Tror ni själva på detta? Det ska vi komma ihåg om två år, om det blev så som ni nu säger. Vi kan väl enas åtminstone om det, att vi försöker minnas detta om två år och tittar hur det blev.

Jag är emellertid inte förvånad att vi får den här debatten. Den svenska högern har alltid hårdnackat bekämpat varje löntagarförbättring

som arbetarrörelsen har försökt genomföra. Vi fick höra att det inte skulle gå att driva företag eller näringsverksamhet när vi införde anställningsskyddslagen för 30 år sedan, när vi införde rätten till semester, och för den delen också medbestämmandelagen. Ni hade fel då, och ni har fel nu igen.

Den som förstår hur svensk arbetsrätt fungerar vet att lagen är dispositiv. Det betyder att fack och arbetsgivare kan avvika från lagen i kollektivavtal. Det är där som de bransch- eller företagsspecifika villkor finns som kan föranleda avvikelser från lagen. En sådan anpassning kommer säkert att behövas i till exempel turistbranschen. Det är parternas sak att lösa.

Jag har nu i pausen i debatten läst ett telegram där Hotell och Restaurang och deras arbetsgivare gemensamt har deklarerat att de omedelbart inleder förhandlingar för att branschanpassa sitt avtal när den här lagen nu beslutas i riksdagen, så att det finns ett färdigt avtal i god tid innan lagen träder i kraft, för att det ska bli utrett vad det är som ska gälla i den branschen. Så gör parter som är lite förnuftiga.

Nu ska jag säga som precis som det är – det tycker jag är kul. Ni har varit inne på det allihopa. Det är sant att vi ger löntagarna och deras fackliga organisationer en fördel. Det är det som är grejen med den här lagen: De får en fördel.

Facken kommer att stå lite starkare i förhandlingar när de ska avskaffa onödiga visstidsanställningar för att ta bort möjligheten att under lång tid stapla korttidsanställningar på varandra. Vi utlöser med den här lagen en ny förhandling. Det är det som är syftet. Resultatet av lagen är att vi utlyser en ny förhandling.

Ni behöver inte oroa er för vad det kostar. Den bytesaffär som går att göra är att ta bort de onödiga visstidsanställningsformer som finns i dag och behålla dem som är oundgängligen nödvändiga. Då försvinner möjligheten att stapla visstidsanställningar på varandra.

Om vi här i kammaren hade försökt att hitta den balansen hade vi omedelbart gått vilse. Det måste naturligtvis varje branschorganisation och varje fackförbund själva försöka förhandla fram. Det kommer de att göra.

Stefan Attefall! När du säger att Kommunal inte är kompetent att företräda sina medlemmar inom lantbruksområdet är du helt enkelt oförskämd.

Jag är övertygad om att när kollektivavtalsförhandlingarna är klara nästa år kommer det bestående intrycket att vara att det här blev rätt bra. Då har vi stärkt löntagarnas berättigade behov av trygghet. Vi har förbättrat jämställdheten samtidigt som regelverket har förenklats och arbetsgivarnas berättigade behov av arbetskraft under begränsad tid har tillgodosetts. Det är ju inte förbjudet att visstidsanställa, men det ska inte vara möjligt att stapla visstidsanställningar på varandra så att man aldrig har något annat än löpande visstidsanställningar.

Vi löser ett problem för båda parter, och båda kommer att tjäna på detta.

Vi gör också förbättringar för föräldralediga, som Laila Bjurling redogjorde för i sitt inlägg. Vi känner oss väldigt nöjda att kunna presentera det förslaget. Många har vittnat om hur besvärligt det har varit med diskriminering och missgynnande av människor som har föräldraledig-

het. Framför allt Handelstjänstemannaförbundet har länge påpekat detta och ivrigt åstundat en skärpt lagstiftning kring det.

Ni säger att ni sätter arbetslösheten högt på er agenda. Ni har ju återkommit till det i alla anföranden i dag med svingar mot oss att vi stiftar lagar som egentligen bara försvårar och förhindrar.

Man kan fråga sig varför ni vill avskaffa arbetsmarknadspolitiken. 97 000 fler kommer att bli öppet arbetslösa. Jag har funderat på om man i den här debatten skulle säga något om det som ni ideligen återkommer till och med falskari i arbetsmarknadsstatistiken försöker misstänkliggöra oss för en monumental arbetslöshet som inte finns.

Vi har tillräckligt hög arbetslöshet för att kunna debattera den utan att ni ska förstärka den med fullständigt häpnadsväckande statistikjämförelser som ni skapar själva.

Den officiella arbetslöshetsstatistik som ni och vi har tillämpat i flera decennier just därför att vi inte ska behöva vara osams om verkligheten förvränger ni när ni på era kamrar lägger till den ena gruppen efter den andra. Det är förtidspensionärer, det är sjuka det är den ena gruppen efter den andra.

Jag tycker att ni ska sluta med det. Det är dumt. Låt oss använda den verklighetsbild som en officiell myndighet i Sverige har i uppdrag att visa för oss.

Anf. 93 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Vi använder oss av den verklighetsbild som svenska folket känner igen sig i. Den verklighetsbild som Hans Karlsson presenterar med en öppen arbetslöshet på 4–5 % speglar inte de genuina problemen som finns i Sverige med jobben och frånvaron på arbetsmarknaden.

Jag vill fokusera på de här förslagen. Jag förstår inte hur man kan lägga fram dem när mer än 100 000 ungdomar är arbetslösa. Det kommer ju att innebära färre säsongsanställningar som är en viktig inkörspport för många ungdomar.

Hans Karlsson säger att det bara är skräckpropaganda. Menar Hans Karlsson att vi är så effektiva att alla småföretag som sysslar med säsongsmässig verksamhet förs bakom ljuset och inte inser sitt eget bästa? Det är en oerhörd von-oben-attityd som Hans Karlsson har att de här företagen är så inkompetenta att bedöma sin egen verksamhet att de låter sig förföras av borgerliga partier.

Jag tror att det är fel. Jag har större respekt för företagens förmåga att bedöma sin egen verksamhet.

Hans Karlsson säger att kärnan i detta är att ge en fördel till facket. Där tror jag att vi är helt överens. Facket ska stå lite starkare.

De som får betala för detta är de som står utanför arbetsmarknaden och inte kommer in. Det här höjer trösklarna. Det är bra för facket och för dem som är med i facket – de har ju ett jobb. Det är dem som inte har ett jobb och skulle vilja komma in som vi månar om. Det är dem jag talar om när jag säger att det är drygt 100 000 arbetslösa ungdomar.

Man kan inte diskutera deras skydd om de inte har ett jobb att skydda över huvud taget.

Det är rätt bra för facket, sade Hans Karlsson. Ja, LO finansierar Socialdemokraternas valrörelse. Det här är ett av skälen. LO köper beslut av regeringen. Det här är ett exempel.

Anf. 94 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Dumheter, Carl B Hamilton! Carl B Hamilton kanske har noterat att det inte enbart är LO som har drivit dessa frågor. Det är heller inte enbart socialdemokratin som har lagt detta förslag. Det finns ett sakligt problem som kräver sin lösning.

Företag vet säkert sitt bästa. Jag tror att företag tar intryck av hur debatten går. Det ligger i ert intresse att måla upp detta som ett monumentalt hot mot verksamhet. Det är ovärdigt.

Detta gör ni varje gång. Verkligheten visar sig sedan vara någonting helt annat. I tre år har ni målat upp en hotbild av att medfinansieringen i sjukförsäkringen, de 15 % som företagen skulle få betala, skulle medföra ett slut på anställningar i småföretag.

I går fick vi ett besked från SCB. De redovisar antalet anställda, som har ökat, och antalet lediga platser. Det visar sig att nästan en tredjedel av de 50 000 lediga platserna är anmälda från företag med mindre än tio anställda. Företagen är inte oroliga för att anställa. De lär sig regelverket så småningom.

Jag kan hålla med om att det varje gång vi ändrar uppstår en del undringar över hur det kommer att bli. Det är en pedagogisk fråga. Om det dessutom blir desinformation i den politiska debatten ökar ju den oron.

När företag och fackföreningar blir bekanta och bekväma med de förändringar vi gör fungerar de i verkligheten. Det finns inget som helst intresse vare sig från oss eller från fackliga organisationer att förhindra att anställningar kommer till eller att verksamhet i företag bedrivs.

Anf. 95 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det kanske inte är ert syfte, men det är konsekvenserna av era åtgärder. Det är konsekvensen av det lagförslag som det kommer att beslutas om. Det blir färre säsongsanställningar. Vi har ju dragit upp exempel efter exempel.

Jag underkänner inte förmågan hos dem som driver småföretagen att bedöma konsekvensen. Jag tror att det är i stort sett rätt.

Hans Karlsson säger att det är ett sakligt problem som kräver sin lösning. Vilket är det stora sakliga problem som kräver sin lösning i dagens Sverige?

Det är ju den höga arbetslösheten. Även med Hans Karlssons sätt att räkna är det 8–9 % som är arbetslösa eller i åtgärder.

Sedan skulle vi andra vilja lägga till ett antal som är frånvarande från arbetsmarknaden av lite andra skäl. Och över 100 000 ungdomar är arbetslösa. Det är det problem som kräver sin lösning. Det är det överordnade problem som Sverige måste lösa. Och detta lagförslag går i fel riktning. Det kommer att öka ungdomsarbetslösheten så att den blir större än vad den annars hade varit.

Jag förstår, som sagt var, att LO köper detta beslut av regeringen och betalar 80 eller 90 miljoner kronor till valrörelsen. Det är en beställning, precis som lagen om rätt till heltid och precis som vetorätten beträffande arbetsrätten i allmänhet. Jag tycker att det här är bedrövligt. Det är sjaskigt, och det är lågt det som sker när LO finansierar Socialdemokraternas valrörelse. Resultatet är hög arbetslöshet, särskilt för ungdomar i Sverige.

Anf. 96 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Och i den konspirationen, Carl B Hamilton, så lyckades LO lura byxorna och skjortorna av TCO och alla deras fackliga förbund. Tror Carl B Hamilton själv på det som han säger?

Det här förslaget ligger inte på riksdagens bord för att vi ska komma till rätta med arbetslösheten. Jag föreställer mig att denna kammare debatterar och beslutar om en mängd förslag som inte har till syfte att vi ska komma till rätta med arbetslösheten. Så är det med detta. Det kommer inte heller att öka arbetslösheten. Det är ni som säger det. Vi har ingen som helst anledning att tro att det blir färre anställda eller fler arbetslösa därför att vi förbättrar möjligheten särskilt för unga kvinnor och också för unga killar att få en fast anställning tidigare i livet, så att de inte behöver vänta i år efter år för att få det. Sedan kanske de ändå aldrig får det utan får ha en visstidsanställning när de jobbar på en arbetsplats där de lika gärna kan vara tillsvidareanställda med alla de rättigheter och den trygghet som det innebär. Att ha en fast anställning innebär att man har möjlighet att hyra en lägenhet eller att gå till banken och låna pengar för att köpa en lägenhet, ett hus, en bil eller någonting annat. Det handlar om att man över huvud taget ska kunna vara med vid löneförhandlingar och löneutveckling så att inte det gap som, särskilt för kvinnor, kommer att hänga med hela livet när det gäller sämre löneutveckling börjar byggas upp redan i unga år. Det är skälet, Carl B Hamilton, till att vi lägger fram detta förslag.

*Tidsbegränsade
anställningar och
förstärkt skydd för
föräldralediga*

Anf. 97 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Vi har läget under kontroll. Inga fler insatser behövs. Ungdomsarbetslösheten är inget stort problem, även om det är ett elände för dem som drabbas, och de är inte så många.

Jag antar att Hans Karlsson känner igen orden från vår statsminister. Han framförde dem i en TT-intervju nyligen. Jag undrar om Hans Karlsson instämmer i detta påstående, eller om han inser att det är närmare 170 000 ungdomar i åldrarna 16–26 år som skulle vilja ha ett jobb men som inte har det.

Är det inte rimligt att i en sådan allvarlig situation behålla det som kan ge ungdomar tillträde till arbetsmarknaden, alltså säsongarbeten och feriearbeten? Vill inte Socialdemokraterna skapa tillväxt och arbetstillfällen?

Vi har tidigare i debatten hört att årstiderna växlar och därmed väderleken. Inger inte ministern att inget skogsföretag kan plantera gran hela året? Det är miljontals plantor som måste sättas efter stormen Gudruns verkningar i södra Sverige, och då kommer mycket säsongsanställd personal att efterfrågas. Nu hotar regeringen och facket med att de säsongsanställda kan bli fast anställda efter planteringssäsongerna. Det finns då en stor risk att skogsägare tvekar inför återbeskogning. Det innebär att sysselsättningen hotas både på kort och på lång sikt.

En följd av lagförslaget kan även bli att antalet svartjobb ökar, och det var väl ändå inte meningen?

Av tidigare uttalanden har jag förstått att ministern inte är så entusiastisk inför att utländska entreprenörer etableras i Sverige. Nu kan de gå runt lagen och komma hit varje år med en helt ny arbetsstyrka som inte

riskerar att efter en tid bli fast anställd. På så sätt försvåras möjligheterna för svenskar att få jobb. Och det var väl inte meningen?

Anf. 98 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Är det inte demagogi att avkräva oss svar på om vi tror att vi försöker påverka årstiderna eller vädret i det här landet? Det är inte seriöst.

Vi är tre stycken som på ett utomordentligt tydligt och pedagogiskt sätt har förklarat hur detta kommer att gå till. Det synliga beviset för att parterna kommer att omhänderta detta fick vi för ett par timmar sedan då två av parterna på arbetsmarknaden sade att de omedelbart ska inleda förhandlingar för att klara ut hur anställningsformerna ska se ut i deras branscher. Det är branscher som hanterar just skidliftar, det är turistnäring, och det är upplevelseindustri och allt vad det kan vara. Varför gör de det? Ja, inte gör de det för att försöka förhandla fram sommar året om eller vinter året om, utan de gör det för att anpassa detta kommande lagförslag till sina verksamheter, så att de kan bedriva verksamhet, så att de, om det behövs, kan ha säsongsanställda, och så att de om de vill kan förändra visstidsanställningarnas längd. De gör det för att det ska bli möjligt för dem att förena just bättre trygghet för löntagarna och en möjlighet att driva verksamhet. Och de gör det därför att det finns skäl, vilket jag håller med dem om, att stilla en oro som naturligtvis blossar upp hos näringsidkare, och för den delen också hos anställda, efter den fullständigt vildsinta debatt som ni har drivit under de senaste två tre månaderna om detta. De är kloka.

Anf. 99 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Det är lite besynnerligt att syftet med en ny lag ska vara att man ska förhandla bort den.

Men eftersom ministern berörde skidliftarna ska jag berätta om Pelle. Han kör skidlift på vintern, och på sommaren vill han göra någonting annat. Hur ska då liftföretagaren få tag i honom nästa säsong? Jo, han kan ju hoppas att Pelle är anställd hos ett bemanningsföretag och kan hyras in för säsongen. Anser Hans Karlsson att det är bättre för Pelle att vara anställd hos ett företag och sedan jobba hos ett annat? Det är säkert lönsamt för bemanningsföretagen men onödigt komplicerat och dyrt för dem som behöver säsongarbetskraft.

Lyssna på rörelsen! Det har länge varit ett bevingat begrepp inom socialdemokratien. Jag undrar om Hans Karlsson lyssnar på rörelsen. I så fall vill jag gärna referera något som stod i Länstidningen i Östersund den 15 maj i år. Där skriver den socialdemokratiske skribenten Per Åhlström följande:

Hans Karlssons förslag till att arbetsgivare ska få skyldighet att anställa säsongarbetare är ett dåligt förslag, och det kommer inte att fungera. Alltför mycket av det som görs av arbetslöshetsminister Hans Karlsson går stick i stäv med andra delar av regeringens politik. Det är meningslöst att andra ministrar talar om ett bättre klimat för småföretagande så länge Hans Karlssons olika idéer drivs fram i lagstiftning.

Det var ord och inga visor.

Jag vill ge ett gott råd från oss som har kontakt med verkligheten. Om ministern inte vill lyssna på oss, ta då till vara den goda seden att lyssna på rörelsen.

Anf. 100 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Lars-Ivar Ericson tar teoretiska exempel på hur det skulle kunna bli i något fall där det var si eller så. Jag kan inte svara på det.

Jag kan säga att min erfarenhet från livet, inte minst som målare under 17 år och som företrädare för målare under 15 år, är att varenda målare har haft en tillsvidareanställning som har upphört när hösten har kommit därför att det då inte går att måla utomhus. Och sedan har man fått tillbaka anställningen i mars när solen börjar skina.

Alla dessa har varit tillsvidareanställda. Jag tror inte att det finns en normal arbetsgivare som inte kommer att säga upp dem som har varit visstidsanställda, och som efter de 14 månaderna i den här lagstiftningen blir tillsvidareanställda, på grund av arbetsbrist om det inte finns arbete. Så gjorde varenda klok målarmästare. Det tyckte målarna var dåligt, men så såg branschen ut. Det var förutsättningen, och det var villkoren. Det är klart att man kommer att säga upp på grund av arbetsbrist. Det är det normalaste som finns om jobbet tar slut. Alla är överens om att vi ska ha det så.

Lars-Ivar Ericson, vi tycker uppenbart olika. Ni har lanserat ett sätt att förändra i arbetsvillkor. Det gäller då ungdomsavtalen som ni säger att vi ska ha för att det ska bli lättare att anställa. Jag måste få säga att jag inte förstår mig på den argumentationen.

Ni säger egentligen att det ska bli lättare att anställa om det blir lättare att anställa. Men vad det i själva verket är fråga om är att det måste bli lättare att avskeda för att det ska bli lättare att anställa. Kan ni inte fundera på hur ni ska formulera det där? Det är för att det ska bli lättare att avskeda som ni lägger fram era förslag.

Anf. 101 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra Hans Karlssons berättelser om hans familjeinteriorer. Där erkänner tydligen Hans Karlsson att han brukar syssla med groteska överdrifter; hans barn har kommit på honom med det. Vi fick höra om en rad sådana exempel här i kammaren.

Det är ingen som tror att Gröna Lund kommer att slockna dagen efter det att vi fattat det här beslutet. Det har heller ingen påstått här i kammaren. Men vi tror att det kommer att bli färre anställda på Gröna Lund. Framför allt kommer det att bli en massa småföretag inom turistbranschen och liknande som håller igen lite grann på antalet säsongsanställda, som inte nästa år och igen kan anställa samma person. De kommer att tappa i kontinuitet och få ökade kostnader och liknande saker.

Jag tror också att det finns många som kanske inte alltid lyckas med förhandlingen med facket eller har fackets fulla förståelse därför att det är en liten verksamhet i ett hörn av en stor facklig organisations breda verksamhet.

Det handlar inte om kompetens, utan det handlar om var man har sitt fokus och var man har sin kunskap.

*Tidsbegränsade
anställningar och
förstärkt skydd för
föräldralediga*

Visst är det ett problem att en del arbetsgivare använder sig för mycket av visstidsanställningar. Men först och främst: Är det säsongsanställningsformen som är problemet i sammanhanget? Det har Hans Karlsson och majoriteten inte lyckats leda i bevis.

Vi vet att det finns problem, exempelvis inom den offentliga sektorn. Varför har Hans Karlsson inte först sett till att alla socialdemokratiskt styrda kommuner avskaffar den här typen av missbruk innan han lägger fram ett förslag i riksdagen som slår över hela fältet? Vi tror alltså att kollektivavtalet är modellen.

Det talas mycket om det danska exemplet. Chefsekonomen på danska LO Jan Kæraa Rasmussen säger när han beskriver skillnaden mellan Sverige och Danmark: Det andra är att man i Sverige har en tradition av att det är lagstiftning som ska reglera allting. Det har vi inte i Danmark.

Nej, man bygger via avtal upp anställningstrygghet och också flexibilitet. Den modellen tror vi kristdemokrater på. Men Hans Karlsson tror tydligen att lagstiftningen är formen för att lösa alla problem. Vi tror att vi på det sättet tappar i flexibilitet och anpassning.

Anf. 102 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Egentligen förstår jag inte riktigt, Stefan Attefall, varför ni så till den milda grad vill diskutera någonting som ni upplever som ett arbetsgivarproblem men som i själva verket inte finns. Varför lägger ni inte någon kraft på att fundera över vad dagens visstidsanställningsformer innebär för människor som fastnar i detta? Det är ju det vi försöker lösa.

Stefan Attefall säger: Varför är säsongsanställningen ett sådant problem? Nej, inte enbart och inte i sig, men problemet är att om man har sju olika anställningsformer, visstidsanställningsformer, där säsongsanställningen är *en* sådan, utgör säsongsanställningen tillsammans med andra en variabel för att just kunna stapla olika visstidsanställningsformer på varandra. Därför gör vi rent bord och låter fack och arbetsgivare ta en ny förhandling.

Vet Stefan Attefall hur det egentligen går till? Ingenting kommer att ändras i verkligheten i och med att kammaren antar den här lagstiftningen, utan det är först när man ändrar i kollektivavtalen som någonting händer. I de kollektivavtalen finns nuvarande lagstiftning inskriven.

För att den här lagen ska få något genomslag i kollektivavtalen måste dessa ändras. Det är den förhandlingen vi nu utlöser en gång till. Då kan man komma överens om vilka anställningsformer man inte ska ha. Fackets trumfkort är att säga: Vi vill ha bort så många som möjligt. Då kommer arbetsgivaren att säga: Men vi vill ha kvar någon. Då får de göra upp om vad som är nödvändigt för verksamhetens bedrivande. Säsongsanställningen kommer säkert att vara en sådan sak. Då börjar vi om, och sedan har vi en ny ordning – ny och branschanpassad inom hela svenska arbetslivet; det är poängen.

Anf. 103 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Jag tror att vi ska återgå till familjelivet. Hans Karlsson hade där ett intressant exempel så jag återgår till den saken. Hans Karlsson har betalat veckopeng till sina barn. Han har förhandlat om veckopengen. Grannen har också förhandlat om veckopengen med sina barn.

Grannen kanske lägger in lite städning varje vecka. Då blir det en lite större veckopeng. En tredje familj gör på annat sätt. En fjärde familj kanske inte har så god råd och lägger sig kanske på en lägre nivå. Det tycker jag är fria förhandlingar, anpassade till varje familjesituation.

Vad Hans Karlsson nu gör är att han säger: Alla barn ska ha 100 spänn i veckopeng. Sedan får ni förhandla ned den summan, om ni så önskar, utifrån lokala omständigheter. Hänsyn tas då inte till att familjer kanske har lite olika ekonomisk standard och kanske lägger in lite olika saker i det hela – vad det ska vara för motprestation för att få veckopeng.

Dilemmat är alltså att ribban läggs på ett annat ställe. Då blir det just de små företagen, kanske familjeföretag med en säsongsanställd och som kanske inte ens är med i en arbetsgivarorganisation, som det kommer att handla om. Det är den typen av brist på flexibilitet som är problemet.

Medfinansiering i sjukförsäkringen nämndes. Det tycker Hans Karlsson är en succé därför att han ser totalen. Han säger att arbetsgivarna anpassar sig. Ja, det är precis det de gör. Men på vilket sätt? De blir räddare och räddare för att anställa människor med en sjukdomshistoria. Därmed slår vi ut de människorna från arbetsmarknaden. Det är precis det vittnesbörd jag får.

Arbetsgivaren säger: Jag tvingas vara mer och mer noggrann när jag anställer. Därmed skapar vi ett samhälle som i alla fall jag som kristdemokrat inte vill ha. Vi får ett allt större utanförskap. Det gäller då inte bara de öppet arbetslösa och dem i åtgärder utan också dem som är gömda i olika program, i olika kolumner, och som inte ens kommer ut på arbetsmarknaden. De upplever att det är kört för dem, eller också hamnar de i förtidspensionering.

Det är det Sverige som vi håller på att skapa med din politik. Men det finns *en* som är vinnare på det här förslaget – det är faktiskt sant; möjligtvis förutom LO som Carl B Hamilton nämnde om – och det är bemanningsbranschen. Varför detta branschstöd till bemanningsbranschen, Hans Karlsson?

Anf. 104 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Denna möjlighet till förhandlingar som finns i Sverige och som finns i vår dispositiva lagstiftning kan användas för avtalsområde. Det kan gälla hela landet och alla arbetsplatser inom ett avtalsområde. Det kan förändras med hänsyn till bransch. Det kan förändras och anpassas med hänsyn till företag. Det kan förändras så att förhandlingar kan ske på central nivå, och det kan förändras så att förhandlingar kan ske på lokal nivå, i företag eller avdelningar. Allt detta står vidöppet. Lagstiftningen är fullständigt vidöppen. Parterna kan komma överens om exakt vilka anpassningar de vill.

Det är ingen ribba som är lagd och som man inte får gå under, utan det är precis detta som är dispositiviteten, Stefan Attefall – alltså att man kan förhandla om både försämringar och förbättringar, för att använda en vokabulär i ett löntagarperspektiv. Där kan man göra precis som man vill. Men facket har en fördel: De behöver inte gå med på vad som helst, utan då faller det hela tillbaka på en lagstiftning. Detta har jag inga svårigheter att säga. Det är detta vi träter om. Det är detta ni är arga på, och det är detta ni inte vill ha. Ni vill ha marknad. Ni vill inte ha den trygghet

som en lagstiftning ger och den fördel som faktiskt ges. Det vill vi. Vi vill förbättra för löntagarna. Vi vill ge dem på arbetsmarknaden som har den svagaste ställningen i relationen arbetsgivare–arbetstagare det stöd och den styrka som en lagstiftning innebär. Det är för att skydda löntagarna som vi gör detta.

Anf. 105 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Vi har en ganska lika uppfattning om framför allt orsakerna till att vi måste ta till en lagstiftning med tanke på alla dem som har otrygga anställningar i dagens samhälle, framför allt kvinnor och yngre. Jag tycker att Hans Karlsson tydligt har redovisat det. Sedan kan man beklaga den höga svansföringen hos vissa, nästan skrämselfpropagandan. Det är lite synd att vi har varit lite dåliga – vi får vara lite självkritiska – på att föra ut vad det faktiskt innebär. Det är lite beklagligt.

Jag har två kanske hypotetiska frågor som jag vill att statsrådet utvecklar lite. Om det nu skulle visa sig att det inte går att komma överens lokalt, vad händer då? Tyvärr finns det exempel på att arbetsgivare och fack inte kommer överens. Vad händer då? Jag utgår från att den goda viljan finns hos fack och arbetsgivare att komma överens. Men vad händer om de inte gör det?

Anf. 106 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Hypotetiska frågor är knepiga. Det som händer när riksdagen har beslutat om denna lagstiftning är att parter nu eller senare – nu som hotell- och restaurangbranschen eller senare som kanske andra gör – inleder förhandlingar. I de kollektivavtal som gäller finns den gamla lagens alla anställningsformer. Kommer man inte överens om något annat är det då det gamla som gäller. Så är det om man inte får en kolossal konflikt som innebär att ingenting gäller, att facket och arbetsgivaren inte kan komma överens över huvud taget. Det är i högsta grad hypotetiskt. Det kommer inte att inträffa. Jag är alldeles övertygad om detta.

Det som är det fina med det här är att det finns ett intresse från båda parter. Det låter på debatten, Ulf Holm, av vad vi har hört från de andra kollegerna, som att det finns en fackföreningsrörelse som till varje pris ska försöka undvika en situation att deras medlemmar ska ha arbeten i Kolmården eller i något trädgårdsföretag eller en skidbacke. Så är det inte. Varenda fackförening vill inget hellre än att deras medlemmar har en anställning, men de vill att det ska vara en trygg sådan, en bra anställning. Därför talar allt för att varenda part kommer att bli ense om vad som ska gälla i framtiden.

Anf. 107 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Ja, det finns ett intresse. Samtidigt har jag förstått bland annat från trädgårdsnäringen att de har blivit väldigt oroliga för möjligheten att sluta lokalt eller centralt avtal på grund av uttalanden från sin fackföreningsmotpart. Fackföreningen ska ha sagt att det inte blir några säsongsanställningar alls. När vi skrivit förslag till lagstiftning har vi utgått från att det inom de branscher där sådana behövs kommer att finnas det framöver och att man kommer överens. Det är det som lite grann är bakgrunden till ett uppskruvat läge. Det kanske beror på att det är fyra månader till valet, och det ska gärna vara lite konflikter om arbetsrätten i

en svensk valrörelse enligt den svenska modellen. Det är möjligt att det ska vara så. Men på något sätt tror jag att det är viktigt att höra statsrådets argument. Om inte småföretagarna tror att man ska kunna träffa ett lokalt avtal, vad händer då?

Den nya lagstiftningen börjar inte gälla förrän den 1 juli 2007. Det kan vara lättare att komma överens måndagen den 18 september, dagen efter valet, därför att det då inte är så mycket strid om valrörelsen. Det är möjligt att det löser sig då. Men om det inte gör det, vad händer då?

Anf. 108 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Man måste bestämma sig. Ska vi ha en dispositiv lagstiftning? Det har vi i Sverige, och vi har det av det alldeles speciella skälet att vi har starka parter på arbetsmarknaden, parter som kan, utifrån sin respektive styrka, bedöma och förhandla om sina villkor. Överlåter vi till parterna att göra avvikelser måste vi också tro på och lita på att parterna gör de kloka överenskommelser som de anser nödvändiga.

Det ska vi inte recensera. Framför allt tror jag att det är klokt att vi i varje fall i parlamentet har lite is i magen och inte tar för starka intryck av den budgivning som alltid kommer att ske i samband med avtalsförhandlingar. Låt oss återkomma den dag då det visar sig att gigantiska problem har uppstått.

Det är ett och ett halvt år kvar innan den här lagen kommer i tillämpning över huvud taget. Dessförinnan ska 4 miljoner löntagare ha omsatt sina kollektivavtal. Där ska detta anpassas till bransch eller företag på ett sätt som är ändamålsenligt.

Som ett litet tips, en liten hint: Det förbund som många har oroat sig för skulle vara så till den milda grad fyrkantigt att man inte skulle fatta någonting om hur verkligheten ser ut är det förbund som har förhandlat fram kanske den sämsta anställningsform som finns på den svenska arbetsmarknaden, nämligen behovsanställning, timanställning. Det har de gjort, inte därför att de vill tillvarata sina medlemmars intressen i fråga om anställningstryggheten, utan därför att de vill medverka till att lösa de problem som fanns för arbetsgivaren. Det finns skäl att titta på hur det ser ut.

Anf. 109 PATRIK NORINDER (m) replik:

Herr talman! Det är lite svårt att föra en debatt med ett statsråd som inför riksdagens talman håller anföranden som är mera lämpade för torgmöten. Statsrådet sluggade vilt i sitt inledningsanförande och påstod att vi ska lägga ned Furuviksparken och så vidare. Det har vi naturligtvis aldrig sagt.

Jag kan bara konstatera att statsrådet inte verkar ha någon som helst förståelse för de många småföretagarnas oro inför den här lagstiftningen. Småföretagare vill driva sina företag och göra det på ett säkert sätt och även måna om sina anställda. Men det här blir ytterligare ett slag mot deras vilja att starta och driva sina företag.

Statsrådet tycks inte heller inse att det inte går att lagstifta fram anställningar. Finns det inte arbetsuppgifter så finns det inte. Har man en säsongsanställning kan man inte erbjuda den anställde en helårsanställning.

Jag skulle vilja fråga statsrådet något jag tog upp i mitt inledningsanförande. Efter 14 månader övergår anställningen till tillsvidareanställning. Om en säsongsanställning upphör efter sommaren till exempel kan det vara svårt för den anställde att få ett nytt jobb till nästa säsong. Jag sade i mitt anförande att det här gäller speciellt i mitt län, Gävleborgs län där man har en mycket hög arbetslöshet. Han går då miste om möjligheten till a-kassa. Jag skulle vilja höra statsrådets råd till denne. Hur ska han försörja sig när han inte har möjlighet till a-kassa och det inte finns några arbetsuppgifter i närheten heller. Han är tillsvidareanställd och kan inte ta några andra jobb. Hur ska han försörja sig när han inte kan få a-kassa?

Anf. 110 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jo, Patrik Norinder, jag har förståelse för att det finns en oro. Jag lider med de branscher och företag som uttrycker denna oro. Jag lider med dem därför att de inte har fått ett enskilt av saklig förklaring till det förslag som ligger, inte vare sig från de borgerliga politiska partierna i Sverige eller för den delen från sina bransch- och arbetsgivarorganisationer. Tvärtom. Den oro de har gett uttryck för har underblåsts. Ni bekräftar hela tiden att den totala katastrofen står för dörren. Tacka för att de blir oroliga!

Parterna skulle göra klokt i att ta upp förhandlingar så att er skrämsetaktik inte sätter sig för djupt utan att de tidigt klarar ut vad som ska gälla i branscher där det finns naturhinder, geografiska hinder eller för den delen årstidshinder för att bedriva verksamhet. Det vore bra.

Jag tänker inte inlåta mig i en teoretisering av konstruerade fall. Det leder alltid vilse. Men jag kan bara upprepa att jag inte förstår varför inte en normalt funktions arbetsgivare, om en visstidsanställning övergår i en tillsvidareanställning, som inte har arbete för denna person, använder sig av möjligheten att säga upp denna person på grund av arbetsbrist. Man blir av med den anställde, och den anställde får a-kassa. Herregud! Så har man gjort i alla tider. Varför skulle man sluta med det nu?

Anf. 111 PATRIK NORINDER (m) replik:

Herr talman! Det verkar som om det har blivit någon sorts rundgång i resonemangen. Statsrådet säger att han inte förstår varför inte arbetsgivaren säger upp sin anställde när det inte finns arbetsuppgifter. Men varför stiftar man denna lag? Varför låter man inte det som har fungerat hyfsat vara? Varför lägger man fram förslag om en ny lag när ändamålet tydligen är att kunna säga upp någon och sedan gå vidare? Det finns ingen logik i det statsrådet säger.

Finns det inte arbetsuppgifter kan inte en arbetsgivare ha en anställd. Det måste man förstå. Många av de branscher vi har talat om hela dagen är beroende av säsongsanställda och tillfälliga jobb vid arbetsanshopning och så vidare. Nu måste man förstå att tillfälliga jobb är en del av arbetsmarknaden och en del av näringslivet i Sverige. Det gagnar speciellt unga människor och dem som har det svårt att få in en fot på arbetsmarknaden. Det har varit inkörsporren för deras möjligheter att senare få ett stadigt jobb.

Statsrådet försöker lagstifta fram att det ska vara en helårsanställning. Det är absurt att tro att det ska lösa några problem, särskilt när man säger att det inte är några problem eftersom de kan sägas upp. Vad är det då för

vits med lagstiftningen? Det vore tacksamt om statsrådet i sin sista replik kunde ge oss en vettig förklaring till lagstiftningen och lugna alla de oroliga småföretagare som lyssnar och som kommer att läsa debatten. Har statsrådet tänkt sig in i deras situation?

Därmed tackar jag för mig och mina 15 år.

Anf. 112 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Tack ska du ha själv!

Jag är alldeles säker på att jag kan ge en vettig, bra och trovärdig förklaring. Men jag är inte säker på att Patrik Norinder kommer att tycka det.

Varför säger Patrik Norinder ideligen helårsanställning? Det är tillsvidareanställning. Inget annat. Du har fel.

Patrik Norinder ska få ett precist svar på den fråga han ställde. Patrik Norinder undrar varför statsrådet vill ändra när det inte behöver ändras? Jo! Lyssna nu riktigt noga. Det är av det alldeles bestämda skälet – det måste Patrik Norinder ändå hålla med om – att det är skillnad på en tillsvidareanställning och en visstidsanställning.

I tillsvidareanställningen har den anställde tryggheten av att veta att man har jobb så länge det finns jobb. Då får arbetsgivaren ta en risk att om det inte finns jobb måste arbetsgivaren betala uppsägningslön ett antal månader eller veckor beroende på hur gammal man är. Arbetsgivaren tar den risken. Den risken tycker inte arbetsgivaren är så kul att ta. Därför vill arbetsgivaren undvika den och anställer på visstid i stället. Då kan arbetsgivaren redan från början avtala om hur lång anställningen ska vara. Vem får ta risken då? Jo, den anställde. Det är den risken vi vill flytta över till arbetsgivaren.

Därför stärker vi visstidsanställningarna på ett sådant sätt att de i högre grad blir tillsvidareanställningar. Vi flyttar risk. Ni har upptäckt det, men ni vågar inte säga det. Men jag säger det: Vi flyttar risk. Lite mer risk, lite mer planering och lite mer framförhållning för arbetsgivaren. Om den anställde har en tillsvidareanställning får den anställde möjlighet att köpa ett hus. Det är inte så dumt.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

9 § Kommunal demokrati och kompetens

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU26

Kommunal demokrati och kompetens.

Anf. 113 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Herr talman! Kommunal demokrati är ständigt aktuell och ständigt diskuterad. Var går gränserna för den självständiga kommunala demokratin? Jag behöver bara erinra om den debatt om en folkomröstning som pågår här i regionen. Det finns både allmänhet, politiker med dolda och öppna agendor och kritiska statsvetenskapliga professorer som deltar. I

*Tidsbegränsade
anställningar och
förstärkt skydd för
föräldralediga*

*Kommunal demokrati
och kompetens*

morse fick vi på tv höra en regionpolitiker från Västsverige som argumenterade för att regionen ska få möjlighet att driva företag i nöjesbranschen.

I dagens ärende ingår, med något enstaka undantag, motioner och förslag som har debatterats och behandlats av kammaren vid tidigare tillfällen. Det gör att jag tror att den stora debatten kan utebli i det här sammanhanget. Jag vill därför inskränka mig till att yrka bifall till reservation nr 1. Den innebär att vi vill utreda och få en översyn av hur minoritetsskyddet ska kunna stärkas vid återremisser i de kommunala församlingarna.

Anf. 114 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd):

Herr talman! Det är en viktig rubrik på betänkandet, *Kommunal demokrati och kompetens*. Precis som Carl-Erik Skårman sade har många av de förslag som finns på området behandlats i andra betänkanden. Vi har också den så kallade Ansvarskommittén som jobbar med många frågor. Därför är innehållet inte lika spännande som rubriken.

En av de två punkter som är mest spännande från kristdemokratisk synpunkt är frågan om det civila samhället. Vi har ett särskilt yttrande där vi lyfter upp frågan om det civila samhället. Inte minst på lokal nivå är det viktigt, och det har jag sagt i en annan debatt i kammaren, att reda ut hur man kan samarbeta på den kommunala nivån.

Jag begränsar mig till dessa få kommentarer och instämmer i det yrkande som Carl-Erik Skårman framförde, nämligen bifall till reservation 1.

Anf. 115 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Efter den föregående klasskampdebatten känns kanske den här debatten mer avstämd, men den handlar faktiskt om själva förutsättningen för varje kamp, nämligen möjligheten till demokrati. Det sägs att Winston Churchill en gång sade att demokrati är det sämsta styrelseskicket bortsett från alla andra. När jag hör det tänker jag att också stora män kan tänka förvånansvärt små tankar.

Jag vill nog säga att demokrati inte alls är ett dåligt styrelseskick, även om man ibland kan hamna i minoritet. Det är ett väldigt bra styrelseskick, både eftersom det är det enda anständiga sättet att styra en förening, ett företag eller ett land – alla får vara med och bestämma och allas röst får höras – och eftersom det är det mest effektiva sättet att styra en organisation eller ett land på. Det är effektivt så till vida att när allas röst får höras tar man också de bästa besluten.

Vi kan se detta i vårt eget tämligen demokratiska land. Vi kan se bostadsområden där man har glömt att planera in dagis eller lekplatser helt enkelt för att barnfamiljerna inte varit med i planerandet av området. Allas röst fick inte höras, och resultatet blev att allas behov inte blev tillgodosedda.

Vi kan se det när den demokratiska förankringen saknas i ett beslutsfattande. I konstitutionsutskottet har vi fått följa historien om Heby kommuns länstillhörighet. Vi som inte bor i Heby har kanske då och då förvånats över att denna praktiska fråga har vållat så stor debatt i kommunen att den till och med har lett till bildandet av ett parti som ställt majoriteter på ända i kommunen. Men när man tänker på att det hela inte

bara handlar om vilket län man ska tillhöra utan också om känslan att någon annan bestämde över en – att man blev överkörd och att beslutet inte gick demokratiskt rätt till – förstår man varför frågan har haft så stor sprängkraft.

I ett effektivt beslutsfattande låter man alla höras. Det kan leda till att vissa hamnar i minoritet och att någon blir överkörd, men i så fall får man veta varför. Man har fått möta argumenten, och man har förlorat i en demokratisk omröstning. Då har man också en helt annan möjlighet att acceptera att man har förlorat – som en del kommer att få göra efter folkomröstningen om trängselskatt i den här staden senare i år. Det blir en sann demokratisk process.

Fru talman! Efter dessa inledande lovord över demokratin vill jag konstatera att det här betänkandet behandlar ganska få frågor substantiellt. Anledningen är att det finns två stora utredningar som tittar på den kommunala demokratin: Ansvarskommittén och Grundlagsutredningen. Flera av de här frågorna har vi också debatterat här i kammaren förut, och därmed kan vi avstyrka ett rätt stort antal motioner som behandlas i förenklad ordning.

Låt mig orda något om tre av de punkter som vi trots allt behandlar i det här betänkandet.

Om punkt 2, minoritetsåterremiss, har vi haft debatt förut. Om man nu har ett instrument för att en minoritet i en kommun ska kunna återremittera ett förslag måste det instrumentet också innebära att minoriteten får formulera anledningen, motivet, till att förslaget återremitteras. Därför har vi reservation 1, som jag härmed yrkar bifall till. En likadan reservation hade vi också under förra årets behandling, men omständigheter i kammaren gjorde att den inte vann bifall då. Jag hoppas vi har mer tur med oss i morgon.

Punkt 3 handlar om kommuners rätt att besluta sitt eget namn. Det är ett typexempel på en fråga som, om man vill, kan aktualiseras såväl i Ansvarskommittén som i Grundlagsutredningen. Jag blev lite förvånad när utskottets majoritet ville avstyrka frågan substantiellt och inte bara hänvisa den till de utredningar som faktiskt finns och låta dem få titta på detta. Därför har jag gjort en motivreservation, där jag avstyrker motionen men hänvisar till utredningarna och inte till argument mot motionen. För tids vinnande yrkar jag dock inte bifall till den.

Punkt 4 handlar om brukarinflytande för äldre. Den motion, K439, av Jan Björkman med flera socialdemokrater, som är skriven och behandlad i det här sammanhanget är mycket intressant. Den handlar om hur äldre ska kunna få mer brukarinflytande på äldreboenden och inom andra omständigheter och verksamheter som direkt berör dem. Jag tror att de frågorna bäst avgörs på lokalplanet. Min slutsats, som jag vill framföra i det här korta inlägget, är nämligen att det är just där som man kan värna demokratin.

Jag tror på en demokrati där makten kommer underifrån och där varje beslut fattas på en så låg nivå som möjligt. Då ska också den här typen av frågor avgöras på kommunalplanet eller kanske ännu lägre, på det berörda äldreboendet.

Anf. 116 PÅR AXEL SAHLBERG (s):

Fru talman! Jag tror också på demokratin. Det har väglett mig under tolv år i arbetet här i riksdagen. Jag tycker dock inte att Churchills kommentar är så dum. Visst har alla styrelsesystem sina brister.

Detta är min 74:e eller möjligen 75:e debatt under dessa tolv år. Det är därför med visst vemod jag äntrar talarstolen inför den fullsatta plenisalen denna torsdagseftermiddag. Det har varit spännande år. Jag har suttit i konstitutionsutskottet hela denna långa tid, och den här typen av frågor är det som en gång drev mig dit. På sätt och vis, kan man säga, är det också det som nu driver mig härifrån. Inför nästa mandatperiod står jag inte på någon valbar plats, inte på någon lista över huvud taget.

Jag tyckte därför att det här var ett ganska bra tillfälle att summera dessa tolv år, men inte genom någon överblick. Jag vill fokusera på två frågor. Om jag får bra svar i dag från dem som begär replik på mitt anförande kan jag möjligen bereda plats i mina memoarer för dem.

Den ena frågan gäller minoriteterna. Det har vi diskuterat mycket. Jag har stor respekt för hur minoriteter hanteras, men jag har hela tiden förvånats av det sätt att se på minoriteter som finns här i salen. Det har fått mig att säga att vissa ledamöter gärna ser en baksätesdemokrati, det vill säga att man styr från baksätet. Vi har ägnat ganska mycket tid åt att diskutera detta.

Resonemanget om minoritetsskyddet och återremittering går på ungefär samma sätt. Jag säger inte att vare sig det ena eller andra är självklart, men det är att förenkla för mycket när man så tvärsäkert i reservationen hävdar att det är reservanterna, minoriteten, som har problemformuleringsrättigheten. I fullmäktige bildar man en majoritet, och de normala demokratiska spelreglerna är att majoritetens utslag gäller. Det innebär dock inte att man inte ska visa respekt för den minoritet som finns. Men om man säger att det självklart är minoriteten som äger hela problemformuleringsrätten, som man gör i denna önskan om en utredning, tycker jag att man förenklar detta med demokratin för mycket.

Man kan möjligen dra två slutsatser här:

Den ena slutsatsen är att man tror att de politiska förhållandena är så permanenta att det handlar om att skydda den minoritet som aldrig blir något annat än en minoritet.

Den andra slutsatsen är att man faktiskt inte tror på demokratin. Själva spelets grundregel är att majoriteten till slut faller avgörandet. Det är själva poängen. Om systemet fungerar och det civila samhället – de politiska partierna, delaktigheten och lyhördheten – fungerar, så är det ett uttryck för det som är demokratin, nämligen folkviljan.

Detta är det ena principiellt stora frågekomplex som behandlas i betänkandet. Det andra handlar om något som ligger nära, men som i vår svenska debatt och i andra demokratiska strukturer handlar om förhållandet mellan olika nivåer. I svensk debatt har det främst kommit att handla om vad man lägger i begreppet ”kommunalt självstyre”. Det är inte alldeles lätt att fastställa.

Å ena sidan är det viktigt att de demokratiska nivåerna har fullt ansvar på sina områden. Därför har vi en så stark koppling mellan beskattningsrätt och valda församlingar. Det hyllar jag som en viktig och god princip.

Å andra sidan har vi behovet av att bygga välfärdsstaten så att den på ett hyggligt sätt svarar mot behov i hela landet, på olika ställen. Det här är en konfliktpunkt, och vissa konflikter är nyttiga konflikter. Vi ska ha den typen av diskussion. Riksdagen, den här kammaren, fattar sina beslut, och det får konsekvenser i kommunernas leverans av välfärden.

Jag tycker att det är en viktig fråga, men ibland är det en fullständigt oviktig fråga. Vi har hört att Carl-Erik Skårman i dag har sagt att det är en viktig fråga när det gäller trängselskatten och avgiften. Men häromdagen fattade den här kammaren beslut om friskolor och friskoleetablering, och då var diskussionen om det kommunala självstyret fullständigt borta.

Man använder alltså de här metoderna och resonemangen precis som man själv vill, och så fungerar det för oss som människor. Men jag skulle därför vilja utmana den som eventuellt begär någon replik att faktiskt klarlägga det här. Vad finns det för samband med hyllandet av det kommunala självstyret när man så vårdslöst i vissa typer av frågor vill frånta kommunerna all rätt att besluta?

Nu kan någon vän av ordning möjligen säga att det här hör väl inte riktigt till det här betänkandet, och det är alldeles korrekt.

Jag yrkar avslag på alla reservationer. I flera fall kommer väl majoriteten att vinna, till och med i de flesta. Det kan hända att det innebär att jag hamnar på den förlorande sidan någon gång, men sådan är demokratin.

Med detta, fru talman, vill jag tacka för de här tolv åren och önska kamraterna och fru talman lycka till i valrörelsen och arbetet framöver.

Anf. 117 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik. Jag trodde inte att det skulle bli några repliker. Men Pär Axel Sahlberg gick upp och lyfte fram principerna, som ju finns, särskilt om man tittar på rubriken, som jag gjorde i mitt anförande. Då kunde jag inte motstå frestelsen att föra ett litet resonemang. Det är kanske inte ett traditionellt replikskifte men ett litet resonemang.

Det handlar om när man pratar om demokrati och de demokratiska besluten och man upphöjer ett demokratiskt beslut och inte erkänner att ett aldrig så demokratiskt fattat beslut ändå kan göra våld på andra minst lika viktiga principer. Det handlar om när vi inte ser att ett demokratiskt beslut kan trampa på en minoritet. Då kanske jag inte först och främst tänker på en minoritet i ett kommunfullmäktige, utan det kan finnas minoriteter i ett samhälle vars rättigheter inte respekteras av majoriteten. Detta ser vi tyvärr alltför många exempel på runtom i världen. Det var därför som jag ville begära den här repliken och lyfta fram det principiella resonemanget omkring demokratins begränsningar i det här fallet.

Då kommer vi faktiskt in på den kommunala självstyrelsen och demokratin på kommunal nivå, för det är ingen skillnad där. Ett demokratiskt fattat beslut i en kommun kan också göra våld på principer som är lika skyddsvärda. Jag tror att det är där som vi kommer in, och det finns faktiskt ett förslag i det här betänkandet som avstyrks i förenklad ordning som handlar om möjligheterna till det som vi kallar kommunalt vårdnadsbidrag. Det handlar alltså om de enskilda familjernas möjligheter att välja den barnomsorgsform som de vill ha. Där kommer vi också in på

friskolefrågan, som Pär Axel Sahlberg tog upp. Jag får vidareutveckla det i nästa replik.

Anf. 118 PÄR AXEL SAHLBERG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är precis de här frågorna som det handlar om. Möjligen skulle vi – och det får väl ni chans till i fortsättningen – gå lite djupare in i den här frågan. När det gäller det problem som Helena pekar på delar jag analysen, men lösningen är knappast att det är minoriteten som ska bestämma.

Det är det här som är själva maktutövningens problem, att den faktiskt skapar förlorare. Jag menar därför att en majoritet alltid har ett stort ansvar för helheten. Men man kan inte lamslå systemet genom att hävda att det är någon annan som ska fatta beslut eller att det finns ett godare sätt att fatta beslut. Till slut måste man luta sig tillbaka mot spelreglerna och säga att det här var majoritetsbeslutet, och då måste man hantera minoriteterna på ett rimligt sätt.

Jag tycker därför att principen och frågorna är väldigt viktiga, men lösningen, som Helena Höij står bakom i den här reservationen, är inte ens en gång svar på frågan.

Anf. 119 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik:

Fru talman! Pär Axel Sahlberg utmålar den här reservationen, som finns i det här betänkandet, som att den liksom skulle stjälpas hela det här resonemanget. Det är frågan om en genomlysning och en utredning, och det inte minst därför att det finns de som upplever att det här inte har fungerat ute i kommunerna. Vi behöver inte göra den reservationen större än den är, än vad den handlar om.

Annars kan jag också säga att jag delar de här resonemangen och tycker att problemställningarna är oerhört intressanta, men de finns inte i det här betänkandet. Jag håller med Pär Axel Sahlberg om att vi kanske måste ta tag i dem och diskutera dem principiellt och ur praktisk synvinkel mycket mer djupgående än vad som görs i det här betänkandet. Men vi har två stora utredningar, inte minst Ansvarskommittén, som faktiskt ska belysa väldigt mycket av de här frågorna. Jag ser fram emot det underlaget. Om jag sitter i riksdagen och kan ta del av det underlaget och få debattera de frågorna här står skrivet i stjärnorna. Jag står visserligen på en lista, men om jag väljs eller inte avgör väljarna den 17 september.

Jag har suttit i KU en ganska kort tid. Jag vill ändå tacka för samarbetet under den korta tiden och önskar Pär Axel Sahlberg lycka till i det som han företar sig i andra forum. Jag tror nämligen inte att han kommer att lämna den politiska debatten. Vi kanske möts omkring de här frågorna. Jag delar uppfattningen att detta är väldigt viktigt.

När det gäller det här med minoriteterna vill jag också ha sagt: Kan vi göra så att politiken backar på några områden tror jag att vi löser en del frågor. På barnomsorgsområdet skulle jag vilja att politiken backade och lämnade tillbaka en del av beslutanderätten till de enskilda individerna, de enskilda familjerna. Då kan vi ha majoritetsbeslut som inte känns så besvärande för en minoritet därför att man har lämnat det öppet på ett annat sätt.

Anf. 120 PÄR AXEL SAHLBERG (s) replik:

Fru talman! Jag hade faktiskt inte tänkt ta den här sista repliken, men jag kan inte riktigt tåla tanken på, och formuleringen, att politiken ska backa. Men det är möjligt att vi lägger olika betydelse i det.

Jag menar också att vi måste visa stor respekt för den mångfald som finns. Men jag var lika starkt kritisk när Per Unckel, precis när jag steg in i den här kammaren för tolv år sedan, hade avgått med sin regering, Carl Bildt-regeringen. Han hade då fört löntagarpengarna, som Per Unckel uttryckte det, bortom demokratins kontroll. För mig är båda de här uttrycken någonting som är ganska hotfullt när det gäller den samhällsbild som jag tror på, men det innebär inte att jag tror på att samhället ska sköta allt. Med ett längre resonemang, och med mig utanför riksdagen, tror jag att vi kan mötas i det här.

Anf. 121 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Det är möjligt att jag inte har så djupa tankar, men jag kunde inte motstå den inbjudan till replikskiften och diskussion som Pär Axel Sahlberg gav i sitt inledningsanförande.

Det är klart att demokratin har vissa problem som den har svårt att klara av. Ett exempel från stora världen är ju det nordirländska problemet. Det har varit väldigt svårt att hitta en lösning med traditionella demokratiska majoritetsbeslut.

Pippi Långstrump säger på ett ställe att den som är mycket stark måste vara mycket snäll, och däri finns lite grann grund för ett demokratiskt tänkande, tycker jag nog. Det är väldigt viktigt att tänka på innebörden i det här.

I det ärende som vi nu diskuterar är det alltså minoriteten som är den svaga, som kan bli överkörd. Det är därför som det är viktigt att man stärker minoritetens möjlighet att åtminstone föra fram sina argument. Men man kan inte låta minoriteten bestämma. Det är jag helt överens med Pär Axel Sahlberg om, men det gäller att se till att det finns ett rimligt utrymme och ett stöd för minoriteten. Detta gäller kommunernas ställning gentemot staten. Det gäller medborgarnas ställning gentemot en stark kommun. Likriktningen får inte bli sådan att man kör över minoriteter eller enskilda personer, så att de inte får det livsutrymme som ändå är rimligt. Varje människa ska få möjlighet att förverkliga sig själv. Varje sammanslutning ska få möjlighet att förverkliga sina ideal.

Att det sedan ibland leder till konflikter som man måste lösa genom demokratiska metoder är ändå riktigt.

Anf. 122 PÄR AXEL SAHLBERG (s) replik:

Fru talman! Det är möjligt att jag mer håller med Astrid Lindgren än Carl-Erik Skårman. Men just i den här frågan kanske vi kan mötas ändå. Jag tror också att den som är stark måste vara mycket snäll. Det är synd att Carl-Erik Skårman gör halt där. Det resonemanget gäller också för vårt samhälle. Det är lite grann samhällsbilden som vi skulle behöver diskutera mer.

Den som har det mycket bra måste också vara redo att avstå i ett gemensamt samhälle. Vilken form gör vi det i? Lite historiskt och förenklat kan man säga att det förr gjordes genom att vissa människor, dock inte

alla, var generösa och bidrog till andra. Vi har valt en form där vi gör det under samhällets organisering och där vi fattar de gemensamma besluten.

Den som är mycket stark måste vara mycket snäll. Den som är mycket rik måste vara redo att avstå. Det är därför vi byggt ett samhälle som bygger i hög grad på politiken och på demokratin. Man kan alltid diskutera hur lång räckvidden ska vara i olika typer av frågor. Den valrörelse som vi nu står inför kommer att på olika vis illustrera just detta. Då är det fråga om: Vad är det för räckvidd som vi tror att välfärdssamhället behöver ha, och hur kan vi möta människor?

Sedan går jag över till frågan om minoriteten i kommunerna. Vi ska väl inte bortse från att den erfarenhet som både Carl-Erik Skårman och jag har innebär att det finns ett renodlat, vackert politiskt spel. Men det kan också finnas ett maktspel respektive ett obstruktionsspel i demokratin som vi inte ska spela i händerna. Det är balanspunkterna vi måste hitta i politiken.

Anf. 123 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Det sista som Pär Axel Sahlberg säger kan jag väl hålla med om. Det är också därför vi i den aktuella reservationen vill ha en utredning om hur minoriteten ska kunna skyddas. Det måste finnas en balans här någonstans. Det är alldeles riktigt.

Sedan är nog inte jag beredd att ha samma marxistiska grundsyn i analysen. Jag menar exempelvis att de olika stopplagar som riksdagen har beslutat att klämma på kommunerna, både landstingskommuner och primärkommuner, inte har med marxism att göra och inte med penningfördelning.

Det är mer att man av ideologiska skäl har kört över både primärkommunerna och landstingskommunerna. Det är den svages tillkortakommande mot makten som jag inte finner riktigt förenligt med en respekt för minoriteten.

Anf. 124 PÄR AXEL SAHLBERG (s) replik:

Fru talman! Det var möjligen ett något olyckligt exempel. Man kan väl inte säga att de experiment som gjordes i Stockholms läns landsting när det gällde sjukvården var ett uttryck för den svages rätt. Det som vi från Socialdemokraternas sida och även jag som utredningsman kunde kritisera Stockholms läns landsting för var att man så lite hade reflekterat över följderna av den privatisering som man gjorde av S:t Görans Sjukhus.

Man ryckte ut en del i en ganska omfattande vårdkedja utan att ens diskutera de politiska problemen men inte heller de vårdideologiska problemen. Att staten då valde att slå till med en stopplag som sedan kom att permanentas i en lite annan form var inte uttryck för att man var den store starke.

Detta var sättet att mota den lite aningslösa politik som Carl-Erik Skårmans partikamrater drev. Men det gjordes också för att värna den lille i det svenska samhället. Det var den frågan som var så viktig. Den tycker jag att vi ska diskutera skarpt och intensivt.

Carl-Erik Skårman är ett gott exempel på en som kan föra en sådan diskussion med sansad ton. Är det något jag för demokratins skull är

orolig för är det att tonarten i den här kammaren och i politiken totalt sett håller på att skärpas i vårt land.

Jag tror inte att det är bra. Vi måste respektera varandra med våra olika idéer. Det kan vi göra med ganska hårda argument och debatt. Men vi ska fortsätta att lita på varandras goda vilja att bygga det här samhället.

Jag hoppas att våra efterkommande här, efter Carl-Erik och mig, kan föra en mer sansad politisk debatt. Det tror jag att demokratin mår väl av.

Anf. 125 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! Jag vill tacka för den tid jag har haft möjlighet att något lära känna Pär Axel Sahlberg i arbetet i konstitutionsutskottet. Det gör jag inte bara för att takt och ton säger att man ska göra så, utan därför att det har varit väldigt intressant både i diskussionerna i utskottet och här i kammaren att möta och diskutera olika saker med Pär Axel Sahlberg. Det gäller inte minst de demokratiska problemen. Jag tror att Pär Axels inlägg, kanske inte minst den sista repliken till Carl-Erik Skårman, bevisar att också stora män kan tänka stora tankar, och väldigt viktiga tankar för den delen.

Jag begärde replik därför att Pär Axel utmanade oss. Han bad oss förklara hur det kom sig att man i vissa fall kan vilja slå vakt om det kommunala självstyret så hårt men i andra fall kan mena att riksdagen ska stifta lagar som gör att enskilda personer till exempel har rätten att etablera en förskola utan att kommunen kan stoppa det. Men nu behöver jag faktiskt inte svara på det, för i sitt sista inlägg svarade Pär Axel Sahlberg just på den frågan.

Han sade nämligen att det ibland kan behövas lagar som till exempel stopplagen, som gör att den lilla i en kommun skyddas av lagsystemet som vi befäster här i riksdagen mot aningslösa beslut i en kommun. Jag tycker att det ser ut på precis samma sätt i frågan om en fri etableringsrätt för förskolor.

Har man en demokratisk syn som handlar om att beslut ska fattas på den mest lokala nivån som det över huvud taget är möjligt måste den mest lokala nivån, individen, ha möjligheten och rätten att gå till ett sjukhus där individen får en bra vård alldeles oavsett vilken majoritet som råkar sitta i kommunen för tillfället.

Det gäller också rätten att starta en förskola eller en skola alldeles oavsett vilken majoritet som råkar sitta i kommunen för tillfället.

Anf. 126 PÄR AXEL SAHLBERG (s) replik:

Fru talman! Jag får säga till Gustav Fridolin: Det blir inte du som hamnar i mina memoarer, för det blir jag själv, och det var i och för sig meningen med memoarskrivandet. Om detta skulle vara det bästa argument som kunde levereras i sammanhanget är jag tacksam att ha bidragit.

Men man kan ändå ställa frågan: Hur låter argumenteringen i sammanhanget? Vad är det för hyllningstal vi hör i den här kammaren från Gustav Fridolin, men kanske ännu mer från de borgerliga partierna, för det kommunala självstyret, när det passar?

Den här typen diskussion behöver vi föra. Det är precis det som är konflikten. En del partier tycks alldeles bortse från den konflikten faktiskt finns. Det kommunala självstyret ska ibland vara stort och oin-

skränkt. Det bygger hela vårt system på med valbara församlingar, skatteuttag och annat.

Men vi behöver ibland ha nationella system som vi hanterar härifrån riksdagen. Det finns inte någon färdig vattendelare när vi väljer det ena eller det andra. Men vi måste kunna föra en ärlig diskussion om det.

Jag kan ärligt säga att jag inte tycker att det är speciellt enkelt. Men jag tycker att det är viktigt.

Anf. 127 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! Nej, det är inte enkelt. Min bild av demokratin är att den är så mycket mer än de valda församlingarna. Här vet jag att jag och Pär Axel håller med varandra.

Det gäller allt det arbete som görs ute i fackförbund, i föreningar, i partiorganisationer, i idrottsklubbar, av människor i nätverk eller utan någon sammanslutning över huvud taget. En politisk tanke, en politiker, är var och en som tycker eller tänker någonting om någonting som inte bara berör en själv utan också andra människor.

Har man den grundsynen, och också grundsynen att makt ska vara på så låg nivå som möjligt, är det inte bara det kommunala självstyret man värnar utan också det individuella självstyret. När man ska flytta makt från den lägsta politiska nivån, individen och de fria sammanslutningarna runtom den, till exempel till ett kommunfullmäktige ska det finnas goda skäl för det.

Jag tycker inte att det finns goda skäl att en kommun till exempel ska kunna stoppa en individ från att starta en förskola eller till exempel ska kunna stoppa en individ från att ha möjligheten att gå till ett sjukhus om den behöver det. För att skapa den rätten krävs det någon form av lagstiftning. Det lagstiftande organet i Sverige är den här riksdagen.

Fru talman! Det kan tyckas lite bakvänt att vi ska stifta lagar som ger den enskilde rätt gentemot sina kommuner. Men det är den form vi har valt i enhetsstaten Sverige. Jag är beredd att ifrågasätta det. Jag vet att min partikamrat i Grundlagsutredningen också är det. Jag talar om till exempel lokala kommunala regeringsformer. I en sådan modell, i ett sådant Sverige, skulle det kanske se lite annorlunda ut. Men där är vi inte än.

Anf. 128 PÄR AXEL SAHLBERG (s) replik:

Fru talman! Dit tror jag inte att vi kommer. Jag tror inte att det räcker, Gustav, med att tala om att det ska vara den lägsta nivån. Då har vi möjligen skapat en hög nivå på delaktigheten, men vi har samtidigt fått en låg effekt på genomförandet och effektiviteten. Därför måste detta balanseras, och det är det du illustrerar med det sättet att resonera på.

Fru talman! Jag tror att frågan kommer att diskuteras mer i den här kammaren, och önskar er lycka till med det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU32
Ändringar i patentlagen (prop. 2005/06:189).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 12 §.)

11 § Ny skuldsaneringslag

Ny skuldsaneringslag

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU35
Ny skuldsaneringslag (prop. 2005/06:124).

Anf. 129 PIA NILSSON (s):

Fru talman! Åhörare! Den debatt om betänkandet LU35 som vi nu kommer att få lyssna till handlar om skuldsanering. Regeringen föreslår i den proposition som ligger till grund för betänkandet en ny skuldsaneringslag. Den lag som finns i dag är onödigt krånglig. Därför föreslås åtgärder för att göra processen enklare och mer effektiv.

Förslaget innebär bland annat att skuldsaneringsförfarandet koncentreras till kronofogdemyndigheten. I lagförslaget finns också klagande bestämmelser om kommunernas och Konsumentverkets ansvar i budget- och skuldfrågor.

Den nya lagen och följdändringar i annan lagstiftning föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Det finns dock lite olika uppfattningar om denna lag. Inte mindre än fem reservationer och ett särskilt yttrande har fogats till betänkandet.

Fru talman! Det är därmed dags att lämna plats för debattörerna och deras åsikter om en ny skuldsaneringslag.

Anf. 130 BERTIL KJELLBERG (m):

Fru talman! Sverige ska få en ny skuldsaneringslag. Mycket av det som sägs i regeringens proposition har vi förståelse för och kan stå bakom.

Möjligheten till skuldsanering är tveeggad. Om möjligheterna till skuldsanering är alltför långtgående kan det få till följd att fler personer överskuldätter sig och att kostnaderna för övriga konsumenter stiger. Vi får aldrig glömma att det är vi övriga konsumenter som betalar kreditförluster för företagen genom högre priser eller högre räntor. Å andra sidan är det viktigt att de personer som har hamnat i en hopplös skuldsituation får möjlighet att reda ut sina problem på ett för alla parter rimligt sätt.

Vi moderater står bakom den nya skuldsaneringslagen, men anser att den bör justeras på två viktiga punkter. Vi vill att kravet på egenförsöket ska vara kvar och att tvistiga skuldsaneringar ska prövas av tingsrätten och inte av kronofogdemyndigheten.

Varför vill vi då behålla egenförsöket? Vi tror att det fyller ett antal viktiga funktioner. Dels förhindrar det att det blir alltför lätt att få skuldsanering, vilket i förlängningen kan medföra att fler överskuldätter sig, dels kan egenförsöket vara del i en process som förhindrar att man överskuldätter sig igen.

Genom att själv tvingas ta tag i sina skuldproblem och tillsammans med en skuldrådgivare gå igenom sina skulder så tror vi att man på ett effektivare sätt än i dag ökar förståelsen för de mekanismer som ligger bakom en överskuldättning. Man tar ansvar för sina handlingar, helt enkelt.

Genom krav på egenförsök får budget- och skuldrådgivare en konkret uppgift, och har samtidigt en möjlighet att vid flera tillfällen träffa den skuldsatte för att lämna råd till den enskilde.

Om man tar bort egenförsöket finns också risk för att kommunledningarna runtom i landet ser en möjlighet att minska anslagen till denna typ av verksamhet. Kontaktytan mot skuldsatta minskar.

Jag är också övertygad om att budget- och skuldrådgivarna har ett betydligt bredare uppdrag än vad handläggare på kronofogdemyndigheten kommer att få. De kommer att vara helt fokuserade på att få till stånd en skuldsanering.

Det är också vår bedömning att regeringen har underskattat behovet av ekonomiska tillskott till kronofogdemyndigheten. Trots allt fick kronofogdemyndigheten tidigare att strukturerat material som man kunde använda sig av. Vi tror att risken ökar för att kronofogdemyndigheten måste lägga ned betydande tid på att strukturera materialet. Vi tror att det kräver betydande nya resurser till kronofogden.

Dessutom kan det inte ligga i kronofogdemyndighetens uppdrag att lämna så omfattande stöd och rådgivning som en budget- och skuldrådgivare kan göra. I diskussionen med borgenärerna måste också kronofogden hålla en betydligt neutralare profil än vad budget- och skuldrådgivarna kan göra eftersom det är kronofogden som ska besluta även i tvistiga ärenden.

Fru talman! Varför vill vi att tvistiga skuldsaneringar ska prövas av tingsrätten och inte av kronofogden? Svaret på denna fråga ligger i själva frågan. Det är fråga om en tvist mellan den skuldsatte, gäldenären och borgenären.

Med stöd av lagstiftningen vill den skuldsatta att borgenären ska bli av med en klar och förfallen fordran. Detta är ett ingrepp i äganderätten som inte är helt obetydligt.

När det gäller andra fordringar har vi olika statliga system som garanterar att vi får ut våra fordringar, till exempel lönegarantisystemet. Men när det gäller näringsidkare tycker man tydligen att det är rimligt att man med ett beslut hos kronofogden ska få sin fordran nedsatt eller helt avskriven mot sin vilja. Jag kan som borgenär ha hur sakliga skäl som helst att motsätta mig en skuldsanering. För att få min rätt prövad i domstol måste jag då överklaga kronofogdens beslut. Jag kan inte undgå misstanken att regeringen anser att när en näringsidkare motsätter sig en skuldsanering så har han eller hon i allmänhet inte några sakliga skäl för sin uppfattning. Det är en åsikt som inte jag delar.

Man kan också dra en parallell till betalningsförelägganden som hän- skjuts till domstol när de är tvistiga. Det kan inte vara den som har rätten på sin sida som ska tvingas att agera, utan det är den som vill ha en för- mån som ska vara aktiv. Tvistiga skuldsaneringar ska avgöras av domstol eftersom vi anser att domstolarna är de främsta i samhället att slita tvister på ett rättssäkert sätt. Tvistlösning ska ligga i domstol.

Slutligen, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1 under punkt 1.

Anf. 131 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Ledamöter och åhörare! Vi fick vår första skuldsanerings- slag 1994. Det är naturligtvis en alldeles lagom tidpunkt nu, drygt tio år efteråt, att se över hur den har fungerat.

Kronofogdemyndigheterna räknar med att vi har ungefär 150 000 personer som regelbundet kommer till kronofogden eller som egentligen finns där hela tiden. De går under det bekanta begreppet evighetsgäldenä- rer. Det handlar alltså om 150 000 personer i det här landet! Då börjar man fråga sig om den skuldsaneringslag som vi har haft nu har fungerat. Man vill titta på i hur många fall som den har använts. Det är mellan 3 000 och 4 000 personer per år som söker skuldsanering. Men det är ca 1 500 som beviljas skuldsanering. Av dem är det en hel del som har så dålig ekonomi att de över huvud taget inte betalar någonting genom skuldsaneringen. Fordringsägarna får alltså inte något betalt alls.

Man kan börja med att fråga sig varför så många personer hamnar i den här överskuld sättningen. Har vi rätt typ av kreditgivning? Är det för enkelt att få kredit? Är det ett samhällsproblem över huvud taget? Vi i Folkpartiet liberalerna tycker att det här är ett problem som man måste åtgärda, och man måste åtgärda det på olika sätt. Ett sätt är skuldsane- ringen. Vi välkomnar att det nu sker förändringar så att den nya skuldsa- neringslagen blir enklare att hantera.

Vi har noggrant tittat på frågan om egenförsöket, för vi är väl med- vetna om att budget- och skuldrådgivarna i kommunerna fyller en myck- et stor funktion. Vi är väl medvetna om att de också träffar en hel del uppgörelser som inte finns i den här statistiken.

Det är vår förhoppning att kommunerna inte gör på det viset som Ber- til Kjellberg nämnde för en stund sedan och försöker dra ned på den verksamheten utan tvärtom satsar på den såsom regeringen faktiskt vill och är tydlig med i propositionen.

Den andra frågan om själva skuldsaneringsförfarandet gäller frågan om vem som ska få besluta detta. Ska kronofogdemyndigheten kunna göra det, eller ska tingsrätterna ha kvar det som i dag? Vi har stannat för samma uppfattning som regeringen, nämligen att det går att låta krono- fogdemyndigheterna fatta beslutet i första instans. Men det ska naturligt- vis finnas fulla möjligheter att överklaga till tingsrätterna.

Det här kommer att kunna bli ännu bättre om riksdagen inte till fullo följer den proposition som ligger på bordet just nu om kronofogdemyn- digheterna, utan i stället följer den reservation som allianspartierna har lämnat in och gör kronofogdemyndigheten till en rent verkställande myndighet som är helt skild från borgenärsfunktionerna hos staten. Vi hoppas att det ska bli på det viset. Då blir det definitivt inget problem att fatta beslut i skuldsaneringsärendena.

Att nu 1 500 av kanske 150 000 personer får skuldsanering löser inte problemet med den stora grupp överskuldsatta personer som vi har i det här samhället. Sedan några år tillbaka har vi väckt motioner om att man ska införa en absolut preskription av fordringar.

I dag har vi preskriptionstider för konsumentfordringar på tre år och för vanliga civilrättsliga fordringar på tio år, men det är mycket enkelt att avbryta dem och få en ny preskriptionstid att löpa. Det är helt enkelt bara att skicka ett kravbrev, och det gör man ju mycket enkelt i dag. Man kan bevaka alla sina fordringar med datateknikens hjälp. Det här sköter inkassobyråerna. Det innebär att i realiteten har vi ingen preskription av fordringar i dag.

Vi har däremot preskription av fordringar när det gäller statens fordringar på skatt. Det femte året efter taxeringsåret bortfaller statens fordringar på skatt. Vi har en specialreglering beträffande underhållsstöd på tre år. Vi har regler i arbetsrätten med korta preskriptionstider, och även i hyresrätten. Men vi har det inte inom civilrätten. Vi menar att man måste titta över detta. Vi kan inte lägga fram något färdigt lagförslag. Det här är en komplicerad materia om preskription, men vi menar att man helt enkelt måste införa en preskription för att på det viset få bukt med den överskuldsättning som vi har i samhället.

Vi har också tagit upp ett par andra praktiska frågor som är högst väsentliga, bland annat handläggningen av statens fordringar. Det är ett bekymmer i dag att man inte vet vilken statlig myndighet som företräder staten i olika sammanhang när man ska förhandla om till exempel ett ackord. De reglerna behöver ses över.

Vi behöver också se över reglerna om dröjsmålsränta. Ett stort antal av dessa 150 000 personer som finns kronofogdemyndighetens register har löneutmätningar. Där drar man kanske 500 kr från lönen varje månad och skickar till kronofogden, och det täcker inte ens den löpande räntan beroende på att det många gånger finns räntesatser på över 30 %. Vi har begärt att man också ska se över den frågan.

Fru talman! Vi tycker att överskuldsättningen är ett socialt problem. Vi tycker att det är fler än 1 500 personer som ska få komma i åtnjutande av en social skyddslagstiftning och kunna bli fria från sina skulder efter att ha gjort så bra som man kan genom att göra delbetalningar. För att det ska lyckas behöver vi dels den nya skuldsaneringslagen, dels åtgärder som bland annat absolut preskription som jag nyss nämnde.

Jag yrkar bifall till vår reservation nr 2 i det här betänkandet.

Anf. 132 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna välkomnar tanken att vi ska få ett mer effektivt och enklare förfarande när det gäller skuldsanering. Men vi motsätter oss ett par saker i den här propositionen. Det gäller att man ska ta bort det så kallade egenförsöket och att man ska flytta själva besluten från tingsrätterna till kronofogdemyndigheten, alltså en ändrad instansordning.

Skuldsaneringen sker ju egentligen i tre steg. Det första steget är att var och en själv ska göra ett försök. Men gäldenären är ju inte ensam, som vissa har påtalat tidigare i olika debatter, när man ska göra det här försöket, utan man har tillgång till hjälp. Kommunens budget- och skuldsaneringsrådgivare spelar en viktig roll i den planeringen. Vi krist-

demokrater tycker att det är fel att ta bort den delen. Det beror helt enkelt på att det är nyttigt och viktigt för varje människa att sätta sig ned och fundera på sin egen situation och hur man ska förhålla sig till dem som har lånat ut pengar till en. Det handlar om att kravet har en förebyggande funktion, precis som budget- och skuldrådgivarnas egen förening har påpekat. Man tänker igenom situationen och förebygger att något annat skulle kunna hända nästa gång.

När det gäller själva förfarandet föreslår regeringen att föreläggandet om tvingande skuldsanering ska flyttas från tingsrätterna till kronofogdemyndigheten. Det skulle innebära att kronofogdemyndigheten skulle besluta om både den frivilliga och den tvingande saneringen. Vi menar att den tvingande saneringen är ett långtgående ingrepp i det partsförhållande som gäller mellan gäldenär och borgenär. Just det motiverar att den tvingande skuldsaneringen också fortsättningsvis ska åvila domstolarna, särskilt som det är de som av tradition också handlägger andra civilrättsliga ärenden.

Detta finns ju också i den anda som Europakonventionen har lyft fram. Enligt artikel 6:1 i den konventionen ska varje enskild vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inför domstol i syfte att vara tillförsäkrad en opartisk prövning. Frågan om att en förvaltningsmyndighet som första instans prövar en tvist gällande en medborgares civila rättigheter har behandlats i Europadomstolen, som funnit att Sverige kränker just artikel 6 i konventionen. För att garantera den enskilde ett så rättssäkert förfarande som möjligt, och det redan från början, anser vi alltså att tvingande skuldsaneringsärenden även fortsättningsvis ska handläggas av domstolarna.

Jag yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet.

Anf. 133 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Man skulle nästan kunna börja såsom vi brukar börja våra barndebatter, att det här är en barnfråga. Hur ser det ut för barnen i de familjer där föräldrarna är skuldsatta? Hur ser det ut för barnen i de familjer där föräldrarna tillhör gruppen evighetsgäldenärer? Den här propositionen är otroligt viktig. De här förenklingarna i skuldsaneringsförfarande kommer inte en dag för tidigt.

Fru talman! Jag vill instämna i nästan det mesta av det som Jan Ertsborn sade i sitt anförande. Det var otroligt bra. Det känns också väldigt skönt att Folkpartiet i den här debatten står upp för sina socialliberala tankar och visioner till skillnad från sina allianskamrater.

Här var det saken som gick före.

Jag kan inte förstå, fru talman, vad det är som gör att både Kristdemokraterna, Centern, och Moderaterna framför allt, väljer att misstolka det här förslaget från grunden. Vitsen med hela den här propositionen är ju att förenkla och snabba på förfaringssättet med skuldsaneringen. Vi har sett att den lag som riksdagen antog för ett par år sedan inte har gett tillräckligt positiva effekter. Tillräckliga många i Sverige har inte fått ta del av skuldsaneringen. Alltså är det mycket märkligt, fru talman, när Moderaterna och även Kristdemokraterna går upp i talarstolen och hävdar att egenförsöket måste vara kvar. Moderaterna talar till och med om att det skulle bli alltför många som fick skuldsanering. Är det verkligen

en risk att det skulle bli för lätt att få skuldsanering genom de här förändringarna att ta bort egenförsöket?

Det är inte så, Bertil och Yvonne, att kommunerna på något sätt får frirum att dra ned på sin verksamhet med budget- och skuldrådgivare. Tvärtom talar vi ju i propositionen, som är ett samarbete mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, om hur viktigt det förebyggande arbetet är. Människor har satt sig i skuld på grund av olika omständigheter, oftast beroende på att de inte har tillräckligt höga inkomster – många av dem lever som sjukpensionärer eller förtidspensionärer – för att ha råd att gå ut och handla som ni och jag har. De blir oftast hänvisade till att handla på postorder. Vi vet i dag att det finns postorderfirmor som, precis som Bertil sade, har från 30–35 upp till 40–45 % ränta. Vad innebär det för en person som inte har möjlighet att till slut betala 4 000–5 000 kr för det paret byxor man köpte för 198 kr sex år tidigare?

Fru talman! Den här propositionen är jätte viktig. Frågan om att ta bort egenförsöket är otroligt viktig. Det är det centrala i den här propositionen, att ta bort egenförsöket för att snabba upp hanteringen så att man inte ska fastna i rävsaxen som många gör. Vi får inte glömma bort att det inte är världens mest effektiva och pigga människor som bara kastar sig ned på socialkontoret och ber om att få skuldsanering. Nej, fru talman, tvärtom handlar det ofta om människor som på olika sätt har blivit nedslagna och till och med slutat att öppna fönsterkuverten. Det handlar om människor som har brutits ned rejält, människor vars självförtroende inte längre kan kallas för människovärdigt. Det är de människorna som behöver det här stödet. Det finns en organisation i Sverige. Det är de fattiga riddarna, där man har samlats för att ge varandra en styrka för att tillsammans kunna kämpa mot det här och faktiskt visa vad det hela innebär. Att förenkla förfarandet för skuldsaneringen är A och O. Egenförsökets borttagande kommer absolut inte att innebära att man helt plötsligt kommer att slarva och låta det hela ske vind för våg, fru talman.

Sedan har vi frågan om instansordningen. Det handlar om att snabba upp förfaringssättet. Vi vet att domstolarna i dag befinner sig i en process där vi lyfter bort vissa frågor för domstolarna, för de är så nedtyngda av en massa ärenden. Det här är ett ypperligt sådant förslag. Det är ett ypperligt område där man kan ta ifrån domstolarna uppdrag som de kan slippa, eftersom kronofogden faktiskt klarar av att hantera det här med all tydlighet. Det kommer absolut att innebära att man kan snabba på förfaringssättet kring skuldsaneringen om inte ärendena dras till domstol.

Men märk skillnaden! Det blir inte kronofogden och därmed punkt. Nej, propositionen talar om att om man inte är nöjd med kronofogdemyndighetens beslut kan man överklaga det hela till domstol. Så man har en prövning, och rättssäkerheten finns där och stärks, vill jag påstå.

Fru talman! Budget- och skuldrådgivarna ute i kommunerna är oerhört viktiga. Deras arbete är ovärderligt. Det är det som propositionen går ut på. Det förebyggande arbetet handlar också om att Konsumentverket får ett tydligare uppdrag när det gäller hur de ska arbeta och gå ut med information i den här frågan.

Avslutningsvis, fru talman, har även Vänsterpartiet en reservation, vilken jag härmed yrkar bifall till. Det är reservation nr 3.

I den reservationen tar vi upp bland annat frågor om överskuldssättningen i stort. Det finns mycket mer som vi måste göra på det här området. Några av frågorna nämnde Jan Ertsborn där vi faktiskt är helt överens. Det handlar om att vi måste införa en absolut preskription. Det har de nyligen infört i Finland. Vänsterpartiet anser att vi ska införa en absolut preskriptionstid även i Sverige vad gäller de privaträttsliga fordringarna.

Likaså handlar det om att den högsta tillåtna räntesatsen vad gäller konsumentkrediter måste få ett tak. Det är vad Vänsterpartiet driver. Vi vill helt enkelt införa ett tydligt tak där den högsta tillåtna räntesatsen ska fastställas. Och beloppsgränsen när det gäller förenklad kreditprövning måste sänkas.

Fru talman! Med det här vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och till den reservation som vi har.

I detta anförande instämde Mikael Johansson (mp).
(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.57 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU8 Tidsbegränsade anställningar och förstärkt skydd för föräldralediga

Punkt 1 (Visstidsanställning)

1. utskottet
2. res. 1 (c, m, fp, kd)

Votering:

153 för utskottet

120 för res. 1

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 23 v, 11 mp, 1 -

För res. 1: 44 m, 35 fp, 27 kd, 14 c

Frånvarande: 26 s, 11 m, 13 fp, 6 kd, 5 v, 8 c, 6 mp, 1 -

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU26 Kommunal demokrati och kompetens

Punkt 2 (Minoritetsåterremiss)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

129 för utskottet

133 för res. 1

87 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 23 v

För res. 1: 44 m, 35 fp, 28 kd, 14 c, 11 mp, 1 -

Frånvarande: 38 s, 11 m, 13 fp, 5 kd, 5 v, 8 c, 6 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU32 Ändringar i patentlagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

Ny skuldsaneringslag

13 § (forts. från 11 §) Ny skuldsaneringslag (forts. LU35)

Anf. 134 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag kan inte förstå Tasso Stafilidis uppfattning att det är betungande för människor att få möjlighet att själva klara ut sin situation. Om man har dålig självkänsla växer man ju med att få stöd och ta tag i frågor som rör den egna ekonomin. Om man har skulder är det ju mycket bättre att man får möjlighet att göra något åt sin situation.

Jag kan inte förstå tanken att man inte ska förvänta sig något av människor som har försatt sig eller hamnat i sådana situationer.

Det handlar också om hur vi ska göra en enklare process. Visst kan man överklaga kronofogdemyndighetens beslut i tingsrätten, men då blir ju processerna ändå längre. Är det inte bättre att få en opartisk rättsprocess, precis som i alla andra tvisteprocesser inom det civilrättsliga området direkt hos tingsrätten? Det tycker vi.

I det förslag som jag har lyft fram tillsammans med till exempel Moderaterna beaktar vi människor som har det tufft och svårt. Vi kan inte för den skull omyndigförklara dem. Visa i stället att samhället har samma förväntningar på dem som på alla andra. Visa att de är en del i samhället som har förmåga och möjlighet att göra något åt sin situation. Det är väl ändå rimligt att alla får en bra rättsprocess?

Anf. 135 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Yvonne Andersson blottar sin okunnighet eller vad det handlar om. Jag tycker inte att reservationen beaktar de överskuldssatta. Jag tycker att ni tvärtom föraktar dem.

Har Yvonne Andersson träffat överskuldssatta människor? Har Yvonne Andersson träffat de människor som vi pratar om och som den här lagstiftningen i första hand riktar sig till?

Det handlar inte om människor som bara har fått en för stor skuld som de plötsligt inte kan betala tillbaka på grund av att de har varit ansvarslösa och fått krediter. En majoritet av de här människorna har kämpat i flera år. De har börjat med att låna av sina släktingar och kompisar för att kunna betala tillbaka sina skulder. De har lånat av sin närmaste omgivning. När det inte har fungerat och de till och med har blivit överskuldssatta hos sin närmaste omgivning skäms de för att gå hem till sina föräldrar, barn eller släktingar för att de har skulder till dem. När de är så nedslagna vänder de sig till våra skuld- och budgetrådgivare för att få hjälp. De har blivit tvingade dit av till exempel socialtjänsten.

Det är dem vi ska hjälpa, Yvonne. Säg inte att de människorna inte är i behov av en tydligare och bättre lagstiftning.

Anf. 136 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är ju precis det som jag säger, alltså att den här lagstiftningen behövs. Vi välkomnar en bättre lagstiftning. Det är helt riktigt.

Men vad vi uppmärksammar på är hur man i stället ska hjälpa människor och stötta dem, så att de får försöka att ta ansvar för detta och för sin egen situation.

Jag har träffat flera människor och varit med sida vid sida när de har vuxit genom att de får kickar att ta tag i saker själva, så att man inte bara kör över dem.

Det sägs att man inte ska fordra någonting, att man inte ska fordra egenförsök och att man inte ska förvänta sig det ena eller andra.

Men just genom att det finns en tvingande del i detta, så att människor får ta tag i detta själva och får stöd i den situationen, så vet vi att människor växer och kan klara situationen längre.

Det är inte heller så – det är definitivt inte min människosyn – att människor bara hamnar i överskuldssättning. Människor har under livet haft olika valmöjligheter. Det har de flesta. Och de har valt en väg som de sannolikt har tyckt har varit bäst då. Efteråt kan det faktiskt vara mycket nyttigt för människor och det kan få dem att växa genom att de fått en möjlighet att ta sig ur detta och en chans att göra upp med dem som de har lånat av. Det är den ena delen i detta.

Den andra delen är att vi vill ha en rättssäker process för alla. Därför vill vi inte att en myndighet ska ha hand om detta, utan vi vill att våra tingsrätter ska ha hand om detta även i fortsättningen. Och vi har stor respekt för den process som det innebär att komma till rätta med situationen vid ett skuldsaneringsförfarande. Därför vill vi att tingsrätterna även i fortsättningen ska ha hand om detta.

Allt detta handlar om en människosyn som bygger på respekt och tilltro till varje enskild människa.

Anf. 137 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att Yvonne Andersson borde byta glasögon och ta på sig klassglasögonen. Då skulle hon se att alla människor faktiskt inte har samma möjligheter. Alla serveras inte stekta sparvar för att kunna klara sig. Det är verkligheten.

Jag kan bara läsa direkt ur er reservation, så får Yvonne Andersson själv senare ta ställning till om detta är förakt eller inte.

”Att ta bort kravet på egenförsök innebär att man frångår denna princip och berättigar dålig betalningsmoral. I slutändan drabbar det alla skötsamma personer, dvs. de flesta andra.”

Är inte detta förakt så vet jag inte vad det är för något. Jag kan läsa mer, men det ska jag inte använda min repliktid till.

Genom nuvarande ordning med tingsrätterna blir processerna längre. Att man skulle få en större rättssäkerhet genom att ha kvar nuvarande ordning stämmer ju inte, Yvonne Andersson. Vi gör ju inte avkall på rättssäkerheten. Om man så att säga vill klaga på det beslut som kronofogdemyndigheten fastställer överklagar man det till tingsrätten. Rättssäkerheten finns alltså där. Frågan är hur vi ska påskynda detta. Är det genom att med facit i hand fortsätta som i dag och se att det här faktiskt inte har fungerat särskilt bra? Då måste man vidta åtgärder. Detta är ju konkreta åtgärder som regeringen tillsammans med oss i samarbetspartierna nu har vidtagit. Man visar att det finns några konkreta åtgärder att vidta nu.

Sedan hörde du att både Vänsterpartiet och Folkpartiet har framfört en rad andra förslag på hur vi ska gå vidare.

Anf. 138 CHRISTINA NENES (s):

Fru talman! Lagutskottets betänkande 35 handlar precis som tidigare talare har sagt om regeringens proposition om en ny skuldsaneringslag. Det kommer att innebära en enklare och snabbare behandling av ansökningar om skuldsanering.

Detta är en proposition som har tillkommit genom samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, och jag vill tacka för ett gott samarbete.

I betänkandet behandlas två motioner som har väckts med anledning av propositionen och nio motioner från den allmänna motionstiden 2005. Det finns fem reservationer och ett särskilt yttrande.

Fru talman! För snart tolv år sedan kom nu gällande skuldsaneringslag. Den kom till på grund av att många enskilda drabbades hårt av överskuldsättning under 80- och 90-talen. Och lagen innebar en möjlighet för fysiska personer att under vissa förutsättningar helt eller delvis befrias från en övermäktig skuldbörda.

Och som sig bör har även denna lag blivit utvärderad vid ett flertal tillfällen. Och det har också hållits utskottsutfrågningar, den senaste var den 28 mars i år.

Fru talman! Skuldsaneringslagen från 1994 har som jag tidigare nämnt betytt mycket för de människor som i grunden faktiskt vill göra rätt för sig men som av olika orsaker inte har kunnat göra det just då. Det kan finnas många orsaker. Det kan vara sjukdom, dödsfall, skilsmässa eller arbetslöshet som har gjort att de har hamnat i skuldfällan.

Vid sådana tillfällen tycker vi socialdemokrater att samhället ska fungera som en studsatta som fångar upp oss och hjälper oss att komma tillbaka igen.

Men att få skuldsanering är ingen enkel procedur. Och det är långt ifrån alla överskuldssatta som ges den möjligheten.

Många har levt på existensminimum under många år och kämpat med att försöka komma till rätta med sin ekonomi innan tanken på skuldsanering ens kommit i fråga.

Fru talman! Det förslag som vi nu har framför oss innebär bland annat att kravet på egenförsök avskaffas. Det har med tiden visat sig att väldigt få skuldsatta själva har klarat av att göra ett eget försök att träffa en frivillig överenskommelse med sina fordringsägare. Det har varit villkoret för att få söka skuldsanering.

Det har helt enkelt blivit för svårt för den enskilde med all pappersexercis. Och de allra flesta skuldsatta måste ta hjälp av professionella rådgivare. Och då har det oftast varit kommunernas budget- och skuldrådgivare som har hjälpt dem att klara av kravet på egenförsök. Och det var inte tanken när kravet på egenförsök infördes i lagen 1994.

Men nu har budget- och skuldrådgivarnas arbete med att utreda de skuldsattas ekonomiska situation och kartlägga alla dessa skulder blivit mer och mer tidskrävande. Och dessvärre har vi också kunnat se att det inte alltid har lett till frivilliga överenskommelser, utan en ansökan om skuldsanering har ändå blivit aktuell. Och då har kronofogdemyndigheten i princip fått göra om samma procedur igen. Och detta dubbelarbete anser vi i utskottsmajoriteten inte gagnar vare sig fordringsägare eller skuldsatta utan bara gör att handläggningstiden blir längre.

Men detta, fru talman, innebär inte att den skuldsatte på något sätt kan luta sig tillbaka och slippa allt. Förslaget till ny lagstiftning kräver nämligen att den skuldsatte ska vara aktiv under hela handläggningen. Och detta ska också tas med i den skälighetsbedömning som görs innan beslut om skuldsanering tas.

Fru talman! I dag behöver en fordringsägare inte ange något skäl till att man säger nej till skuldsanering, även om fordringsägaren kan förutse att den skuldsatte är berättigad att få skuldsanering eftersom det inte finns några tillgångar. Det gör att denna process förlängs åtskilligt eftersom förslaget då måste skickas till tingsrätten.

Tingsrätten fastställer 90–95 % av de förslag till skuldsanering som skickas från kronofogdemyndigheten till tingsrätten.

Därför tycker vi i utskottsmajoriteten att det är bra att det nya lagförslaget innebär att skuldsaneringsförfarandet koncentreras till kronofogdemyndigheten, som också ska kunna fatta beslut i ärenden om skuldsanering även om en eller flera fordringsägare motsätter sig detta.

Fru talman! Om kronofogdemyndigheten beslutar om skuldsanering eller vill ändra eller upphäva ett beslut ska den enskildes rätt till domstolsprövning och en rättssäker process naturligtvis garanteras och då på så sätt att den enskilde får en oinskränkt möjlighet att överklaga kronofogdemyndighetens beslut till tingsrätten.

Förslaget om att låta kronofogdemyndigheten fatta beslut i samtliga fall gör att en domstolsprocess i de allra flesta fall kan undvikas och att handläggningstiden kan bli avsevärt kortare. Det i sin tur kommer att spara både tid och pengar för alla inblandade parter.

Fru talman! Att vi nu tar bort egenförsöket som ett villkor för skuldsanering kommer sannolikt att innebära att budget- och skuldrådgivarna bättre kan använda sin tid till att lämna råd och anvisningar före och under skuldsaneringen och också till det viktiga förebyggande arbetet med att stödja och hjälpa människor för att undvika överskuldsättning.

Med detta, fru talman, vill jag säga att rådgivningsverksamheterna ute i kommunerna även i fortsättningen kommer att ha en mycket viktig funktion.

Konsumentverket har i fråga om nuvarande lagstiftning varit den myndighet som tagit på sig uppgiften att utveckla och följa upp kommunernas verksamheter med budget- och skuldrådgivning. Konsumentverket har stor erfarenhet och kompetens inom det här området.

För att ytterligare ta till vara den kunskapen vill vi nu konkretisera och tydliggöra verkets uppgifter och ge ett tydligt ansvar för att stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för.

Det arbetet kan göras på många sätt och har, som jag tidigare sagt, gjorts väldigt bra. Jag kan nämna att det i första hand kan vara genom att tillhandahålla verksamhetsstöd till exempel i form av utbildning, handböcker, informationsmaterial och datasystem för informationssökning. Man kan också hjälpa till med att föra statistik. Även utvärdering och metodutveckling bör omfattas av det här.

Fru talman! I fråga om den nya skuldsaneringslagen föreslås också att möjligheten att inskränka en skuldsanering till att avse fordringar som har uppkommit före en viss tidigare dag och fordringar som gäller små belopp tas bort. Likaså tas möjligheten att initialt bestämma betalningsplanen till en längre tid än fem år bort. Men skulle det finnas särskilda skäl kan man besluta om en kortare betalningsplan.

Den här nya lagen och de följdändringar som behöver göras i andra lagar föreslås börja gälla den 1 januari 2007.

Fru talman! Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet anser i en gemensam reservation att egenförsöket ska vara kvar och att ärenden om tvingande skuldsanering även i fortsättningen ska handläggas av domstol som första instans. Motiveringen till det har vi hört här tidigare: att var och en ska göra rätt för sig och ta ansvar för sig själv och sin privatekonomi, att ett borttagande av egenförsöket berättigar till dålig betalningsmoral och att det är en fara för rättssäkerheten att inte låta domstol fatta beslut om tvingande skuldsanering.

Fru talman! Jag yrkar avslag på reservationen med hänvisning till vad jag tidigare framfört i mitt anförande. Samtidigt vill jag säga att jag tycker att det är mycket positivt att Folkpartiet ställer sig bakom propositionen, som innebär att egenförsöket tas bort och att vi kan få en snabbare handläggning till gagn för både fordringsägare och skuldsatta.

Jag tycker att det är bra att vi i dag kan ta beslut om en ny och effektivare skuldsaneringslag. Men precis som flera av mina kamrater i lagutskottet tidigare sagt är det mycket angeläget med ytterligare åtgärder för att förhindra att människor hamnar i skuldfällor och överskuldssättning och blir evighetsgäldenärer.

Därför är det väldigt viktigt att det förebyggande arbetet, som jag tidigare nämnt, blir effektivare. Men för de människor som redan nu är i den situationen att de är så skuldsatta att de inte kan betala av sina skul-

der inom överskådlig tid, trots en ständigt pågående utmätning, behövs det ytterligare åtgärder.

Fru talman! Det pågår ett arbete inom många områden. Det är väldigt angeläget att det arbetet sker skyndsamt. Jag vill säga några ord om den saken.

Utsökningsbalken ska ses över, och Skatteverket har lämnat förslag om ett antal möjliga åtgärder som departementet inom ramen för den översynen ska beakta. Jag kan nämna till exempel detta med absolut preskription som flera här talat om och att det i utsökningsbalken ska införas regler som sätter en borte gräns för hur länge indrivningen av skulder får ske. Också frågan om räntetak vid indrivning ska tas upp. En utredare ska se över utsökningsrätten – bland annat frågor som handlar om löneutmätning, avhysning och exekutiv försäljning – och komma med förslag till åtgärder för de gäldenärer som är så skuldsatta att de inte kan bli av med sina skulder inom överskådlig tid.

Regeringen ser också över konsumentskyddet inom det finansiella området för att stärka konsumenternas skydd när det gäller bland annat oskälig ränta, oseriös marknadsföring, en mer noggrann kreditprövning innan lån beviljas och betalningsansvar vid obehörig användning av kontokort. Man ser också över problemet med uppdelningen av tillsynen mellan Konsumentverket och Finansinspektionen.

Fru talman! Som jag här har redogjort för pågår ett stort arbete. Vi tycker alla att det är jätteviktigt att vi kan hjälpa människor så att de inte hamnar i överskuldssättning. Med hänvisning till det arbete som pågår inom Regeringskansliet för att motverka överskuldssättningen yrkar jag avslag på reservationerna och bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 139 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Fru talman! I mitt anförande försökte jag beskriva att egenförsöket är ett sätt att få den skuldsatte att själv ta itu med sina problem med stöd av en skuldrådgivare. Den processen i sig är viktig – att man får kunskap om varför man blir skuldsatt, varför man tar krediter. Vi tror att egenförsöksprocessen i sig är viktig liksom att det sker tillsammans med en skuldrådgivare. Där får vi stöd.

På den hearing som vi hade den 28 mars 2006 var ordföranden från budget- och skuldrådgivarna där. Det är kanske de som har träffat de allra flesta överskuldssatta. De stöder vår tanke att det är viktigt med egenförsöket, som de vill ha kvar. Jag ser ingen motsatsställning där – att man inte kan sköta egenförsöket själv utan att man får stöd och råd under tiden. Jag tycker att det är lite synd att man ser egenförsöket som någonting negativt i stället för att se att det är en positiv åtgärd.

Just under processen med egenförsöket lär sig, tror jag, den överskuldssatte väldigt mycket om ekonomi. Det tror jag är viktigt för den fortsatta processen. Meningen är ju liksom inte att man efter fem år ska ha fått bort sina skulder, utan under den här processen ska man väl ha lärt sig en del så att man inte hamnar i samma situation igen.

Därför vill jag fråga Christina Nenes om det inte är besvärande för regeringen och för förslaget att just skuldrådgivarna tycker att egenförsöket ska vara kvar.

Anf. 140 CHRISTINA NENES (s) replik:

Fru talman! Nej, jag tycker faktiskt inte att det är särskilt besvärande. Som jag sade i mitt anförande ska den skuldsatte aktivt medverka under handläggningen av ärendet. Det kan vara tillsammans med budget- och skuldrådgivarna. Men vad jag inte kan förstå och vad jag tycker är märkligt är att Moderaterna säger nej till att ta bort regler som innebär dubbelarbete för myndigheter.

I vanliga fall tycker Moderaterna att lagstiftning många gånger är av ondo och att människor ska klara sig utan lagstiftning. Då tycker jag att det är konstigt att de i det här läget är så angelägna om att det ska stå kvar i lagen att man ska göra ett egenförsök när det egentligen betyder samma sak. En sak hade varit om ni hade sagt så här: Nu behöver den skuldsatte inte göra någonting, utan man kan bara lämna in en ansökan till kronofogdemyndigheten, så löser sig allting. Men så är det inte. Det ska göras en skälighetsbedömning. I en skälighetsbedömning tar man hänsyn till hur pass aktiv den skuldsatte har varit under handläggningstiden när man beslutar om en skuldsanering ska beviljas eller ej.

Anf. 141 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Fru talman! Vi tror att risken finns att kommunerna kommer att spara in på just skuldrådgivare när man inte har tvånget på sig att de ska finnas till för att få till stånd en skuldsanering. Det är det ena.

Sedan tror jag att kronofogdemyndigheterna kommer att få ett betydande merarbete med att reda ut skilda skuldsituationer. Jag tror att man från regeringens sida kraftigt har underskattat det, men det kommer att komma människor med platskassar med öppnade kuvert som säger: Jag klarar inte det här.

Precis som har sagts här tidigare är man väldigt utsatt och behöver ett enormt stöd. Det har skuldrådgivarna kunnat ge med den konkreta uppgiften att reda ut hela skuldsituationen. När man inte har löst det på frivillighetens väg har det gått vidare till kronofogdemyndigheten för att sedan gå till domstol.

Att kronofogden ska ta beslut kan ur principiell synpunkt ifrågasättas. Det handlar ändå om en person eller en företagare som har en rätt på en fordran. Den tar man ifrån vederbörande och säger: Den sätter vi till noll, för det här får du ändå inte ut. Det gör man även om personen motsätter sig att bli av med en fordran. Den rätten tycker jag att en domstol ändå ska pröva. Det är viktigt. Rent principiellt är det oerhört viktigt att det blir så.

Anf. 142 CHRISTINA NENES (s) replik:

Fru talman! Att kommunerna skulle spara in på budget- och skuldrådgivarna tycker jag att vi motverkar genom att vi i lagen tydligt talar om hur viktigt det är att budget- och skuldrådgivningen finns. Konsumentverket får nu en mer konkretiserad roll att följa upp och stödja budget- och skuldrådgivarna. Det problemet kan jag inte se av det skälet.

Beträffande egenförsöket säger Bertil Kjellberg att det kommer att komma människor med platskassar till kronofogdemyndigheten. I dag kanske de har kommit för att få hjälp och stöd från budgetrådgivarna. De har gjort hela proceduren, inventerat, skrivit och hjälpt dem. Det har blivit för mycket pappersexercis.

Både jag och Bertil Kjellberg kan bli sjuka, och vi kan drabbas av tråkigheter som gör att vi kan hamna i en skuldsättning som vi inte klarar av. I alla fall skulle jag kunna göra det. Då skulle jag vara väldigt glad om jag kunde gå någonstans och få hjälp med den här proceduren, för jag kanske inte skulle orka med det själv. I den situationen tror jag att väldigt många människor är. Som det är i dag ska först budget- och skuldrådgivaren göra det här, och sedan ska kronofogdemyndigheten göra samma procedur. Det blir ett dubbelarbete. Det gagnar varken fordringsägarna eller den skuldsatte. Jag tror att man kommer att spara både tid och pengar, precis som jag sade i mitt anförande, genom att genomdriva det förenklade skuldsaneringsförfarandet.

Beträffande rättssäkerhet finns möjligheten att överklaga kvar. Även nu är det så att tingsrätterna till 90–95 % fastställer det som kronofogdemyndigheterna har tagit fram.

Anf. 143 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! En decimerad allians säger nej till detta förslag om en reviderad skuldsaneringslag. Huvudargumentet är att ett sådant förslag skulle berättiga en dålig betalningsmoral. Det finns alltså från motionärernas sida en moralisk aspekt på detta. Överskuldsatta ska skämmas. Vi ska inte hjälpa dem mer än vad nöden kräver.

Men vad vet vi om de överskuldsatta? Vad är det för människor? Är det lyckökare? Är det *gold diggers*? Är det slappsvansar? Är det personer som genom att låna försöker *keep up with the Joneses* och leva på en ekonomisk standard som överskrider deras förmåga? Vad vet vi om detta? Vad vet Moderaterna, Centern och kd om detta? Vad har man gjort för studium om de här människorna? Vad är det som orsakar en överskuldsättning?

Fru talman! Jag vet. Innan jag hamnade i riksdagen forskade jag bland annat på skuldsanering. Jag samlade in allt material om alla som hade ansökt om skuldsanering. Jag gick igenom tusentals anmälningar. Det var en deprimerande läsning. Det var inte människor som ville leva på en högre nivå än vad de klarade. De allra flesta som hade hamnat i den situationen hade gjort det därför att de hade blivit sjuka, arbetslösa, eller att det varit dödsfall eller skilsmässa. Många hade blivit överskuldsatta på grund av den kris vi hade i början av 90-talet när ett heroiskt kronförsvar drev upp räntorna till 500 % och det drog ned fastighetspriserna i precis samma utsträckning. Där stod man med lånet, och tillgången var inte så mycket värd som den varit tidigare.

Det kan handla om en småföretagare som har gått i personlig borgen för sitt företag. Sedan kan en kund inte betala en leverans eller en vara. Företaget går i konkurs, och personen är kvar med sin skuld och sitt ansvar.

Det är dessa personer som vi pratar om här. Det är inte de starka människorna normalt sett. Det är många gånger människor som haft en genuin otur. Det finns naturligtvis också personer som varit optimistiska och lånat långt över vad de skulle göra. Men sådana personer finns i alla system.

Fru talman! Jag välkomnar det här lagförslaget. Jag tycker att regeringen för omväxlings skull har kommit med ett klokt förslag. Jag ställer mig bakom det i alla dess delar.

Det här gör rättsprocessen mera säker än tidigare. Nu kan alla överskuldssatta få en sanering av sina skulder, inte bara de som har kraft kvar för att försöka samtala med alla sina fordringsägare. Det skyndar på processen. Inte minst det är viktigt. Människorna ska inte behöva gå tio år och vänta på skuldsanering och råka ut för marginaleffekter som är 100 %. Varje krona som de tjänar kommer fordringsägarna att göra anspråk på.

Fru talman! Detta medför en rimligare fördelning mellan rättigheter, skyldigheter och ansvar mellan de olika parterna. Det är inte så att en kreditgivare kan frånsäga sig allt ansvar. Enligt banklagen ska kreditgivningen ske under ansvar. Man ska noga överväga låntagares möjligheter att betala tillbaka sin skuld. Kreditgivaren måste alltid ta ett ansvar i sådana sammanhang.

Sist men inte minst, fru talman, tycker jag att det är utmärkt att man tar det här steget. Nog är det så att överskuldssättning inte ska vara en förseelse som bestraffas med livstid.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 19 maj.)

14 § Finansieringen av kärnavfallets slutförvaring

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06: MJU24
Finansieringen av kärnavfallets slutförvaring (prop. 2005/06:183).

Anf. 144 CHRISTIN HAGBERG (s):

Fru talman! Nu ska vi i miljö- och jordbruksutskottet debattera finansieringen av kärnavfallets slutförvar. Syftet med lagstiftningen är att säkerställa finansieringen av de allmänna skyldigheter som följer av den så kallade kärntekniklagen.

Bakgrunden till lagförslagen är följande.

Riksdagen beslutade i början av 1980-talet om regler för finansieringen av omhändertagande av kärnavfall. Utgångspunkten var att det var kärnkraftsindustrin och inte staten som skulle svara för denna finansiering. Regelverket har emellertid ansetts ofullkomligt i detta avseende, och regeringen har därför föreslagit dels ett vidgat betalningsansvar, dels nya former för avgiftssättningen.

Innehavare av kärntekniska anläggningar som ger upphov till högaktivt kärnavfall ska finansiera kostnaderna för att ta hand om såväl avfall som avveckling och rivning av anläggningar – ända tills allt avfall har placerats i slutligt förvar.

Lagen om finansieringen av kärnavfallets hantering ska träda i kraft den 1 januari 2008.

Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker förslaget, men i betänkandet finns också fem reservationer, varav man i en av dessa – med visst undantag – yrkar avslag på propositionen.

Nu följer debatten mellan partiernas företrädare i denna fråga.

Anf. 145 LARS LINDBLAD (m):

Fru talman! Den svenska modellen för hantering av kärnavfall har åtnjutit ett brett stöd i riksdagen och i samhället i övrigt. Vi har en tradition med stort ansvarstagande från företagets sida, till exempel genom Svensk Kärnbränslehantering, och en god balans mellan deras ansvar och statens inblandning. Därför är varje förändring av ordningen känslig. I grunden handlar detta om trovärdigheten i hanteringen. Den svenska modellen har också väckt intresse i andra länder som har sökt inspiration hos oss, och vi står på tröskeln till en lösning för slutförvaret av kärnavfallet. Det har varit en stor styrka att vi i flera politiska partier, över blockgränserna och över tid, har varit överens om systemet.

Regeringens proposition som vi behandlar i dag förändrar balansen, och riksdagsbeslutet skapar en olycklig nyordning, enligt min mening, i kärnavfallspolitiken. I dag är det reaktorinnehavarna som ska vidta de åtgärder som krävs och årligen beräkna kostnaderna för att ta hand om det använda kärnbränslet och betala avgifterna. Propositionen innebär att ansvaret flyttas över till myndigheterna. Vart tar resonemang om producentansvar vägen? Regeringen och stödpartierna verkar vara mer trakterade av en planekonomisk lösning. Staten dikterar villkoren.

Alla var vi överens om att en ny finansieringsmodell behövde arbetas fram. Den gamla beräkningsmodellen byggde på 25 års drift för våra reaktorer, och nu vet vi att ett flertal reaktorer har passerat 25-årsgränsen. Vi vet att de kan köras på ett ekonomiskt, säkerhetsmässigt och miljömässigt hållbart sätt i många år framöver. Därför stödde vi tillsättandet av Finansieringskommittén. De ändringar som har varit nödvändiga hade i grunden inte krävt några förändringar i lagstiftningen utan skulle mycket väl ha kunnat rymmas inom den befintliga finansieringslagen.

Fru talman! Vår första kritik handlar om orimligheten att alltför mycket ansvar delegeras från riksdag till regering och myndigheter. Detta har skapat en stor oro i kärnkraftsbranschen eftersom principerna för finansieringen är oklara. Det gäller till exempel de politiskt känsliga frågorna om avgiftsnivåer och vilka säkerheter som företagen ska ställa.

Vår andra kritik riktar in sig på att det i dag är reaktorinnehavarna som har huvudansvaret för att dels vidta de åtgärder de anser viktiga, dels beräkna de årliga kostnaderna för att ta hand om sitt utbrända bränsle, det vill säga ett tydligt producentansvar. Nu kommer initiativet att flyttas över till myndigheterna. Regeringen slår sönder delar av den svenska modellens grundprinciper, och nu ska staten in och styra och ställa.

Vi vill också kritisera beräkningsförutsättningarna som avviker från Finansieringsutredningens förslag.

Vår fjärde kritik handlar om den nya så kallade riskavgiften som nu ska införas. Regeringen eller en myndighet ska tillåtas fastställa statens eventuella ekonomiska risk för hanteringen av kärnavfallet utifall att någon ansvarig faller ifrån. I propositionen finns en mycket långsökt koppling till statens garanti när det gäller lånen till Öresundsbron. Jag ser inte jämförelsen mellan de olika delarna. Risken för detta resonemang är minimal, och jag är övertygad om att detta är ett nytt sätt för kärnkraftsmotståndarna att ytterligare lägga kostnader och hinder på kärnkraften, liksom produktionsskatten och tankeförbudslagen.

Det stora problemet för denna så kallade riskavgift är att den helt saknar motprestation från statens sida. Därför borde denna avgift, enligt till exempel professor Erik Nerep vid Handelshögskolan i Stockholm, betraktas som en skatt. Då har riksdagen inte rätt att delegera det ansvaret vidare till regeringen. Rättsläget är alltså oklart.

Likaså är det problematiskt att propositionen ställer krav på kärnkraftsföretagen att ställa säkerhet ifall företagen inte kan fullgöra sina plikter. Det absurda med detta är att vi i praktiken har två företag som har ansvaret för våra kärnkraftverk, det statligt ägda Vattenfall och storkoncernen Eon. Hur stor risk är det att Vattenfalls ägare, det vill säga regering, riksdag och svenska folket, inte kommer att uppfylla sina åtaganden? Det finns ingen analys gjord för hur detta ska genomföras, och Lagrådet har kritiserat förslaget och anser att frågan måste utredas vidare.

Till sist är det vår kritik mot att dessa företags avgiftsmedel ska finansiera ideella organisationers engagemang i kärnkraftsfrågor. Vi ogillar starkt att företag ska överta det offentliga roll i att finansiera ideella organisationers verksamhet. Även detta har Lagrådet tydligt kritiserat. Framför allt ser jag det som ett mycket starkt underkännande från regeringens sida av Svensk Kärnbränslehanterings sätt att arbeta i sina förankringsprocesser kring slutförvar och hantering av utbränt kärnbränsle.

Fru talman! Detta är flera exempel på hur regeringen nu tippar balansen i kärnavfallsfrågorna. Producenternas ansvar minskar, och statens långa fingrar ska in och peta i saker som i dag fungerar väl. Det tycker vi illa om, och därför vill vi att huvuddelen av propositionen ska avslås.

Jag vill yrka bifall till reservation 1, som vi delar tillsammans med Folkpartiet och Kristdemokraterna.

Min uppfattning är att denna proposition är en del av regeringens eftergifter till kärnkraftsmotståndarna. Det är en politik som kommer att leda till att Sverige blir ett mörkt, kallt, tyst och smutsigt land.

Anf. 146 LENNART FREMLING (fp):

Fru talman! Vi diskuterar nu kärnavfallet utgående från miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 24. Jag kan instämma i mycket av det Lars Lindblad har framhållit.

Betänkandet är välskrivet och skildrar på ett tydligt sätt Folkpartiets inställning i de reservationer som finns i betänkandet, naturligtvis i kombination med vår motion i ärendet. För att spara kammarens tid ser jag därför inget behov av någon votering om mina reservationer. Jag vill dock lyfta fram några synpunkter som är kritiska mot regeringens förslag.

Lagrådet har varit kritiskt mot att lagen är så flexibel att den ger regeringen nästan hela beslutsmakten eftersom lagtexten innehåller alltför lite substans. Lagrådet skriver att de enskilda lagreglerna blir omöjliga att bedöma, att regelverket på området inte kan förutses när lagen antas samt att reglerna blir svåra att överblicka. Jag såsom riksdagsledamot vill inte vara med om att besluta om en så bristfällig lag. Jag är besviken på att mina socialdemokratiska kolleger så okritiskt godtar att regeringen här tar för sig på riksdagens bekostnad. Vi yrkade i vår motion alltså på avslag och att regeringen skulle få återkomma till riksdagen med nya förslag som Lagrådet kunde tillstyrka.

En fråga som tagits upp av kärnkraftsbranschen i samband med remsshanteringen är att man motsätter sig att de avgifter som branschen betalar ska kunna gå till ideella föreningar som kritiskt granskar branschen. Vi har förståelse för denna kritik, och vi tycker att lagförslaget borde justeras så att detta inte är möjligt. Det handlar i och för sig inte om stora belopp, men det är mera en principsak att industrin inte ska tvingas finansiera sina kritiker. Då är det definitivt inte tillfredsställande att, som utskottsmajoriteten gör, hänvisa till att detta är en försöksverksamhet. Denna princip går ju inte att utvärdera, eller hur? Vad säger majoritetstalesmannen i denna debatt om detta?

Majoriteten säger att kriterier för denna utvärdering borde vara om medlen har använts på avsett sätt, vilken effekt stödet har haft och om stöd bör lämnas även fortsättningsvis. Jag vill i detta sammanhang betona att jag anser att det är värdefullt att ideella organisationer kritiskt granskar det som sker i samhället och att exempelvis underlag från kärnkraftsindustrin är rimligt utformat. Där måste vi ha ideella organisationer som agerar. Men sådana ideella organisationer riskerar också att bli en del av statsapparaten om de försörjs med anslag som regeringen beslutar om.

Anf. 147 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 3 om höjda avgiftsnivåer. Miljöpartiet tycker att det är väldigt viktigt att avgifterna täcker de framtida kostnader som är förenade med kärnkraftens avveckling. Vad kostnaderna kan bli för att åstadkomma en säker slutförvaring vet vi ju inte än. Däremot vet vi att det troligen blir dyrare än man hittills har räknat med. Det är därför mycket viktigt att avgiftsnivåerna är höga och att de höjs från nuvarande nivå.

Anf. 148 SINIKKA BOHLIN (s):

Fru talman! Vi kan göra den icke hållbara utvecklingen hållbar. Frågan är inte om utan när och hur. Energi kommer alltid att behövas, och förnybar energi ger mängder av nya möjligheter. Sådan energi ger bättre lösningar för framtiden som minskar riskerna för både hälsa och miljö.

Just nu i dag handlar det dock om att ta konsekvenserna av våra handlingar och de metoder vi hittills har använt. För det är väl vårt ansvar att ta hand om de spår som våra livsmönster i dag ger upphov till? Det är vårt ansvar – den nu levande generationen i Sverige – att hitta en lösning på slutförvaringen av kärnavfall. Eller är det ett ansvar för kommande generationer?

Fru talman! Kostnaderna för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall ska betalas av den som ger upphov till avfall. Det är ett klart och tydligt producentansvar som kommer att återstå även i framtiden. Det är en grundprincip i kärntekniklagen. Ansvaret för de framtida kostnaderna ligger därför på det företag som har tillstånd att driva kärnkraftsverksamhet.

Finansieringsfrågorna utgör en del av ett helt system som har byggts upp för att säkerställa en ansvarsfull hantering av kärnkraften och dess avfallsfrågor. Det är ett system som har vuxit fram, till stor del under en tid då kärnkraftsfrågorna stod i centrum för den politiska diskussionen. Det finns en klar uppgifts- och ansvarsfördelning mellan å ena sidan den

som har och driver kärnkraftsanläggningarna, och å andra sidan staten. Detta ansvar kommer att kvarstå efter att det här förslaget antas.

Finansieringssystemet är en komplicerad väv som har tillkommit för att vår generation ska kunna hantera kärnkraftens avfallsfrågor på ett bra sätt. Därför är det också viktigt att denna fråga ventileras lite då och då här i kammaren.

Fru talman! I dagens debatt har vi att ta ställning till följande frågor:

- Kärnavfallsavgifter får tas ut för de kostnader som omhändertagande av avfall och avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar genererar ända tills avfallet är placerat i slutligt förvar.
- Avgiftsmedlen ska liksom i dag fonderas.
- För de belopp som inte täcks av fonden ges förbättrade möjligheter att kräva säkerheter.
- Processen då avgifter och säkerheter bestäms ska bli mer flexibel – en ramlag, inte en detaljerad lag som vi har i dag.
- Möjligheterna att hantera den risk som staten, det vill säga skattebetalarna, bär för kärnavfallskostnaderna förbättras.

Vår ambition är att slutförvaringen ska vara trygg, säker och ofarlig. Det är ju ändå vi elkonsumenter som betalar slutförvaringen. Finansieringssystemet är uppbyggt så att producenten av kärnkraftsel betalar in en avgift i statligt förvaltade fonder för den el som produceras. Den avgiften beräknas av Statens kärnkraftsinspektion, SKI, utifrån kostnader som kärnkraftsindustrin själv bedömer. Förra året var avgiften, som kan variera mellan åren, 0,5 öre per kilowattimme och bakas in i det elpris som den elkonsument som har kärnkraftsel betalar.

I dag finns det fyra fonder. I dem finns i dag drygt 35 miljarder kronor. Reaktorägarna räknar med att rivning och slutförvaring framöver kommer att kosta ca 55 miljarder kronor. Hittills har olika projekt kostat ca 17 miljarder kronor. Det behövs alltså ytterligare 20 miljarder kronor, som beräknas tillkomma genom avkastning på fonderna – inte genom avgifter.

Fru talman! Med dagens beslut får vi en ny enhetlig lag om finansiering, inte en detaljerad lag utan en ramlagstiftning, vilket gör att systemet blir mer flexibelt, eftersom vi också räknar in andra kärntekniska verksamheter, inte bara de som är reaktorer. Visst återstår fortfarande ett viktigt utredningsarbete, som delvis redan initierats av regeringen.

Det finns flera frågor, utöver dem som vi i dag behandlar, som måste diskuteras grundligt för att vi ska trygga det framtida omhändertagandet av kärnavfall, till exempel: Stämmer våra beräkningar? Vissa bedömare säger att Sverige räknar med lägre kostnader än andra länder, och vissa säger att vi räknar med högre kostnader. Denna fråga får vi debattera vidare.

Vi behöver diskutera ett bredare perspektiv på finansieringsfrågorna än det som dagens lagstiftning utgår från. Det långsiktiga perspektivet innefattar resurser för bevakning och reparationer. Vem är det då som ska betala? Vem har ansvaret?

Fru talman! Inom OECD har man gjort studier över olika länders system för att finansiera omhändertagandet av kärnavfall. Systemen är alla uppbyggda på olika länders lagar och praxis. Det finns både guldkorn och problem i alla system. Men andra länder tycker att det svenska finansieringssystemet fungerar bra och att det står sig väl i en internationell jämförelse.

Härmed, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 149 LARS LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Min ambition är inte att ta en klassisk kärnkraftsdebatt. Vi har haft många tillfällen till det under årens lopp. Snarare vill jag ta chansen att resonera med en person som jag uppfattar som klok och många gånger pragmatisk, nämligen Sinikka Bohlin. Även om vi ofta har haft väldigt olika uppfattningar i grundfrågor tycker jag att Sinikka Bohlin är en person man kan resonera med.

Jag vet att både Sinikka och jag är glada för den svenska modellen när det gäller omhändertagandet, och vi ser med spänning fram emot de försök som görs om hur vi slutligt ska kunna förvara kärnbränslet och så vidare.

Den har byggt väldigt mycket på samförstånd, som jag sade i mitt inledningsanförande, både mellan politiska partier och, inte minst, mellan branschen och staten. Därför känner jag en väldigt stor oro, som också stärktes av det besök som vi hade i miljö- och jordbruksutskottet. Det var besökare från branschen, från Eon, från Vattenfall och från Svensk Kärnbränslehantering. De målade upp en bild av att det är saker och ting som förändras i balansen i den här samförståndspolitiken. De kände att de nu förlorar inflytandet över processen och uppfattade att dialogen inte är lika tydlig.

Jag uppfattar inte att frågan egentligen handlar om huruvida det ska in mer eller mindre pengar i fonden, utan det handlar om att den här flexibiliteten, som Sinikka Bohlin pratar om, skapar en osäkerhet för branschen. De känner en oro kring det här. De, och också jag, uppfattar det som att detta förslag, den här propositionen, tippas den svenska modellen.

Jag skulle vilja fråga Sinikka Bohlin om hon också känner en oro kring detta, eftersom branschen nu har uttryckt detta, och det är lite olyckligt.

Anf. 150 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag har tolkat den – jag läser alltså propositionstexten. För mig är det här med samförstånd väldigt viktigt i den här frågan, eftersom den är otroligt omfattande. Det är en otroligt komplicerad fråga. Egentligen diskuteras den alldeles för lite i riksdagen, eftersom det är en nationell fråga som blir en lokal fråga för de kommuner som är inblandade.

I propositionen står det tydligt att den nuvarande rollfördelningen inte ska ändras. Verksamhetsutövarna ska beräkna, myndigheten ska granska, och regeringen ska besluta om avgifterna. Vi tar ju upp all kärnteknisk verksamhet i den här. I de mindre frågorna kan det vara så att SKI kan besluta, men det är de mindre frågorna. Annars håller modellen.

Därför är jag lite förvånad över det ni skriver i er reservation. Jag vet inte vilken avgift ni menar. Men ni skriver: Inriktningen bör vara att det är riksdagen som beslutar i avgiftsfrågan. Är det riksdagen som ska besluta om avgifterna? Eller vilken fråga menar ni i er reservation? Jag tyckte att det var lite oklart, fru talman.

Anf. 151 LARS LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Det låter på något sätt på Sinikka Bohlin som att branschen och oppositionen och andra har missförstått det här ärendet helt och hållet. Det kanske är så. Men det är en bransch som är ganska väl påläst och som har deltagit i den här dialogen under väldigt många år som uppfattar att någonting har förändrats.

Lagrådet har ganska tydligt kritiserat två delar av detta och vill ha fortsatt utredning kring vissa delar. Vi har också hört uttalanden från skatteexperter som till exempel menar att den här riskavgiften, som ni nu vill få in, snarare har karaktären av en skatt. Det är det resonemanget vi har i vår motion. Om det inte finns någon motprestation från statens sida för den här avgiften, utan det är en ren avgift som man inte får någonting för, är det att betrakta som en skatt. Det är det perspektivet som vi har.

Det är ju inte vilka företag som helst som då eventuellt ska släppa sitt ansvar för detta. Det är det statligt ägda Vattenfall som har den största delen av ansvaret för de här verksamheterna. Eftersom vi har en bred konsensus kring att producentansvaret är en viktig princip som vi ska bygga vår politik på uppfattar branschen och vi med flera att detta förändrar. Och det är ett förslag som kritiseras av ett antal experter, både juridiskt och skattemässigt. Det är snarast det som det handlar om för mig. I grunden handlar det om att detta tippas den svenska modellen. Ansvaret går från branschen till staten, regeringen eller myndigheterna.

Anf. 152 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag gör den tolkningen att det inte handlar om en skatt, utan det är mer en försäkringspremie. Vi vill också ha den här säkerheten. Ju större risken är för staten, desto högre avgift. Genom att ställa bästa möjliga säkerhet för sina kostnader kan verksamhetsutövaren eliminera riskavgiften, så det är fortfarande ett samspel här.

Rishtagandet är statens motprestation. Det är naturligtvis i slutändan våra skattepengar som riskeras. Samtidigt har vi med våra skattepengar, genom elpriserna, betalat till fonderna, så det här är ett komplicerat system.

Det som komplicerar ännu mer är kanske de företag som inte är helt svenskägda. Finns det garantier där för att man från företagets sida i slutändan vill ta den risk som finns, eller gör man något annat i de där stora koncernerna? Då hamnar ju staten i den situationen att det är vi som tar risken med våra skattepengar.

Jag ser det här som en försäkringspremie i den här diskussionen.

Anf. 153 LENNART FREMLING (fp) replik:

Fru talman! Jag får instämma i det som Lars Lindblad sade även vad gäller att vi alla har upplevt Sinikka som klok och resonabel och att det är trevligt att föra ett resonemang om de här frågorna.

Vi håller på att tippa över den här svenska modellen och skriver i stället en ramlag. Utskottets majoritet har skrivit i betänkandet att man avstyrker våra yrkanden med hänvisning till bland annat att en referensgrupp har inrättats med företrädare för bland annat kärnkraftsindustrin, och utskottet förutsätter att avgiftsfrågor och andra frågor kommer att tas upp i detta forum.

Det visar liksom vem som håller på att ta makten med hjälp av den här ramlagen. Sinikka Bohlin talar om att det är ett flexibelt system. Ja, men flexibiliteten har ju att göra med vem som beslutar och vem som har makten när nu regeringen tillsätter en sådan här arbetsgrupp. Och det kvarstår att Lagrådet hade en hel del kritik och tycker att lagreglerna inte går att bedöma och att lagtexten innehåller alltför lite substans. Därför vill jag fråga Sinikka: Ringer det inte några varningsklockor hos dig när Lagrådet kommer med så allvarlig kritik?

Anf. 154 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag är naturligtvis lite förvånad över att man från Moderaterna och, i den här diskussionen, från Folkpartiet inte accepterar en ramlag. Ni är faktiskt oftast mot en detaljlagstiftning.

Man har en ramlag här. Vi utökar innehållet i kärntekniklagen och tar allt, det mindre också, vilket innebär att den lagen skulle vara väldigt detaljerad. Då väljer vi den här modellen, att vi tar en ramlag.

Men i grunden har vi fortfarande den här fördelningen. Det är företagen som räknar. Det är myndigheterna som granskar, och så blir det då ett beslut, som har varit på SKI förut. Det är precis samma modell.

Nu har man då en arbetsgrupp eller en referensgrupp som egentligen jobbar fram förordningstexterna. Jag ser ingenting negativt i det här. Då är kärnreaktorägarna med i hela processen.

Det som jag är lite mer förvånad över är att Folkpartiet säger att vi inte ska ha pengar till ideella organisationer. Det brukar i varenda debatt annars vara ni som står för att miljöorganisationer ska vara med och diskutera. Jag måste säga att jag förstår ingenting i dag, fru talman.

Anf. 155 LENNART FREMLING (fp) replik:

Fru talman! Jo, de ideella organisationerna är viktiga, och de ska vara med i debatten. Men det är stötande om industrin ska finansiera deras verksamhet. Industrin ska förvisso finansiera miljökonsekvensbeskrivningar och framlägga sina texter, men sedan bör de kritiskt granskas av andra. Miljöorganisationerna ska finnas med i det sammanhanget, och de kan behöva delvis statliga finansieringar. Jag hade en liten varningsklocka i mitt anförande. Jag sade att det finns en risk att ideella organisationer kan bli en del av statsapparaten. Visst är det skäligt att det finns rimliga bidrag och stöd till diverse ideella organisationer. Men, som sagt, det bör inte komma genom branschen.

Jag skulle då också vilja fråga Sinikka Bohlin om det som anges om utvärderingar av det här. Det är bara ett försök med den här regeln, och det ska utvärderas. Är det verkligen rimligt att gå in och utvärdera vilken effekt det här stödet har haft, till de ideella organisationerna, och om medlen har använts på rätt sätt?

Jag menar att det är en fråga man kan ta ställning till utgående från principiella skäl. Det är inte en praktisk fråga som behöver genomföras och därefter utvärderas.

Anf. 156 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! För mig är det en demokratifråga. Det är en otroligt svår fråga som hanteras i kommuner, och för tillfället i två kommuner som är intensivt inne i diskussionen om slutförvaringen.

Det är nämligen inte industrin som betalar. De här pengarna kommer från fonden. Det är med våra elpriser som vi har betalat pengar till fonden. Jag tycker att det är fullt rimligt att miljöorganisationer kan vara med i processen för att människor ska ha ett förtroende för det som vi sysslar med.

Det är en svår fråga för de kommuner som tar ett nationellt ansvar den dagen, som Lars Lindblad också sade, som vi är där att vi kan göra någonting. Det dröjer ett tag till. Det är min inställning i den frågan. Det handlar om demokrati och förtroende.

Eftersom detta är min sista replik vill jag tacka riksdagen för att detta utskott har fått ha dessa frågor. De är intressanta och svåra. Vi vet att det finns ett förslag som kommer till kammaren att våra frågor ska flyttas till försvarsutskottet nästa mandatperiod.

Vi får tacka för förtroendet att vi fått ha frågorna. Vi vill också här tacka alla dem som vi har fått samarbeta med – SKB, Karlshamn, kommunerna, myndigheter och de ideella organisationer som har deltagit i den demokratiska processen. Tack, fru talman!

Anf. 157 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet arbetar för att kärnkraften ska avvecklas. Avvecklingen har påbörjats. Vänsterpartiet har varit emot både en etablering och uppbyggnad av kärnkraften. Det är en ohållbar energikälla som medför oerhörda risker för miljön.

Vår kritik har genom alla åren varit baserad på speciellt kärnavfallsfrågan med dess konsekvenser för kommande generationer samt att det inte finns någon bra lösning på den frågan. Men som parti gäller det att vi förhåller oss till problematiken samt tar ett ansvar för den rådande situationen för att få en lösning på kärnavfallsproblematiken och just dess finansiering.

Sedan år 1972, då den första reaktorn i Oskarshamn startade, har svenska kärnkraftverk producerat radioaktivt avfall samtidigt som det har pågått utredningar för att hantera avfallsproblemet. Ambitionen är att hindra spridning av avfallet under de hundratusentals år som radioaktiviteten är livsfarligt hög och att inte belasta kommande generationer med risk, ansvar eller kostnader till följd av vår tids atomsopor.

Ingen avfallsförvaring av detta slag kan dock göras helt säker, och den verkliga ambitionen är därför att inte belasta kommande generationer med onödiga risker, ansvar och kostnader. Därför är det viktigt att säkerställa finansieringen av de allmänna skyldigheter som nu följer av den så kallade kärntekniklagen. Det nuvarande finansieringssystemet har visat sig vara bristfälligt i vissa avseenden, och därför föreslås nu denna ändring som finns i betänkandet.

Västerpartiet ser det även som viktigt att möjligheter finns för frivilligorganisationer att på nationell och lokal nivå kunna få del av det ekonomiska stöd som ges för informationsinsatser så att det kan ges en allsidig information, en allsidighet som utvecklar och skapar en större trovärdighet i försvarsprocessen.

Vi anser också att Sverige ska ta hand om sitt eget kärnavfall och inte importera andra länders kärnavfall. Det radioaktiva avfallet är ur internationell synvinkel att betrakta som en tickande bomb. Sverige bör därför ta initiativ till att frågan om förvaring av det radioaktiva avfallet tas upp i olika internationella forum samt att de ekonomiska delarna löses.

Riksdagen borde ge regeringen i uppdrag att redovisa konsekvenserna av vad EU-reglerna om fri rörlighet för varor och tjänster innebär för Sveriges del när det gäller kärnavfall. Riksdagen borde egentligen även uttala sig om att Sverige inte ska importera eller exportera kärnavfall. Men det är något som bör behandlas i ett annat betänkande och en annan debatt än den här om MJU24.

Slutligen, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 19 maj.)

15 § Inlösen av minoritetsaktier i försäkringsbolag

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2005/06:FiU28
Inlösen av minoritetsaktier i försäkringsbolag (prop. 2005/06:196 delvis).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 19 maj.)

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 2005/06:201 Morgondagens nyheter – nya villkor för driftstödet till dagstidningar
2005/06:K30 av Göran Lennmarker m.fl. (m)
2005/06:K31 av Ingvar Svensson m.fl. (kd)
2005/06:K32 av Helena Bargholtz m.fl. (fp)
2005/06:K33 av Kerstin Lundgren m.fl. (c)

17 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 18 maj

2005/06:416 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Poliskostnader i samband med publika evenemang

2005/06:417 av *Henrik S Järrel* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin

Passagerarfärjan M/S Estonias förlisning

2005/06:418 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Ulrica Messing

E 18 mellan Enköping och Sagån

2005/06:419 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Ulrica Messing

Uppföljning och redovisning av bredbandsutbyggnad

2005/06:420 av *Johnny Gylling* (kd) till statsrådet Ulrica Messing

Nya hastighetsgränser

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 maj.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 maj

2005/06:1643 av *Rolf Gunnarsson* (m) till socialminister Berit Andnor

Försäkringskassan Dalarna

2005/06:1644 av *Åsa Torstensson* (c) till näringsminister Thomas Östros

Kvinnors företagande

2005/06:1645 av *Åsa Torstensson* (c) till finansminister Pär Nuder

Förmögenhetsskatten

2005/06:1646 av *Staffan Danielsson* (c) till samhällsbyggnadsminister

Mona Sahlin

Stöd till pelletseldning men inte till vedeldning

2005/06:1647 av *Hans Hoff* (s) till justitieminister Thomas Bodström

Mäns våld mot kvinnor

2005/06:1648 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Jan Eliasson

Samråd med övriga EU-länder om Hamas

2005/06:1649 av *Jeppé Johnsson* (m) till försvarsminister Leni Björklund

Försvarsmusiken

2005/06:1650 av *Annelie Enochson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing

Sjöräddningssällskapets båtar

2005/06:1651 av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Hans Karlsson

Ungdomsarbetslösheten i Dalarna

2005/06:1652 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Svenskans ställning i skolan

2005/06:1653 av *Christer Nylander* (fp) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky

Svenskans roll för deltagande i samhällslivet

2005/06:1654 av *Alice Åström* (v) till utrikesminister Jan Eliasson

Skenrättegångar mot regimkritiker i Etiopien

2005/06:1655 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson

Omskärrelse av pojkar

2005/06:1656 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till statsrådet Ulrica Messing

Förändrad avgiftssättning av anslutningsväxlar

2005/06:1657 av *Mariam Osman Sherifay* (s) till statsrådet Morgan Johansson

Utsatta barns skydd vid flytt mellan kommuner

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 maj.

19 § Kammaren åtskildes kl. 18.15.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.58,

av talmannen därefter till och med 9 § anf. 114 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Prot. 2005/06:126
18 maj

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Anmälan om inkomna faktagpromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
4 § Förnyad bordläggning.....	2
5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 maj	2
SfU10 Migration och asylpolitik.....	2
SfU14 Genomförande av EG-direktiven om överföring av passageraravgifter och uppehållstillstånd för studier	4
SoU30 Nationell IT-strategi för vård och omsorg.....	6
6 § Tidsbegränsade anställningar och förstärkt skydd för föräldralediga.....	7
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AU8	7
Anf. 1 PATRIK NORINDER (m).....	7
Anf. 2 CARL B HAMILTON (fp).....	10
Anf. 3 STEFAN ATTEFALL (kd).....	12
Anf. 4 LARS-IVAR ERICSON (c).....	15
Anf. 5 LAILA BJURLING (s).....	17
Anf. 6 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	19
Anf. 7 LAILA BJURLING (s) replik.....	19
Anf. 8 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	20
Anf. 9 LAILA BJURLING (s) replik.....	20
Anf. 10 ANDERS WIKLUND (v).....	21
Anf. 11 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	23
Anf. 12 ANDERS WIKLUND (v) replik.....	24
Anf. 13 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	24
Anf. 14 ANDERS WIKLUND (v) replik.....	25
Anf. 15 ULF HOLM (mp).....	25
Anf. 16 PATRIK NORINDER (m) replik.....	28
Anf. 17 ULF HOLM (mp) replik	28
Anf. 18 PATRIK NORINDER (m) replik.....	29
Anf. 19 ULF HOLM (mp) replik	29
Anf. 20 LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	30
Anf. 21 ULF HOLM (mp) replik	30
Anf. 22 LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	31
Anf. 23 ULF HOLM (mp) replik	31
(forts. 8 §).....	31
Ajournering.....	31
Återupptagna förhandlingar	31
7 § Frågestund	31
Anf. 24 TALMANNEN	31
<i>Spelmarknaden.....</i>	<i>32</i>
Anf. 25 GABRIEL ROMANUS (fp)	32
Anf. 26 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s).....	32
Anf. 27 GABRIEL ROMANUS (fp)	32

Anf. 28 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	32
<i>Båtregister</i>	33
Anf. 29 CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	33
Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	33
Anf. 31 CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	33
Anf. 32 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	33
<i>Antalet försäkringskasskontor</i>	34
Anf. 33 MONA JÖNSSON (mp)	34
Anf. 34 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	34
Anf. 35 MONA JÖNSSON (mp)	34
Anf. 36 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	34
<i>Bistånd till palestinier</i>	35
Anf. 37 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	35
Anf. 38 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	35
Anf. 39 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	35
Anf. 40 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	35
<i>Industrins transporter</i>	36
Anf. 41 SVEN BERGSTRÖM (c)	36
Anf. 42 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	36
Anf. 43 SVEN BERGSTRÖM (c)	36
<i>Tandsköterskors arbetsskador</i>	37
Anf. 44 ANITA BRODÉN (fp)	37
Anf. 45 Statsrådet JENS ORBACK (s)	37
<i>Passagerare i veteranbilar</i>	37
Anf. 46 MONICA GREEN (s)	37
Anf. 47 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	38
Anf. 48 MONICA GREEN (s)	38
<i>Utrustningen från träningskassförsöket</i>	38
Anf. 49 KARIN THORBORG (v)	38
Anf. 50 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	38
<i>Föräldrautbildning</i>	39
Anf. 51 MARGARETA ISRAELSSON (s)	39
Anf. 52 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	39
Anf. 53 MARGARETA ISRAELSSON (s)	39
Anf. 54 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	39
<i>Valutafondens lånevillkor för fattiga länder</i>	40
Anf. 55 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	40
Anf. 56 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	40
Anf. 57 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	40
Anf. 58 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	41
<i>Utvecklingsarbetet i Zimbabwe</i>	41
Anf. 59 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	41
Anf. 60 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	41
Anf. 61 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	41
Anf. 62 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	42
<i>Definitionen av miljöbil</i>	42
Anf. 63 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	42
Anf. 64 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	42

Anf. 65 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	42
Anf. 66 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	43
<i>Körkortsutbildningen</i>	43
Anf. 67 STAFFAN DANIELSSON (c)	43
Anf. 68 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	43
Anf. 69 STAFFAN DANIELSSON (c)	43
Anf. 70 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	44
<i>Utbyggnaden av E 18</i>	44
Anf. 71 CECILIA WIKSTRÖM (fp)	44
Anf. 72 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	45
Anf. 73 CECILIA WIKSTRÖM (fp)	45
Anf. 74 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	45
<i>Gruv- och mineralnäringen</i>	45
Anf. 75 LENNART GUSTAVSSON (v)	45
Anf. 76 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	45
Anf. 77 LENNART GUSTAVSSON (v)	46
Anf. 78 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	46
<i>Partifinansiering i valrörelsen</i>	46
Anf. 79 CARL B HAMILTON (fp)	46
Anf. 80 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	47
Anf. 81 CARL B HAMILTON (fp)	47
Anf. 82 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	47
<i>Tågtrafiken i Mälardalen</i>	48
Anf. 83 TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	48
Anf. 84 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	48
Anf. 85 TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	49
Anf. 86 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	49
<i>Mötesplatser för integration</i>	49
Anf. 87 HILLEVI LARSSON (s)	49
Anf. 88 Statsrådet JENS ORBACK (s)	50
<i>SJ:s prispolitik</i>	50
Anf. 89 HANS BACKMAN (fp)	50
Anf. 90 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	50
Anf. 91 TALMANNEN	51
8 § (forts. från 6 §) Tidsbegränsade anställningar och förstärkt skydd för föräldralediga (forts. AU8)	51
Anf. 92 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	51
Anf. 93 CARL B HAMILTON (fp) replik	53
Anf. 94 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik	54
Anf. 95 CARL B HAMILTON (fp) replik	54
Anf. 96 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik	55
Anf. 97 LARS-IVAR ERICSON (c) replik	55
Anf. 98 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik	56
Anf. 99 LARS-IVAR ERICSON (c) replik	56
Anf. 100 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik	57
Anf. 101 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	57
Anf. 102 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik	58
Anf. 103 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	58

Anf. 104 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	59
Anf. 105 ULF HOLM (mp) replik.....	60
Anf. 106 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	60
Anf. 107 ULF HOLM (mp) replik.....	60
Anf. 108 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	61
Anf. 109 PATRIK NORINDER (m) replik.....	61
Anf. 110 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	62
Anf. 111 PATRIK NORINDER (m) replik.....	62
Anf. 112 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	63
(Beslut fattades under 12 §.).....	63
9 § Kommunal demokrati och kompetens	63
Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU26	63
Anf. 113 CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	63
Anf. 114 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd).....	64
Anf. 115 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	64
Anf. 116 PÅR AXEL SAHLBERG (s)	66
Anf. 117 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik.....	67
Anf. 118 PÅR AXEL SAHLBERG (s) replik	68
Anf. 119 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd) replik.....	68
Anf. 120 PÅR AXEL SAHLBERG (s) replik	69
Anf. 121 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	69
Anf. 122 PÅR AXEL SAHLBERG (s) replik	69
Anf. 123 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	70
Anf. 124 PÅR AXEL SAHLBERG (s) replik	70
Anf. 125 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	71
Anf. 126 PÅR AXEL SAHLBERG (s) replik	71
Anf. 127 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	72
Anf. 128 PÅR AXEL SAHLBERG (s) replik	72
(Beslut fattades under 12 §.).....	72
10 § Ändringar i patentlagen	73
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU32	73
(Beslut fattades under 12 §.).....	73
11 § Ny skuldsaneringslag	73
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU35	73
Anf. 129 PIA NILSSON (s)	73
Anf. 130 BERTIL KJELLBERG (m).....	73
Anf. 131 JAN ERTSBORN (fp).....	75
Anf. 132 YVONNE ANDERSSON (kd).....	76
Anf. 133 TASSO STAFILIDIS (v)	77
(forts. 13 §).....	79
Ajournering.....	79
Återupptagna förhandlingar	79
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	79
AU8 Tidsbegränsade anställningar och förstärkt skydd för föräldralediga.....	79
KU26 Kommunal demokrati och kompetens	80
LU32 Ändringar i patentlagen.....	80

13 § (forts. från 11 §) Ny skuldsaneringslag (forts. LU35)	80
Anf. 134 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	80
Anf. 135 TASSO STAFILIDIS (v) replik	80
Anf. 136 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	81
Anf. 137 TASSO STAFILIDIS (v) replik	81
Anf. 138 CHRISTINA NENES (s)	82
Anf. 139 BERTIL KJELLBERG (m) replik	85
Anf. 140 CHRISTINA NENES (s) replik	86
Anf. 141 BERTIL KJELLBERG (m) replik	86
Anf. 142 CHRISTINA NENES (s) replik	86
Anf. 143 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	87
(Beslut skulle fattas den 19 maj.)	88
14 § Finansieringen av kärnavfallens slutförvaring	88
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06: MJU24	88
Anf. 144 CHRISTIN HAGBERG (s)	88
Anf. 145 LARS LINDBLAD (m)	89
Anf. 146 LENNART FREMLING (fp)	90
Anf. 147 INGEGERD SAARINEN (mp)	91
Anf. 148 SINIKKA BOHLIN (s)	91
Anf. 149 LARS LINDBLAD (m) replik	93
Anf. 150 SINIKKA BOHLIN (s) replik	93
Anf. 151 LARS LINDBLAD (m) replik	94
Anf. 152 SINIKKA BOHLIN (s) replik	94
Anf. 153 LENNART FREMLING (fp) replik	94
Anf. 154 SINIKKA BOHLIN (s) replik	95
Anf. 155 LENNART FREMLING (fp) replik	95
Anf. 156 SINIKKA BOHLIN (s) replik	96
Anf. 157 KJELL-ERIK KARLSSON (v)	96
(Beslut skulle fattas den 19 maj.)	97
15 § Inlösen av minoritetsaktier i försäkringsbolag	97
Finansutskottets betänkande 2005/06: FiU28	97
(Beslut skulle fattas den 19 maj.)	97
16 § Bordläggning	97
17 § Anmälan om interpellationer	98
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	98
19 § Kammaren åtskildes kl. 18.15.	99

Elanders Gotab, Stockholm 2006